

GENČŲ II KAPINYNAS

JONAS STANKUS

GENČŲ KAIMO KAPINYNAI IR JŲ SITUACIJA

Genčų kaime, Kretingos s-joje, Kretingos r., yra kelias to paties pavadinimo laidojimo paminklą. Archeologinių paminklų sąrašė minimi trys Genčų kapinytai (KPS, 1973, p. 136). Tai Genčų I (Markapiai – AR 515), esantis kairiajame Akmenos upės krante, Genčų II (AR 516), aptiktas 1960 m. ir esantis dešiniajame Akmenos upės krante, ir Genčų III (AR 517), esantis taip pat dešiniajame Akmenos upės krante (pav. 1 įklija). Genčų kapinytas (AR 517 pavadintas III), esantis Genčų ir Tūbausių kaimų paribyje, tirtas dar 1940 m., tuomet aptikti 6 degintiniai IX–XIII a. kapai ir suardytų griautinių kapų likučiai (Baleniūnas, 1940š, p. 2–7).

Rengiantis statyti ties Tūbausiais užtvanką, kurios tvenkinio vandenys iš dalies skalautų, plautų minėtus visus tris Genčų kapinytus, buvo nutarta juos ištirti.

1983–1987 m. Genčų I (AR 517) kapinytą tyrinėjo archeologas Algimantas Merkevičius (vyresnysis) (Merkevičius, 1984, p. 80–83; 1986, p. 58–61; 1988, p. 78–82). Šių tyrinėjimų metu buvo ištirti 168 griautiniai ir 49 degintiniai kapai, rasta apie 2600 radinių (Merkevičius, 1988, p. 78). Tyrinėtojo nuomone, kadangi šis kapinytas aptiktas pirmiausia, logiškiau jį būtų vadinti Genčų I (Merkevičius, 1984, p. 80). Todėl šis kapinytas 1983–1987 m. tyrinėjimų ataskaitose visur minimas kaip Genčų I.

1993–1997 m. šio kapinyto tyrinėjimus tęsė archeologas Jonas Stankus (Stankus, 1994, p. 163–167; 1996, p. 118–122; 1998, p. 204–207). Jų metu ištirti dar 43 griautiniai ir 17 degintinių kapų. Griautiniai kapai datuojami II–XII a. Taigi per tyrinėjimų dešimtmetį Genčų I (AR 517) kapinyne iš viso ištirti 211 griautinių ir 66 degintiniai kapai. Pridėjus dar 6 degintinius kapus, ištirtus P. Baleniūno, iš viso ištirti 72 degintiniai kapai ir rasta apie 3000 įvairios paskirties radinių.

1985 m. tirti ir Genčų Markapiai (AR 515) tyrinėjimų ataskaitoje ir tyrinėjimų leidime įvardyti kaip Genčų III kapinytas. Jis yra į pietus nuo Genčų II kapinyto, už 0,5 km kairiajame Akmenos upės krante (pav. 1).

Čia ištirtas 80 m² plotas, tačiau jokių kapų nerasta (Stankus, 1985š).

Taigi Genčų I (AR 515 Markapiai) dabar įvardijamas III, o Genčų III (AR 517) – I.

GENČŲ II KAPINYNO SITUACIJA IR TYRINĖJIMŲ ISTORIJA

Genčų II kapinytas (AR 516) yra Genčų kaime, dešiniajame Akmenos upės krante, apie 10–10,5 km į ŠR nuo Kretingos miesto ir apie 1–1,2 km į ŠR nuo Genčų I kapinyto (AR 517). Šie kapinytai buvo tyrinėjami 1983 ir 1985 metais. Tyrinėjimų rezultatai buvo skelbti archeologijos spaudoje (Stankus, 1984, p. 90–92; Stankus, 1986, p. 65–67).

Šiame straipsnyje publikuojama 1983 ir 1985 m. tyrinėjimų metu sukaupta medžiaga.

Kaip minėta, kapinytas buvo dešiniajame Akmenos upės krante. Krantas per 10 m aukščio nuo tuomet buvusio Akmenos upės vandens lygio (šiuo metu, pastačius užtvanką ties Tūbausiais, Akmenos upėje vandens lygis pakilo, upė išsiliejo ir užliejo kairiajame krante esančius žemės plotus, pievas).

Kapinytas apie 62–65 m ilgio ŠR–PV kryptimi ir apie 25 m pločio nuo upės skardžio iki lauko keliuko ŠV kryptimi. Palei jo ŠV pakraštį nusitęsė lauko keliukas (anksčiau lauko keliukas buvo arčiau upės). Kapinytą iš rytų, pietryčių ir pietų pusių supo Akmenos upė ir jos dešiniojo kranto skardis, apaugęs medžiais ir krūmais, iš pietvakarių, vakarų ir šiaurės – dirbiamieji laukai, kurie tuo metu priklausė Kurmaičių sovietiniam ūkiui paukštynui. Netoli upės kranto skardžio, kapinyto rytinėje dalyje, stovėjo paminklinė lenta. ŠR ir PV kapinyto pakraščiuose buvo jį ribojantys riboženkliai. Pietiniame kapinyto pakraštyje buvo matyti nenaudojama siloso duobė (žr. kapinyto situacinį planą pav. 1).

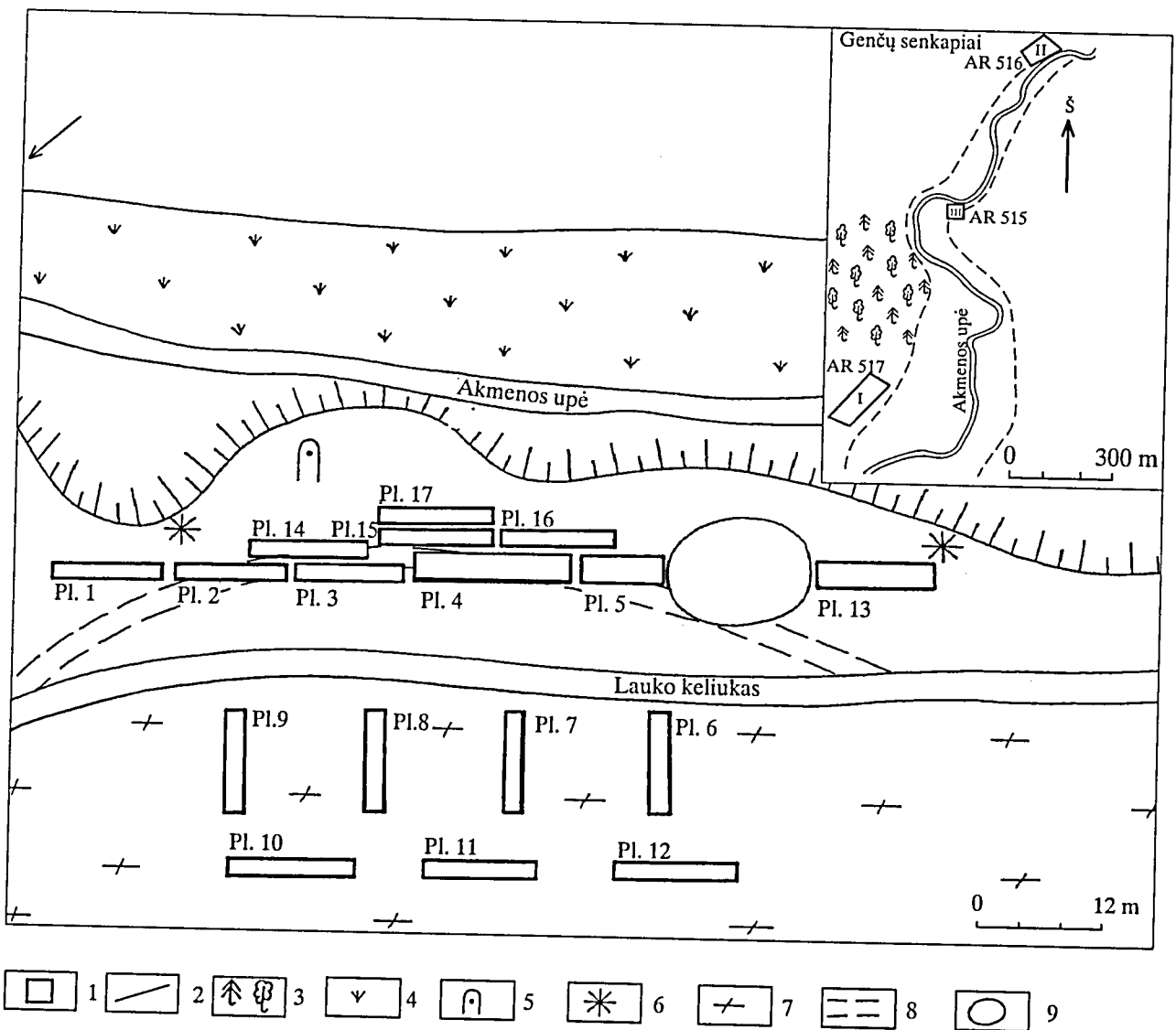
Nuo kapinyto į vakarus yra buvusi Kazio Varkalio sodyba. Iš buvusių sodybos pastatų tuo metu tebuvo išlikusi didelė daržinė, kuri buvo už 340 m į V nuo kapinyto.

LAILOSENA

Tyrinėjimų metu ištirtas 361 m plotas (17 perkasų). 10 perkasų (1–5, 13–17) iškasta riboženkliais apjuostoje teritorijoje ir 7 perkasos (6–12) dirbamajame lauke (pav. 1). Dirbamojo lauko perkasose 6 ir 7 aptikti keli suardyti griautiniai kapai. Taigi kapinynas užėmė platesnę teritoriją, negu ji buvo nužymėta riboženkliais. Iš viso tyrinėjant aptikti 31 kapai: 6 griautiniai ir 25 degintiniai. Tarp pastarųjų 1 kapas (Nr. 27) dvigubas. Jis numeruojamas raidėmis A ir B (27A ir 27B). Taigi iš viso degintinių yra 26 (toliau tekste visur minėsime jau 26 degintinius kapus). Kapuose ir atsitiktinai perkasose (iš suardyty kapų) aptikti 182 įvairios paskirties dirbiniai – darbo įrankiai, papuošalai, ginklai (lent. 4).

Kapinyne aptikti 32 kapai. Didesnė jų dalis degintiniai (26) ir tik 6 griautiniai. Tarp degintinių aptiktas 1 dvigubas kapas Nr. 27AB. 2 griautiniai kapai aptikti dirbamajame lauke, į vakarus nuo degintinių kapų, ir 4 griautiniai kapai – tarp degintinių kapų (pav. 2). Griautiniai kapai labai suardyti, todėl sunku nustatyti tikslesnę jų duobių formą, dydį bei laidojimo kryptį.

Degintiniai kapai. Jie visi aptikti Akmenos upės slėnio link, šienaujamoje pievoje, į R nuo lauko keliuko (pav. 2). Beje, ir Genčių I kapinyne didesnė dalis degintinių kapų aptikta taip pat Akmenos slėnio link ar jos slėnyje (Merkevičius, 1986, p. 61). Panašiai ir

1 pav. Genčių II kapinyno situacinis planas: 1 – kapinynai, 2 – tvenkinio apytikrės ribos, 3 – miškas, 4 – pieva, 5 – kapinyno paminklinė lenta, 6 – kapinyno riboženkliai, 7 – ariamas laukas, 8 – buv. lauko keliukas, 9 – siloso duobė.

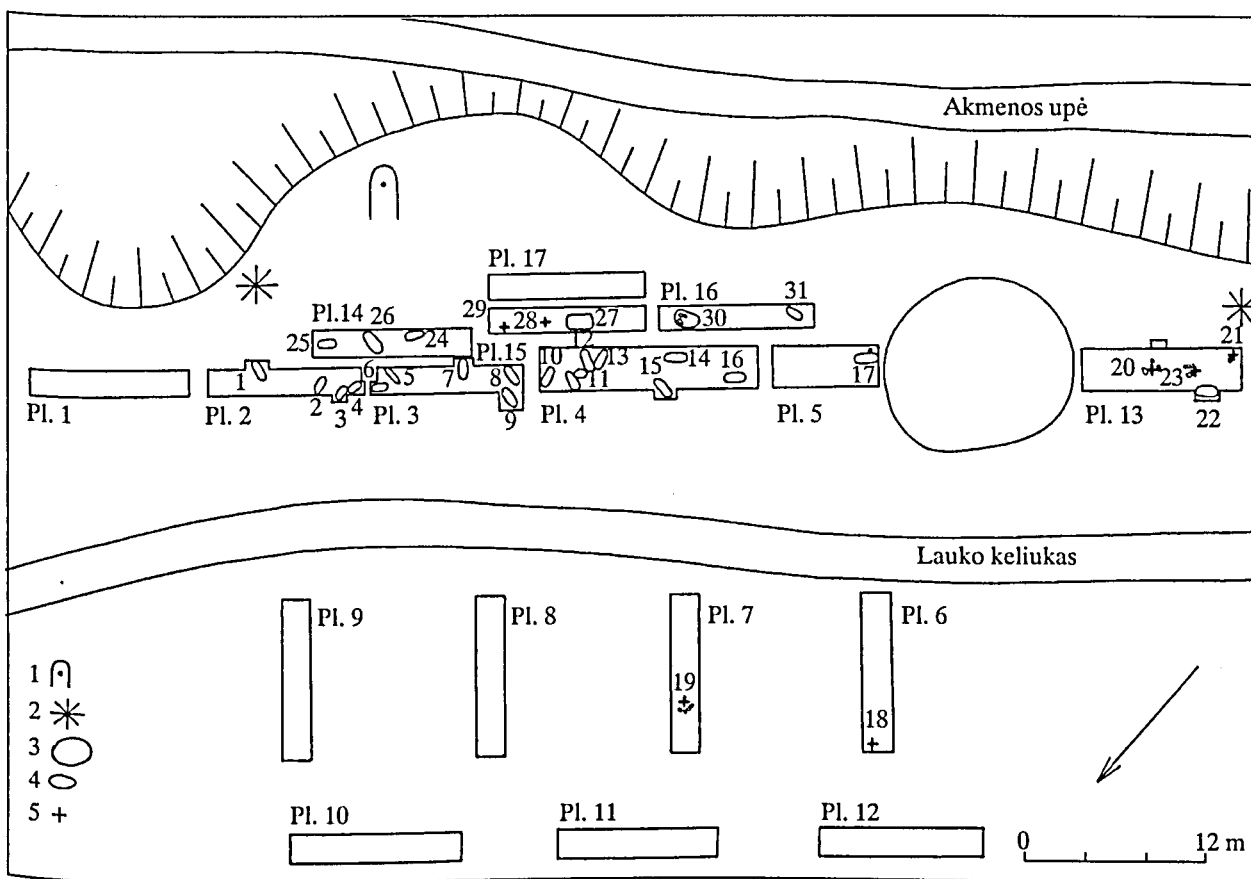
Bandužių kapinyne (Klaipėdos m. teritorija), kuriame visi degintiniai kapai aptikti PV kapinyno dalyje (Stan- kus, 1995, p. 16), žemesnėje užpelkėjusioje vietoje, kurioje anksčiau būta nedidelio upeliuko. Taigi kai ku- riuose Pajūrio regiono (kuršių gyventa teritorija) kapi- nyuose jaučiamas degintinių kapų „ėjimas“ vandens link. Negana to, to paties laikotarpio sudegintų mirusių- jų palaikų aptikta ir Vilkumižo ežero vandenyje (Lat- vija, kuršių gyventoje teritorijoje – LPA, 1974, p. 187).

Iš 26 degintinių kapų 21 kapas skiriamas vyrų pa- laidojimams, 2 – moterų, o kurios lyties atstovams priklauso dar 9 kapai, neaišku (lent. 1). Tyrinėjant de- gintinius kapus, daugelio jų daryti duobių skersiniai (pagal liniją A–A) ir išilginiai (pagal liniją B–B) pjū- viai (pav. 36–41, 45). Jų dėka išaiškinta kapų konstruk- cija. Preparuojant kapų duobes nestorais sluoksniais, nustatyta įkapių dėjimo į kapus tvarka ir gylis.

Kapų duobių kontūrai pasimatė nykstant arme- niui ir šiek tiek giliau, t. y. 20–45 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (lent. 3). Kapo Nr. 28 duobės kontūrų ne-

buvo. Šiame kapinyne daugelio sudegintų mirusiųjų palaikai ir įkapės laidoti didelėse duobėse, t. y. prisi- laikant nedegintų mirusiųjų laidojimo tradicijų. Iš es- mės kapų duobės stačiakampio suapvalintais kampais formos, išskyrus kapą Nr. 30, kurio duobė netaisyk- lingos formos (pav. 45:1). Duobių dydis įvairus, iš da- lies priklausęs nuo mirusiojo lyties ir amžiaus. Jų plo- tis nuo 60 iki 100 cm, ilgis – nuo 135 cm iki 270 cm (lent. 2). Didžiausia duobė – dvigubo kapo Nr. 27A ir 27B. Jos plotis viename gale 100 cm, kitame – 130 cm, o ilgis 270 cm. Panašaus dydžio degintinių kapų duobės aptiktos Genčių I (Merkevičius, 1984, p. 82; 1986, p. 60; 1988, p. 82), Gintarų (Jablonskis, 1988, p. 74), Lazdi- ninkų (Patkauskas, 1977, p. 230; Bliujienė, Butkus, 2000, p. 254), Palangos (Tautavičius, 1961a, p. 75, 77; 1961b, p. 26, 42, 45, 46, 141, 162, 163) kapinynuose.

Duobių orientacija įvairi, kuri, atrodo, taip pat priklausė nuo mirusiojo lyties. Vyrų kapų duobės daugiausia orientuotos ŠR–PV (5 kapai) ar PV–ŠR (3 kapai), rečiau PR–ŠV (2 kapai) ar ŠV–PR (4 ka-

2 pav. Perkasų ir kapų situacinis planas: 1 – kapinyno paminklinė lenta, 2 – kapinyno riboženkliai, 3 – siloso duobė, 4 – kapų duobės, 5 – nėra kapų duobių kontūrų.

1 lentelė. Kapų duobių orientacija ir palaidotųjų lytinė priklausomybė

Duobių kryptis	ŠR-PV	R-V	PR-ŠV	PV-ŠR	ŠV-PR	?
Lytis						
Moterų	4			27A		
Vyrų	6, 14, 17, 20*, 23, 25, 28, 29*	9, 15	3, 7	22, 27B, 31	8, 11, 12, 13, 19*	21*
Neaiški	16, 24, 26, 30		1, 2, 5, 10, 18*			

pai). Ir tik 2 kapų duobės orientuotos R-V kryptimi. 1 vyro kapo Nr. 28 duobės kryptis neaiški (lent. 1)*.

Rasti 2 moterų degintiniai kapai. Jų duobės orientuotos PV-ŠR kryptimi (lent. 1).

1 degintinio kapo Nr. 16 duobė orientuota ŠR-PV ir 4 degintinių kapų Nr. 1, 2, 5, 10 duobės orientuotos PR-ŠV ar ŠV-PR, tačiau čia palaidotų mirusiųjų lytis neaiški (lent. 1).

Panašia kryptimi degintinių kapų duobės orientuotos Genčų I (Merkevičius, 1984, p. 83), Lazdininkų (Baleniūnas, 1940, p. 8, 12), Palangos (Tautavičius, 1961b, p. 26, 42, 71) kapinynuose.

Daugelio degintinių kapų duobių zonoje rasta įvairaus dydžio akmenų (kapai Nr. 1, 3, 5-16, 26, 27AB, 30, 31). Kape Nr. 9 duobės Š ir ŠV pakraštyje akmenys sudaro tarsi akmenų vainiko dalį (žr. k. Nr. 9 aprašą, p. 223). Kai kurių kapų duobių zonoje rasta stambių akmenų: kapo Nr. 8 duobės PR ir ŠV galuose rasta po 1 didelį akmenį (žr. k. Nr. 8 aprašą p. 223), tarp kapų Nr. 11 ir Nr. 12 gulėjo stambus 55x90 cm dydžio akmuo, lietus šių kapų duobių pakraščius (žr. kapų Nr. 11 ir 12 aprašus, p. 224), dvigubame kape Nr. 27AB nemažų akmenų rasta įvairiose duobės dalyse (žr. k. Nr. 27AB aprašą, p. 230), kape Nr. 30 stambių akmenų gulėjo jo duobės ŠR ir centrinėje dalyje (žr. k. Nr. 30 aprašą, p. 231), kape Nr. 31 didoki 3 akmenys aptikti taip pat ŠR duobės dalyje (žr. k. Nr. 31 aprašą, p. 232). Įvairaus dydžio bei nevienodai išdėstytų akmenų aptikta ir kituose Pajūrio kapinynuose: Lazdininkų kapinyne degintiniame kape Nr. 1 akmenų aptikta jo šiaurinėje ir pietinėje dalyse, kape Nr. 6 stambus akmuo rastas virš sudeginto mirusiojo palaikų (Baleniūnas, 1940, p. 3, 13, 15). Priešinguose duobės galuose akmenų ras-

ta Slengių kapinyne (Žulkus, 1980, p. 101). Didelių akmenų rasta daugelyje Prysmančių kapinyne degintinių kapų (Nagevičius, 1935, p. 31-35, 39-40), taip pat Klaišių (Dakanis, 1984, p. 73), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 65, 66; 1963, p. 46, 64) kapinynuose.

Ką reiškia šie akmenys, kokia jų paskirtis? Kai kuriuose degintiniuose kapuose aptikti pavieniai ar grupėmis išdėlioti akmenys galėjo būti kaip ankstesnio laikotarpio tradicijos tęsinys. Tačiau kapuose rasti pavieniai ar keli dideli akmenys turbūt turėjo kitą prasmę. Gal tai savotiški paminklai, žymėję kapų vietas arba kapų tarpusavio ryšį (jau minėtas akmuo tarp kapų Nr. 11 ir 12). Tiesa, didelių akmenų aptikta ne visuose kapuose. Todėl, galimas dalykas, kad tokie žymenys buvo dedami tik į viršesnių bendruomenės narių kapus. Tą gali paliudyti „paminkliniai“ stambūs akmenys turtingame kape Nr. 30, kuriame rasta 13 įvairių radinių.

Daugelio kapų įkapės pasimatė 35-45 cm gylyje, tačiau kai kuriuose kapuose (Nr. 17, 24, 26, 31) giliau – 50, 60, 70, 80 cm gylyje (lent. 3). Įkapės ir mirusiojo palaikai – degę kauliukai dėti įvairiai: a) kai mirusiojo palaikai (degę kauliukai) kartu su įkapėmis buvo išberiami ant kapo duobės dugno padrikai per visą jo plotą – kapuose Nr. 6, 9, 10, 11, 16 (žr. kapų Nr. 6, 9, 10, 11, 16 aprašą, p. 221, 223, 224, 226). Panašių kapų aptikta Jazdų (Baleniūnas, 1940, p. 2), Laivių (Butėnienė, 1964, p. 92, 93), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 231; 1978, p. 144; Bliujienė, Butkus, 2000, p. 254) kapinynuose. Minėtuose kapinynuose tokio tipo kapų aptikta daugiausia; b) ant kapo duobės dugno stengiantis įkapės dėti laikantis griautinių kapų tradicijų, t. y. antkakles tariamai kaklo srityje, seges – krūtinės

2 lentelė. Kapų duobių dydis

Kapo Nr.	Duobės dydis (cm)	Kapo Nr.	Duobės dydis (cm)	Kapo Nr.	Duobės dydis (cm)
1.	60x135	12	90x210	23	-
2.	65x152	13	80x220	24	85x218
3.	65x125	14	80x210	25	80x 140
4.	65x110	15	95x200	26	136x252
5.	58-60x200	16	95x225	27	100-130x270
6.	75x160	17	80x185	28	-
7.	80x190	18	-	29	-
8.	90x210	19	-	30	100-160x250
9.	60x200	20	-	31	95x175
10.	85x187	21	-		
11.	85x150	22	80x165		

* 1 lentelėje pateikta duobių kryptis iš dalies sąlyginė, nes ji nustatyta tik pagal duobių plotį viename ir kitame jos gale, prisilaikant griautinių kapų duobių tradicijos, t. y. mirusiojo galvūgalyje duobė platesnė.

3 lentelė. Kapų duobių kontūrų ir įkapių radimo gylis

Kapo Nr.	Duobės kontūrai gilyje (cm)	Įkapės gilyje (cm)	Kapo Nr.	Duobės kontūrai gilyje (cm)	Įkapės gilyje (cm)
1.	20	45	17	35	50
2.	20	45	18*	–	20–25
3.	25	45	19*	–	20–25
4.	25	45	20*	–	40
5.	25	45	21*	–	40
6.	20	35	22	35	40
7.	20–25	35	23*	–	40
8.	25	45	24	35	60
9.	25–30	40–45	25	40	60–65
10.	25	35–40	26	40	70
11.	30	45	27AB	45	55–60
12.	25	35	28	–	50
13.	25–27	45	29*	–	55
14.	20	40	30	45	55–60
15.	25	45	31	45	60
16.	30	45			

ir t. t. Taip sudėtos įkapės aptiktos kapuose Nr. 3, 7, 8, 12 (žr. kapų Nr. 3, 7, 8, 12 aprašą, p. 220, 222–224). Tokių kapų aptikta Laivių (Butėnienė, 1964, p. 91); Slengių (Žulkus, 1980, p. 101) kapinyuose; c) kai įkapės koncentruotos kurioje nors kapo duobės dalyje: centre (kapuose Nr. 1, 5, 22, 30; žr. kapų Nr. 1, 5, 22, 30 aprašą, p. 220, 221, 227, 231); arčiau kurio nors duobės krašto ar galo (kape Nr. 15 – prie Š duobės krašto; žr. k. Nr. 15 aprašą, p. 226), Nr. 17 – ŠR kapo dalyje (žr. k. Nr. 17 aprašą, p. 227), Nr. 24 ir Nr. 26 – PV duobių dalyse (žr. Nr. kapų 24 ir 26 aprašus, p. 228, 229), Nr. 25 – duobės ŠR dalyje (žr. k. Nr. 25 aprašą, p. 229). Iš dalies panašios konstrukcijos kapų aptikta Lazdininkų kapinyne (kapas Nr. 46, 107; Patkauskas, 1977, p. 144); d) kai kapo duobėje iškasama atskira duobelė, į kurią suberiami sudeginto mirusiojo palaikai, o įkapės sudedamos atskirai už duobelės ribų (kapas Nr. 13; žr. k. Nr. 13 aprašą, p. 225) arba ir mirusiojo palaikai, ir įkapės sudedamos į atskirą duobę kapo duobėje – kapuose Nr. 2 – beveik duobelės centre (žr. k. Nr. 2 aprašą, p. 220), Nr. 14 – duobės Š, ŠV gale (žr. k. Nr. 14 aprašą, p. 225), Nr. 31 – duobės centre (žr. k. Nr. 31 aprašą, p. 232). Šiuose kapuose papildomai įkastų duobelių dydis skirtingas: kapo Nr. 2 duobelė 40x70 cm dydžio, kapo Nr. 13 – 45x80 cm dydžio, kapo Nr. 14 – 60x150 cm dydžio, kapo Nr. 31 – 70x160 cm dydžio. Tokie 2 beveik analogiški kapai rasti Lazdininkų kapinyne (Patkauskas, 1977, p. 231); e) kai mirusiojo palaikai, kremacinio laužo likučiai ir įkapės sudedamos į karstus – dvigubas kapas Nr. 27A ir 27B

(žr. k. Nr. 27AB aprašą, p. 230). Šiuo atveju mirusieji laidoti skobtiniuose ažuoliniuose 85–99 cm pločio karstuose. Juose kremacinio laužo likučiai ir mirusiųjų palaikai supilti ŠR karstų dalyse, o įkapės – centrinėse ir PV karstų dalyse. Kape Nr. 27B ir ŠR karsto dalyje rasta 1 apyrankė. Tokie dvigubi kapai, kuriuose sudeginti mirusieji palaidoti karstuose, rasti Laiviuose – kapai Nr. 354–354a, 363–363a (Butėnienė, 1964, p. 93), Palangos kapas Nr. 303 (Tautavičius, 1963, p. 75), Slengiuose (Žulkus, 1980, p. 101). Sudegintų mirusiųjų, palaidotų karstuose, aptikta Kiauleikių (Danilaitė, 1961, p. 105), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 231), Palangos (Tautavičius, 1961b, p. 160, 162, 163; 1962, p. 55, 57, 80, 113; 1963, p. 59) kapinyuose. Nors aptartų kapų laidosena skirtinga, visiems šiems kapams bendra tai, kad dalis kremacinio laužo turinio – anglys, degėsiai, dalis degusių kauliukų tartum patalas buvo berama ant kapų duobių dugnų 10–20 cm storio sluoksniais ir į duobių sampilus, užkasant kapų duobes. Tik kape Nr. 17 ant duobės dugno aptiktos įkapės, o ant jų supiltas kremacinio laužo turinys. Atrodo, vyravo paprotys kremacinio laužo turinį „pridengti“ įvairaus dydžio akmenimis, kurių rasta daugelyje degintinių kapų.

Degintiniuose kapuose rastos įkapės, jų būklė rodo, kad ne visos ir ne visada įkapės buvo deginamos kartu su mirusiuoju. Tai liudija degintiniuose kapuose randami gintaro garoliukai (kapai Nr. 25, 27), dalis ugnies nepaliestų papuošalų, taip pat labai sunykę geležies dirbiniai – peiliai, ietigaliai. Tokie geležiniai dirbiniai, pabuvę kremaciniame lauže, beveik neveikiami korozijos.

* Griautiniai kapai.

4 lentelė. Radinių išsidėstymas kapuose

Įkapės / Kapai	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Peilis						1	1f		1f									
Dalgis									1f		1f			1f				
Miniatiūrinis kirvelis									1						1			
Skobtas																		
Kovos kirvis																		
Ietigalis			1*			1		1*	1		3		2	2				
Apgalvio įvija				1														
Vytinė antkaklė								1f	1f	2f		1f						
Antkaklė smail. galais																		2
Gintaro karolis																		
Žalvarinis karolis																1		
Stiklo karolis	1f*																	
Pasaginės segės:				1f														
aguoniniais galais						1												
cilindriniais galais																		
keturkampiais galais																		
žvaigždiniiais galais										1f								1f
platėjančiais galais										1								
Laiptelinė segė																		
Kryžinis smeigtukas																		
Įvijinė apyrankė							1											
Apyr. gyvuliniais galais						2			2			1f		1f				
Apyrankės juostinės:			1f							3f								
keturkampio sk. pjūvis																		10
siaurėjančiais galais	1f								2	1						2	1	1
storagalė																		1
Įvijinis žiedas						2	1											
Žalvarinė įvijėlė			1															
Geriamojo rago apkal.																		
Žalvarinis apkalas																		
Žalvarinė grandelė																		
Žalvarinė sagtis							1f	1										
Žalvarinis pentinas												1f						1f
Puodo šukės																		
Iš viso įkapių kape:	2	-	2	2	-	7	4	3	9	8	4	3	2	4	1	3	15	2
Lytis	?	?	V	M	-	V	V	V	V	?	V	V	V	V	V	?	V	?
Kapo tipas	D	D	D	D	-	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	G

* – Dirbiny sūnykės, f – fragmentas, M – moters, V – vyro, D – degintinis, G – griautinis

4 lentelės tęsinys

Įkapės / Kapai	19	20	21	22	23	24	25	26	27 A	27B	28	29	30	31	pr. 13	pr. 14	pr. 16	pr. 17
Peilis				2f			1f	1f		1	2f	1f					1f	
Dalgis							1f											
Kirvelis miniatiūrinis			1															
Skobtas									1		1f							
Kovos kirvis				1														
Ietigalis		1f			2					2	1f	2f		1	4		2	2f
Apgalvio įvija															2f			
Vytinė antkaklė						1	1f				1f	1f	1f					
Antkaklė smail. galais																		
Gintaro karolis							2		2									
Žalvarinis karolis																		
Stiklo karolis																		
Pasaginės segės:														1f				
aguoniniais galais		1f		1			1		1	2	2		1					
cilindriniais galais		1										1	2					
keturkampiais galais	1f		1				1						1					
žvaigždiniais galais													1					
platėjančiais galais																		
Laiptelinė segė							1f											
Kryžinis smeigtukas																1		
Įvijinė apyrankė																		
Apyr.gyvuliniais galais	2	1		1			1	1f	1	1		1	4					
Juostinės apyrankės:																		
keturkampio sk. pjūvis																		
siaurėjančiais galais		1		1	2		2								2			
storagalė																		
Įvijinis žiedas							1f							1f		1		
Žalvarinė įvijėlė							1f											
Geriamojo rago apkal.			1f															
Žalvarinis apkalas				1f							1f							
Žalvarinė grandelė				1f	1					1			1f					
Žalvarinė sagtis	1			1						1								
Žalvarinis pentinas			1f															
Puodo šukės													2					
Iš viso įkapių kape:	4	5	4	9	5	3	11	2	5	8	8	6	14	2	8	2	3	3
Lytis	V	V	V	V	V	?	V	?	M	V	V	V	?	V				
Kapo tipas	G	G	G	D	G	D	D	D	D	D	D	G	D	D				

f – fragmentas, M – moters, V – vyro, D – degintinis, G – griautinis

Degintiniuose kapuose įkapių rasta gana nevienodai. Aptikta kapų, kuriuose rasta tik po keletą dirbinių (lent. 4). Tačiau aptikta kapų, kuriuose rasta daugiau įkapių. Tai vyrų kapai Nr. 9, kuriame rasti 9 dirbiniai; Nr. 17 – jame rasta 15 radinių (tarp jų net 10 apyrankių); Nr. 25 rasta 11 radinių (lent. 4). Visa tai rodo,

kad, matyt, šiuose kapuose palaidota turtingesni bendruomenės atstovai.

Vyrų kapams viena būdingiausių įkapių – ietigaliai: rasta 10-yje kapų iš 15. Dažniausia į kapus mirusiesiems dėta po 1 ietį, bet kapuose Nr. 13, 14, 27B buvo įdėta po 2 ietis, o kape Nr. 11 – net 3 ietys. Vyrų

kapuose gausu ir papuošalų – žalvarinių vytinių antkaklių, įvairių formų pasaginių segių, apyrankių, įvijinių žiedų. Gausiai įkapių kape Nr. 30, tačiau neaiški čia palaidoto mirusiojo lytinė priklausomybė.

Taigi Genčių II kapinyne aptikti degintiniai kapai savo konstrukcija, t. y. sudegintų mirusiųjų laidosena, analogiški kapams, aptiktiems kituose šio Pajūrio regiono Gintarų, Kiauleikių, Laivių, Lazdininkų, Prysmančių ir kt. kapinynuose

Griautiniai kapai. Jie iš esmės aptikti tarp degintinių kapų (k. Nr. 20, 21, 23, 29 – pav. 2). Ir tik 2 kapai Nr. 18 ir 19 rasti dirbamajame lauke į V nuo degintinių kapų ir nuo lauko keliuko (pav. 2). Kapų duobių kontūrai neišlikę, tik 20–55 cm gylyje pasimatė įkapės (lent. 3). Prie kai kurių kapų aptikta pavienių akmenų (kapai Nr. 20, 21 – žr. k. Nr. 20, 21 aprašus, p. 227), išdėstyti lanku arba vienoje linijoje (kapai Nr. 19, 23 – žr. k. Nr. 19, 23 aprašus, p. 227, 228).

Mirusiųjų laidojimo kryptį sunku nustatyti, nes jų griaučiai neišlikę, o ir įkapės kai kuriuose jų išjudintos iš pirminės padėties. Tačiau pagal įkapių padėtį atrodo, kad kapuose Nr. 18, 19 mirusieji galėjo būti palaidoti PR–ŠV arba ŠV–PR kryptimi (žr. k. Nr. 18, 19 aprašą, p. 227). Kapuose Nr. 20, 29 mirusieji, atrodo, palaidoti galvomis PV kryptimi (žr. k. Nr. 20, 29 aprašus, p. 227, 230). Neaiški laidojimo kryptis kapuose Nr. 21 ir 23.

Tarp aptiktų griautinių kapų 5 kapai skiriami vyrų palaidojimams, 1 kapas Nr. 18 neaiškus. Vyrų kapuose aptikta peilių (kapas Nr. 29), po 1 (kapas Nr. 20) ir po 2 (kapai Nr. 23, 29) ietigalius. Kape Nr. 19 rasta žalvarinė sagtis be liežuvelio. Kape Nr. 21 rasti geriamojo rago fragmentai, žalvarinio pentino ir geležinis miniatiūrinis kirvelis. Vyrų kapuose rasta ir papuošalų: vytinė žalvarinė antkaklė rasta kape Nr. 29, segių (kapai Nr. 19, 20, 21, 23, 29), apyrankių (kapai Nr. 19, 20, 23, 29) ir kt. (lent. 4).

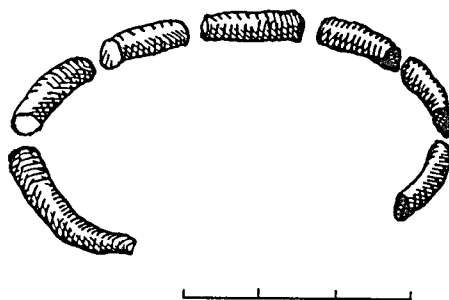
Laidosena šiame kapinyne labai panaši į kituose šio regiono kapinynuose pastebėtą – Genčių I (Merkevičius, 1984, p. 59), Laivių (Butėnas, 2002, šios knygos p. 11–18), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 98–126), Prysmančių (Nagevičius, 1935, p. 44–54) ir kt.

RADINIAI

Kapuose radinių rasta nedaug. Kai kuriuose – po vieną kitą dirbinį (lent. 4). Didesnę jų dalį sudaro papuošalai ir tik nežymią įvairios paskirties darbo, buities įrankiai ir ginklai.

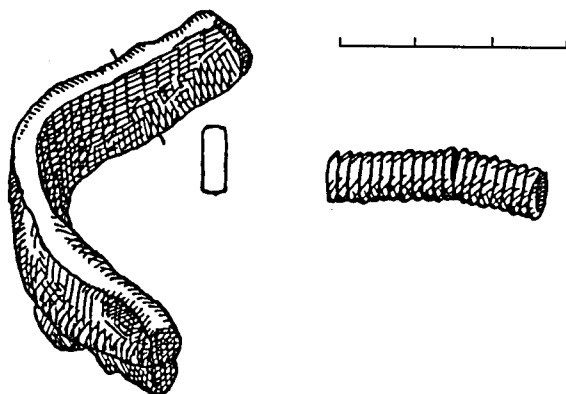
Papuošalai

Tirtuose moterų ir vyrų kapuose aptikta įvairių papuošalų: apgalvių įvijų, antkaklių, karolių, segių, smeigtukas, apyrankių, žiedų, įvijų. Daugiausia aptikta segių ir apyrankių ir tik vienas smeigtukas.

3 pav. Radinys iš kapo Nr. 1.

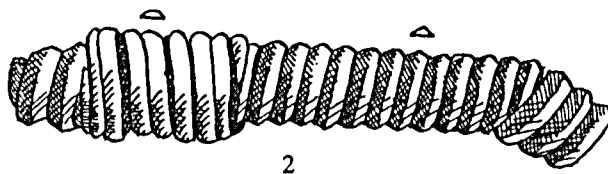
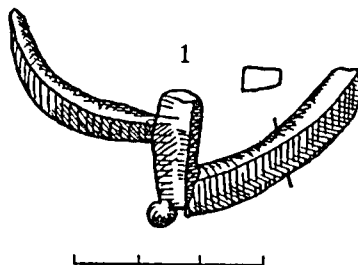
Apgalvių įvijos. Jų rasta 3 – moters kape Nr. 4 ir perkasoje Nr. 13. Kape Nr. 4 rasta įviją sudaro 2 dalys, t. y. ant vienos įvijos užmauta kita. Plonesniosios įvijos lankeliai trikampio skerspjūvio. Lankeliai – 1,3 cm skersmens. Šios įvijos ilgis – 9,8 cm. Ant jos užmautos

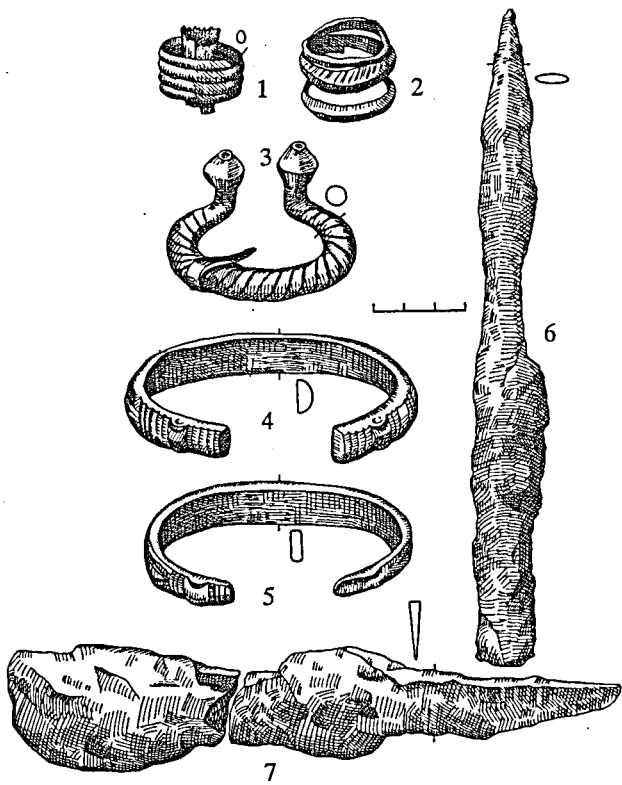
4 pav. Radiniai iš kapo Nr. 3.

įvijos lankeliai pusiau apvalaus skerspjūvio, 1,8 cm skersmens (pav. 5:1).

Perkasoje Nr. 13 rasti 5 fragmentai, atrodo, dviejų skirtingų įvijų. Vieno įvijos fragmento lankeliai trikampio skerspjūvio. Jų paviršius neornamentuotas. Likę

5 pav. Radiniai iš kapo Nr. 4.

6 pav. Radiniai iš kapo Nr. 6.

fragmentai, atrodo, tos pačios įvijos. Jos lankeliai pusiau apvalaus skerspjūvio, paviršius puoštas skersiniais grioveliais. Kai kuriuose fragmentuose išlikę siūlų likučių. Lankelių skersmuo – 2,3 cm. Įvijos žalvarinės. Panašių apgalvių įvijų rasta Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 128–154) kapinyne.

Antkaklės. Jų rasta 9 degintiniuose kapuose (moterų ir vyrų) ir 1 vyro griautiniame kape. Iš viso 12 antkaklių ir jų fragmentų. Pagal lankelių formą ir jų gamybos būdą rastąsias antkakles galima skirstyti į 2 grupes – antkaklės smailėjančiais ir plonėjančiais galais; vytinės antkaklės:

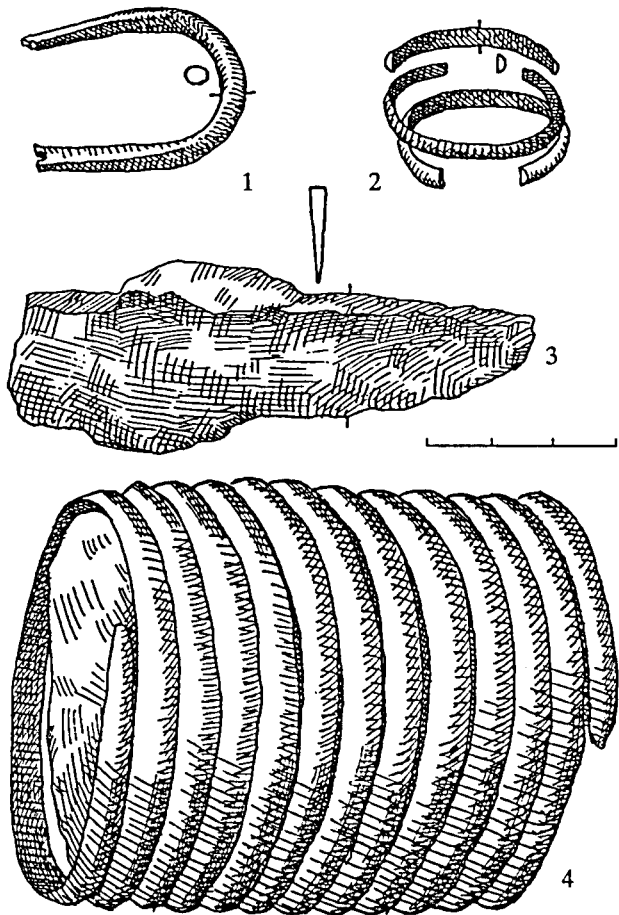
a) antkaklių smailėjančiais ir plonėjančiais galais rasta 2 – vyro degintiniame kape Nr. 17. Abiejų antkaklių lankeliai pusiau apvalaus skerspjūvio, ties viduriu platesni 1,5–1,7 cm. Į galus lankeliai siaurėja iki 0,6–0,7 cm (pav. 17:15) ir 0,8–0,9 cm (pav. 17:13). Lankeliai deformuoti. Pirmosios lankelis sulaužytas į keturias dalis (pav. 17:15). Šios antkaklės lankelio galai apvalaus skerspjūvio. Kitos antkaklės lankelis deformotas nežymiai – vienas jo galas įlenktas į vidų (pav. 17:13). Galai keturkampio skerspjūvio. Šių antkaklių lankeliai neornamentuoti.

Antkaklės gali būti datuojamos X–XI a., nes kape Nr. 17 rastos kartu su pasagine žvaigždiniais galais segė. Tokios segės datuojamos X–XI a. (Kulikauskienė, 1970, p. 164). Šiame kape rasta net 10 apyrankių ketur-

kampio skerspjūvio lankeliu, kurios datuojamos taip pat X–XI a. (Kulikauskienė, 1970, p. 180).

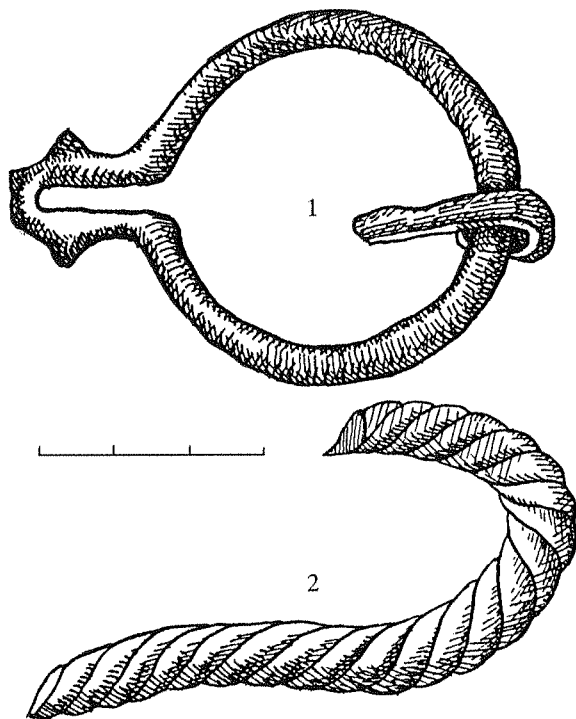
Antkaklės smailėjančiais galais būdingos tik Lietuvos vakariniams rajonams (LAB, 1961, p. 458), taip pat Latvijos Kuršo regionui (Kulikauskienė, 1970, p. 143);

b) vytnių antkaklių ir jų fragmentų rasta 8 degintiniuose ir 1 griautiniame kapuose. Pagal lytį kapai Nr. 8, 9, 12, 25, 28 ir griautinis kapas Nr. 29 skiriami vyrams. Kapų Nr. 10, 24 ir 30 lytinė priklausomybė neaiški. Geriausiai išlikusi antkaklė iš k. Nr. 24 (pav. 25:1), o kituose kapuose rasta įvairaus dydžio fragmentų (pav. 8:2; pav. 9:2; pav. 1:2; pav. 12:2; pav. 26:2; pav. 30:2; pav. 31:1; pav. 32:4). Kai kurie

7 pav. Radiniai iš kapo Nr. 7.

lankelių fragmentai apsilydę. Jie vyti iš 2 ar 3 žalvarinių vielų. Jų skersmuo 0,4–1,5 cm. Visų galai atlūžę, todėl neaišku, kaip jie užsibaigė. Kape Nr. 24 rastą antkaklę sudaro 3 nepilni lankeliai, tai jau vytinė įvijinė antkaklė. Kape Nr. 25 rastą sudaro lyg 2 lankeliai, kaip galima spręsti iš išlikusių fragmentų (pav. 26:2). Tokių vytnių antkaklių rasta Andulių (Jablonskis, 1974, p. 84), Genčių I (Merkevičius, 1986, p. 60), Lazdininkų (Baleniūnas, 1940, p. 3, 6, 9; Patkauskas, 1977,

8 pav. Radiniai iš kapo Nr. 8.

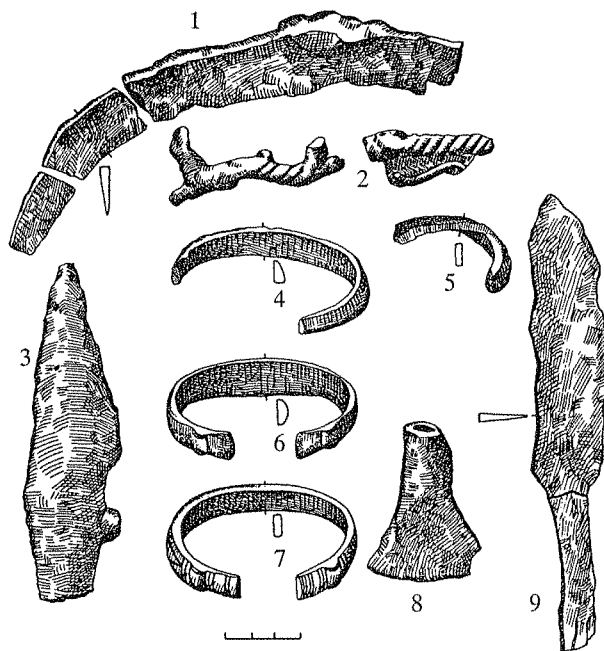
p. 128–154), Pryšmančių (Nagevičius, 1935, p. 33–39, 42) kapinyuose. Šios antkaklės datuojamos X–XI a. (LAB, 1961, p. 469; Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 153; Vaitkunsienė, 1979, p. 59).

Karoliai. Jų rasta 4 degintiniuose kapuose, iš viso 6. Pagal medžiagą, iš kurios jie pagaminti, karoliai skiriami:

a) **gintaro karoliai** rasti degintiniuose kapuose Nr. 25 (du) ir Nr. 27A (du). 3 iš šių karoliukų yra dvigubo nupjauto kūgio formos (pav. 26:6, 7; pav. 28:3). Jų aukštis – nuo 0,8 iki 1 cm, o skersmuo – nuo 1,9 iki 2 cm. Netaisyklingos formos karolis rastas kape Nr. 27A (pav. 28:2). Jo aukštis 1 cm, skersmuo – 2 cm. Karolių centre esančių kiaurymių (skylių) skersmuo – 0,2–0,4 cm;

b) **žalvarinis trigubas karolis** rastas degintiniame kape Nr. 16. (pav. 16:3). Jo ilgis 2,1 cm, skersmuo – 1 cm. Su tokiais karoliukais susiduriama ir kituose kuršių kapinyuose;

c) **mėlyno stiklo karoliuko** fragmentai rasti degintiniame kape Nr. 1. Jis visiškai sueizėjęs, todėl nieko negalima pasakyti apie jo formą ir dydį. Tokių karolių ras-

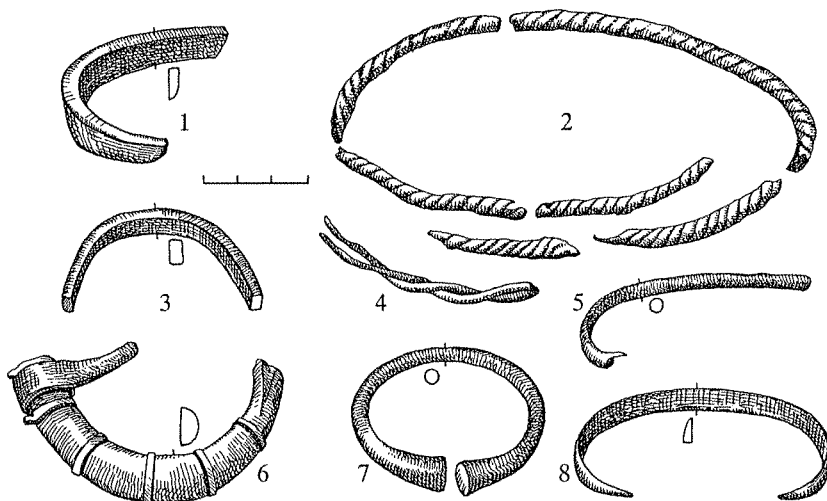

9 pav. Radiniai iš kapo Nr. 9.

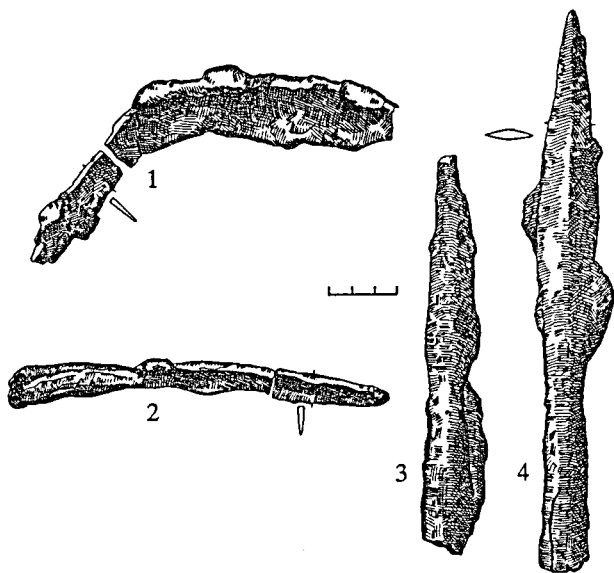
ta Bandužių, Genčų I, Laivių, Lazdininkų ir kt. kapinyuose.

Segės. Degintiniuose ir griautiniuose kapuose rastos 26 segės ar jų fragmentai. Dauguma jų – pasaginės, 1 laiptelinė. Pagal pasaginių segių lankelių galų formą jos skirstomos į pasagines seges aguoniniais galais; pasagines seges cilindriniais galais; pasagines seges kampuotais galais; pasagines seges platėjančiais ir pastorintais galais:

a) **pasaginių segių ar jų fragmentų aguoniniais galais** rasta daugiausiai – 10. Jų rasta degintiniuose kapuose Nr. 6, 22, 25, 27A, 27B (dvi), 28 (dvi), 30 ir vienas tokios segės

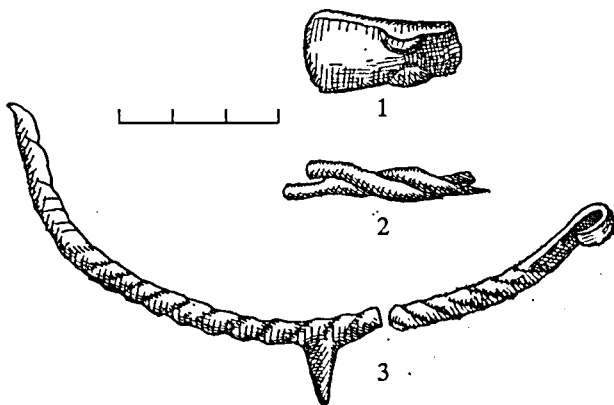
10 pav. Radiniai iš kapo Nr. 10.

11 pav. Radiniai iš kapo Nr. 11.

fragmentas aptiktas griautiniame kape Nr. 20. Pagal lankelio formą šias seges dar galima skirstyti į atskiras grupes.

1. *Segės ovalo formos lankeliu.* Jų rasta 5 – kapuose Nr. 20, Nr. 27B (dvi), Nr. 28 (dvi). Tarp jų tik 2 segės sveikos (pav. 29:5; pav. 30:5), kitų 3 telikę fragmentai (pav. 20:2; pav. 29:3; pav. 30:3). Minėtų segių lankeliai ties viduriu storesni – siekia 0,5–0,8 cm, o į galus plonėja ir siekia 0,4 cm. Lankeliai neornamentuoti. Išlikusių galvučių aukštis – nuo 1 cm iki 2 cm, neaukšta galvutė tik iš kapo Nr. 27B (pav. 29:3). Galvučių skersmuo – 1–1,3 cm. Gerai išsilaikiusių segių dydis – 3,2x5,6 cm;

12 pav. Radiniai iš kapo Nr. 12.

5,8x6,1 cm. Tokios segės datuojamos X–XIII a. (LAA, 1978, p. 48).

2. *Segės apvalaus skerspjūvio lankeliu* rastos trys – kapuose Nr. 22, 25, 30 (pav. 22:4; pav. 26:9; pav. 36:10). Jų lankeliai ties viduriu taip pat storesni – apie 0,5 cm, o į galus siaurėja iki 0,3–0,35 cm. Galvučių aukštis 1,2–1,4 cm, skersmuo – apie 1 cm. Jų dydis – 4,3x4,3;

3,9x5; 6,6x6,7 cm. Šios segės datuojamos X–XIII a. (LAA, 1978, p. 48).

3. *Segė pusiau apvalaus skerspjūvio lankeliu* rasta kape Nr. 27A. Jos lankelis ties viduriu 0,4 cm pločio, o galuose – 0,3 cm. Galvučių aukštis – 1,4–1,5 cm, skersmuo – 0,8–1 cm. Išlikęs 1,4 cm ilgio liežuvėlio fragmentas. Segės dydis – 4x4,5 cm (pav. 28:1). Ji taip pat datuojama X–XIII a. (LAA, 1978, p. 48).

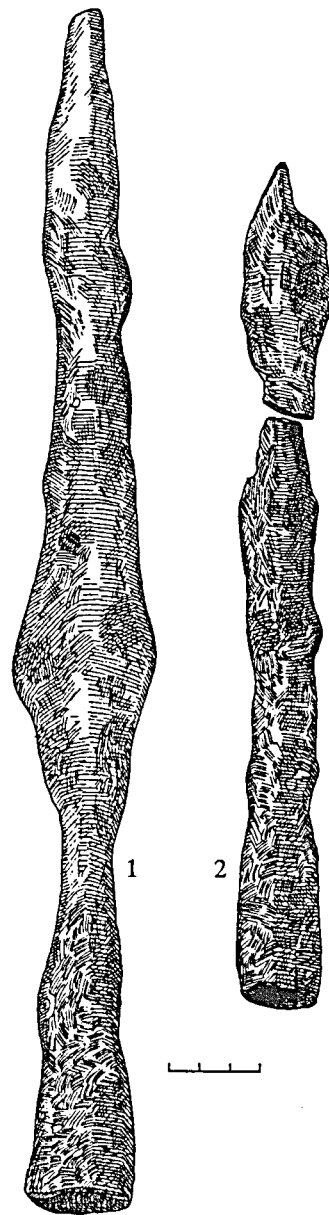
4. *Segė tordiruotu lankeliu* rasta degintiniame kape Nr. 6. Jis ties viduriu storesnis – apie 1 cm, į galus siaurėja. Galvučių aukštis – 1,6 cm, skersmuo – 1,4 cm. Segės dydis – 3,9x6 cm (pav. 6:3). Ji datuojama X–XIII a. (LAA, 1978, p. 48).

Segių aguoniniais galais rasta daugelyje Pajūrio kapinynų – Andulių (Jablonskis, 1974, p. 86), Bandužių (Stankus, 1995, p. 21, 55), Genčių I (Merkevičius, 1984, p. 83; 1988, p. 82), Klaišių (Dakanis, 1984, p. 74), Laivių (Butėnas, 2002, šios knygos p. 39–40), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 128–154), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 166–174), Pryšmančių (Nagevičius, 1935, p. 33, 34, 42);

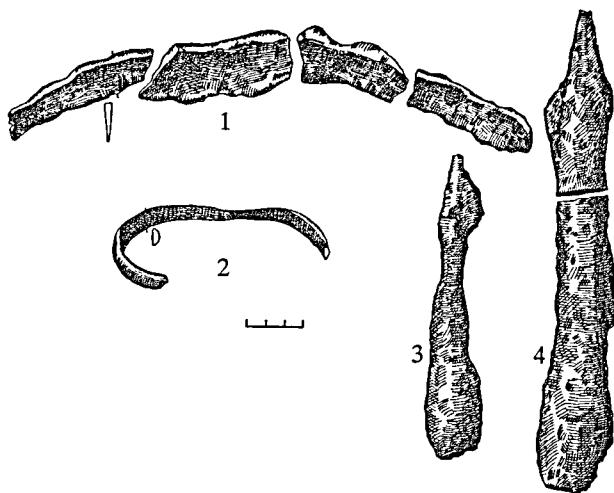
b) pasaginės segės cilindriniais galais. Aptiktos 4 tokios segės – degintiniame kape Nr. 30 (dvi) ir griautiniuose kapuose Nr. 20 ir 29. Pagal lankelio formą jas skiriame į 2 grupes.

1. *Segės apvalaus skerspjūvio lankeliu* rastos 2. Griautiniame kape Nr. 20 (pav. 20:1) ir degintiniame kape Nr. 30 (pav. 32:11).

Šių segių lankeliai 0,4–0,5 cm storio, cilindriškų skersmuo – 0,6–0,7 cm. Prie pirmosios segės atlūžusio liežuvėlio išlikę audinio fragmentų. Segių dydis atitinkamai 4,5x5 ir 5x5 cm. Jos skiriamos I šių segių grupei (LAA, 1978, p. 48).

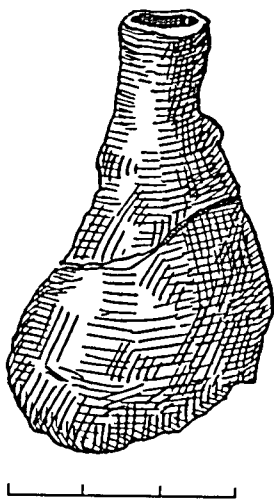
13 pav. Radiniai iš kapo Nr. 13.

14 pav. Radiniai iš kapo Nr. 14.

2. *Segės tordiruotu lankeliu*, rasta taip pat 2 – griautiniame kape Nr. 29 (pav. 31:4) ir degintiniame kape Nr. 30 (pav. 32:2). Lankeliai ties viduriu 0,4 cm skersmens. Šios segės lankelis į galus plonėja. Cilindrinių skersmuo 0,7–0,8 cm. Segės iš kapo Nr. 29 dydis 3,9x4,8 cm, o iš kapo Nr. 30 – 7,9x5,3 cm. Jos skiriamos IX šių segių grupei (LAA, 1978, p. 51). I grupės segės yra ankstyvesnės ir skiriamos IX–X a., o IX grupės – vėlyvesnės ir skiriamos X–XII a. (Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 161). Tokių segių rasta Genčių I (Merkevičius, 1984, p. 82), Griežės (Varnas, 1982, p. 76), ypač daug Laivių kapinyne (Butėnas, 2002, šios knygos p. 38), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 128–154), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 166–172) ir kt. Pajūrio kapinyuose (LAA, 1978, p. 52–55);

c) *pasaginės segės kampuotomis galvutėmis*, jų rasta 7. Pagal galvučių formą galima skirstyti į keletą pogrupių.

15 pav. Radinys iš kapo Nr. 15.

1. *Segės keturkampe galvute* fragmentas rastas griautiniame kape Nr. 19 (pav. 19:1). Lankelio dalis ir viena galvutė nulūžusi. Likusi lankelio dalis apvalaus skerspjūvio, ties viduriu 0,5 cm skersmens, galvutės link nežymiai siaurėja. Išlikusi galvutė 0,7x0,7 cm dydžio lankelio link siaurėjanti. Ji skiriama I šių segių grupei (LAA, 1978, p. 52).

2. *Segės keturkampe galvutėmis nu-*

sklembtais šonais rastos 2 – griautiniame kape Nr. 21 ir degintiniame kape Nr. 30. Segės iš kapo Nr. 21 lankelis ovalo formos 0,6 cm skersmens galvučių link siaurėjantis. Išlikęs liežuvėlis į galą siaurėjantis. Ašt lankelio užmauta žalvarinė įvija iš 5 žiedelių. Įvija apirusi. Žiedelių skersmuo – 2,2 cm. Segės galvučių dydis 0,6x0,7 cm. Segės dydis – 6x6,2 cm (pav. 21:2).

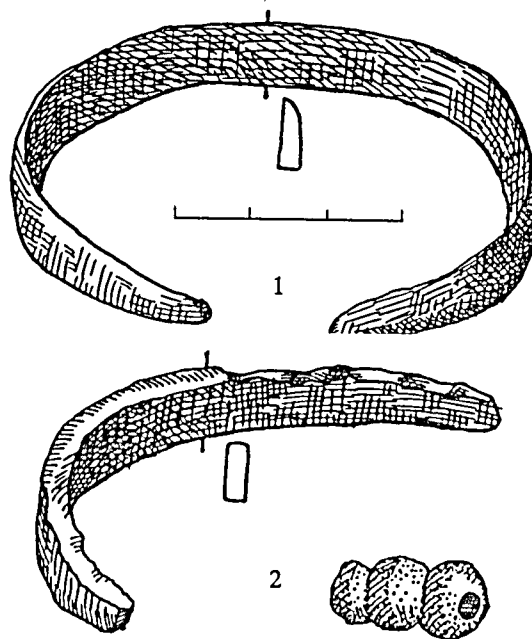
Segės iš kapo Nr. 30 lankelis pusiau apvalaus skerspjūvio, ties viduriu – 0,8 cm skersmens, į galus siaurėja iki 0,5 cm. Galvučių aukštis – apie 2 cm, jų dydis – 1,2x1,2 cm. Segės dydis – 6x6,1 cm (pav. 32:1).

Jos skiriamos III šių segių grupei (LAA, 1978, p. 53).

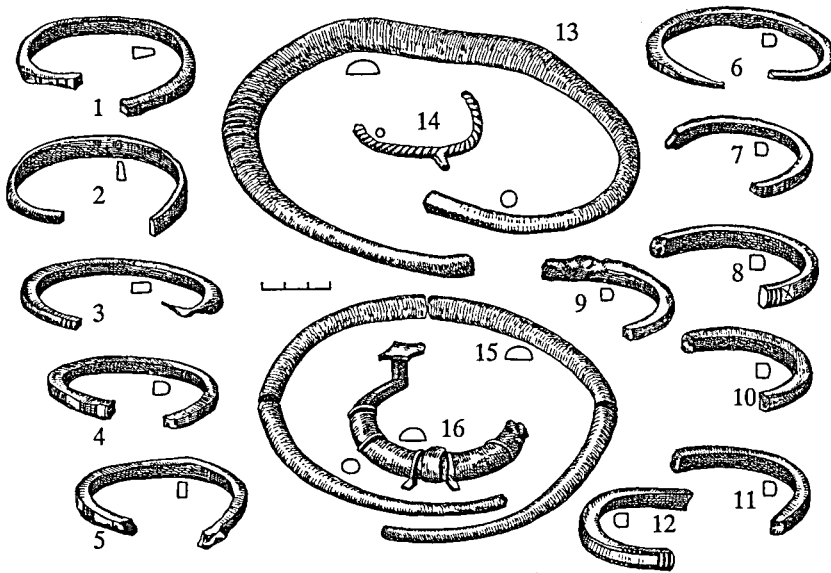
3. *Segės žvaigždinėmis galvutėmis*. Tokių iš viso rasta 4 – degintiniuose kapuose Nr. 10 (fragm.), Nr. 17 (fragm.), Nr. 25 ir Nr. 30. Jų lankeliai pusiau apvalaus skerspjūvio, ranteliais padalyti į keletą dalių: į 8 (kapas Nr. 25), į 9 dalis (kapas Nr. 30). Lankeliai ties viduriu platesni, siekia 1,1–1,3 cm. Į galus jie siaurėja iki 0,4–1 cm. Liežuvėliai tvirtinti vidurinėje dalyje tarp rantelių (pav. 10:6; pav. 17:16; pav. 26:4; pav. 32:5). Segės iš kapo Nr. 25 tarpai tarp rantelių ir liežuvėlis buvo dengti sidabro plokštelėmis. Galvučių aukštis įvairus: 2,1 cm (iš kapo Nr. 17), 1,8 cm (iš kapo Nr. 25), 1,2 cm (iš kapo Nr. 30). Sveikųjų segių dydis: 5x6,5 cm (kapo Nr. 25), 6,9x8,1 cm (kapo Nr. 30). Jos skiriamos IV šių segių grupei. (LAA, 1978, p. 54).

I grupės segės yra ankstyvesnės ir skiriamos IX–XI a. (LAB, 1961, p. 477; Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 161). II ir IV grupių segės nešiotos vėliau XI–XII a. (Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 164);

d) *segė plati galais* rasta 1 – degintiniame kape Nr. 10. Jos lankelis apvalaus skerspjūvio, ties

16 pav. Radiniai iš kapo Nr. 16.

17 pav. Radiniai iš kapo Nr. 17.

viduriu 0,7 cm skersmens, galuose – 1,1 ir 1,2 cm. Segės liežuvėlis neišlikęs. Jos dydis 5,3x5,5 cm (pav. 10:7). Tokių segių rasta Bandužių (Stankus, 1995, p. 57), Lazdininkų (Baleniūnas, 1940, p. 12; Patkauskas, 1977, p. 128–154), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 178–192), Prysmančių (Nagevičius, 1935, p.) kapinynuose. Jos datuojamos XI–XII a. (Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 165);

e) laiptelinės segės fragmentas rastas 1 – degintiniame kape Nr. 25. Ji padaryta iš žalvarinės plokštelės. Laiptelio srityje išmuštos 4 stačiakampės skylutės, išdėstytos vienoje eilėje. Segės paviršius dengtas neaiškaus metalo plokštele, kurios paviršiuje matyti iškilę spurgeliai. Adatėlė neišlikusi, tik užkabos fragmentas (pav. 26:11). Laiptelio plotis – 3,6 cm, ilgis – 8,8 cm. Ši segė skiriama V tokių segių grupei ir datuojama XI–XII a. (LAA, 1978, p. 47).

Kape Nr. 4 rasta segė neidentifikuota (pav. 5:1).

Smeigtukas. Žalvarinis kryžinis smeigtukas rastas vienas – perkasoje Nr. 14 kv. 6A. Prie jo išlikusi dalis žalvarinės grandinė, o šalia jos – suirusi grandinė su pakabuku. Kryžmų galuose ir ties adatėlės pradžia pritvirtintos sidabro plokštelės. Jos ornamentuotos iškiliais ranteliais su skersinėmis įkartėlėmis. Plokštelių centre buvo pritvirtintos stiklo ar emalės akutės. Viena tokia akutė išlikusi ant plokštelės ties smeigtuko adatėle. Kryžmų ilgis 4,3 cm, adatėlės ilgis – 17,2 cm. Bendras smeigtuko ilgis – 25,5 cm (pav. 35:1). Pagal formą šį smeigtuką galima skirti III grupei ir datuoti IX–X a. (Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 172; LAA, 1978, p. 84). Jie daugiausia paplitę Vakarų Lietuvoje (LAA, 1978, p. 84).

Apyrankės. Jų rasta 50. Tarp jų – net 12 fragmentų. Apyrankių rasta ir moterų, ir vyrų tiek degintiniuo-

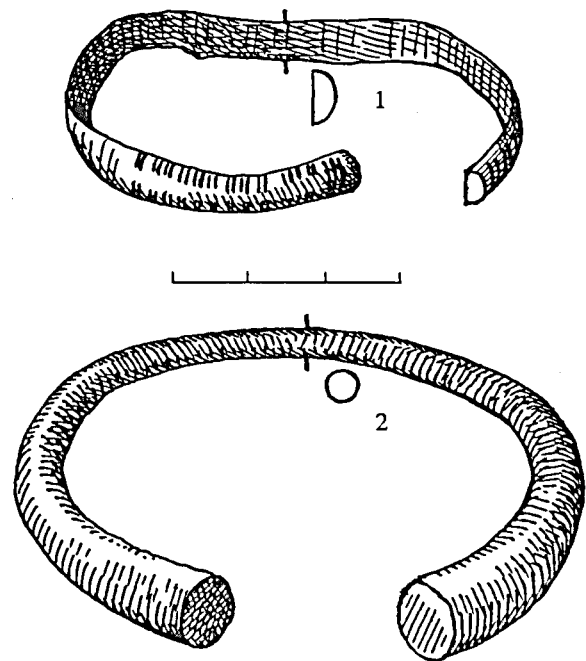
se, tiek griautiniuose kapuose. Pagal lankelių skerspjūvį ir galų formą šios apyrankės skirstomos į keletą grupių – apyrankės gyvuliniais galais; įvijinės apyrankės; juostinės apyrankės:

a) apyrankių gyvuliniais galais rasta daugiausiai – 18, tarp jų 2 fragmentai. Pagal lankelio formą jas skirstome į keturis pogrupius.

1. *Apyrankių suspaustais snukučiais pusiau apvalaus skerspjūvio* lankeliu rasta 5 – kapuose Nr. 6 (pav. 6:4), Nr. 20 (pav. 20:3), Nr. 22 (pav. 22:5), Nr. 25 (pav. 26:5). Jų paviršius puoštas išilginiais grioveliais, iškilimais, taškučiais, akutėmis. Galai baigiasi skersiniais grioveliais. Jų dydis atitinkamai: 6,8x9,3; 5,5x7,3; 4,9x6,1; 4,8x8 cm. Čia iš dalies būtų galima priskirti ir apyrankę iš kapo

Nr. 14 (pav. 14:2), nors vienas jos galas nutrupėjęs, o kitame gale snukutis nelabai ryškus. Šias apyrankes galima skirti II grupei (LAA, 1978, p. 98).

2. *Apyrankės išplotais trikampiis snukučiais pusiau apvalaus skerspjūvio* lankeliais rastos 8 – kapuose Nr. 9 (pav. 9:6), Nr. 12 (pav. 12:1 – fragm.) ir stačiakampio skerspjūvio lankeliais kapuose Nr. 27A (pav. 28:4 – fragm.), Nr. 30 (pav. 32:6–9). Jų paviršius puoštas išilginiais grioveliais ir iškilimais tarp jų, akutėmis. Lankelių plotis 1,6–2,2 cm. Apyrankių dydis – 5,6x7,7 (kapo

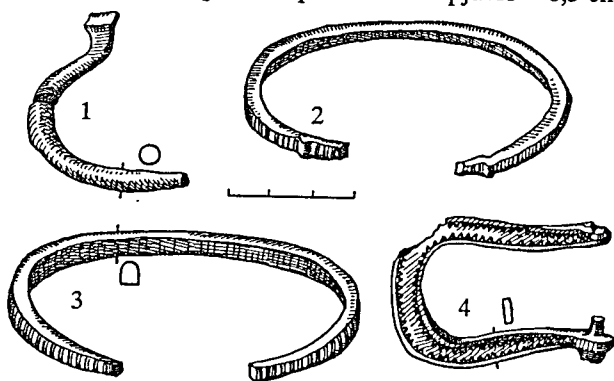
18 pav. Radiniai iš kapo Nr. 18.

Nr. 9); 5,2x7,6; 5x7,6; 5,6x8,2 cm (kapo Nr. 30). Viena apyrankė iš kapo Nr. 30 (pav. 32:9) deformuota (išties-ta), jos dydis nenatūralus. Šios formos apyrankės skiriamos I grupei (LAA, 1978, p. 98).

3. *Apyrankių smailėjančiais snukučiais stačiakampio skerspjuvio lankeliu* rasta 3 – kapuose Nr. 9 (pav. 9:7), Nr. 27B (pav. 29:4), Nr. 29 (pav. 31:3). Jų lankeliai ties viduriu platesni ir siekia 1–1,4 cm, o galuose – 0,5–0,8 cm. Lankelių paviršiai puošti išilginiais grioveliais, o iškilimai tarp jų – skersinėmis įkartėlėmis. Galai ties auselėmis puošti skersiniais grioveliais, o iškilimai tarp jų – taip pat skersinėmis įkartėlėmis. Apyrankių dydis: 5,5x8,5 (kapo Nr. 6); 5,7x7,6 (kapo Nr. 9), 5,6x7,9 (kapo Nr. 27B), 4,5x5,6 cm (kapo Nr. 29). Šios apyrankės skiriamos VI grupei (LAA, 1978, p. 99).

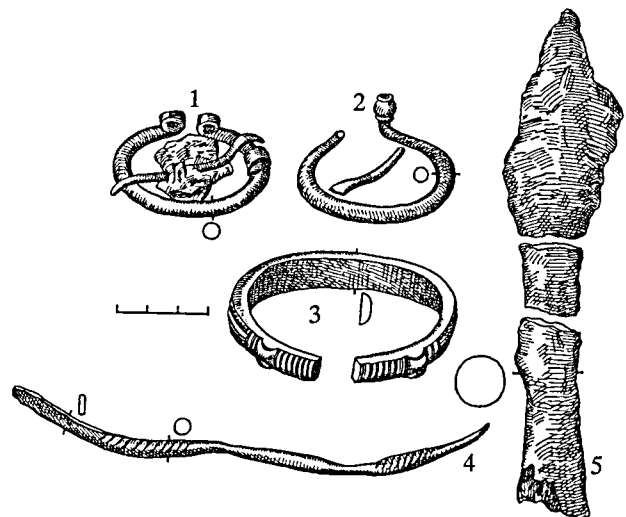
4. *Apyrankės siaurais aukštais snukučiais*. Jų rasta 2 – kape Nr. 19 (dvi) (pav. 19:2, 3). Lankeliai siauri, užapvalintais viršuje stačiakampio kampais, yra 0,4–0,6 cm skerspjuvio pločio. Galai nežymiai susiaurinti iki 0,4–0,5 cm. Vienos apyrankės „snukučiai“ labai nerškūs (pav. 19:3), kitos aukšti, ryškūs (pav. 19:2). Jų lankeliai puošti skersiniais grioveliais. Apyrankių dydis: 5,2x7,8 ir 5x7,9 cm. Šios apyrankės skiriamos III grupei (LAA, 1978, p. 98). Minėtos apyrankės gyvuliniais galais datuojamos X–XIII a. (LAA, 1978, p. 97);

b) *įvijinė apyrankė* rasta kape Nr. 7. Ją sudaro 12 įvijų, sulenktų iš pusiau apvalaus skerspjuvio – 0,5 cm

19 pav. Radiniai iš kapo Nr. 19.

pločio žalvarinės juostelės. Kraštiniai lankeliai į galus siaurėja (pav. 7:4). Apyrankės ilgis – 7,6 cm, jos skersmuo – 6,4 cm. Pagal lankelių formą ją galima skirti 1 grupei (Bliujienė, 1999, p. 163). Tiek daug lankelių turinčios apyrankės būdingos IX–XI a. (LAB, 1961, p. 490; Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 178; LAA, 1978, p. 93–94). Jų rasta Laivių (Butėnas, šios knygos p. 46), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 128–154), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 126), tap pat lamaticėių, skalvių, žemaičių, žiemgalių gyventose teritorijose (LAA, 1978, T. 4, p. 94; Bliujienė, 1999, p. 161). Jos paplitusios ir Latvijoje (LPA, 1974, p. 190, 216–217, 231–232);

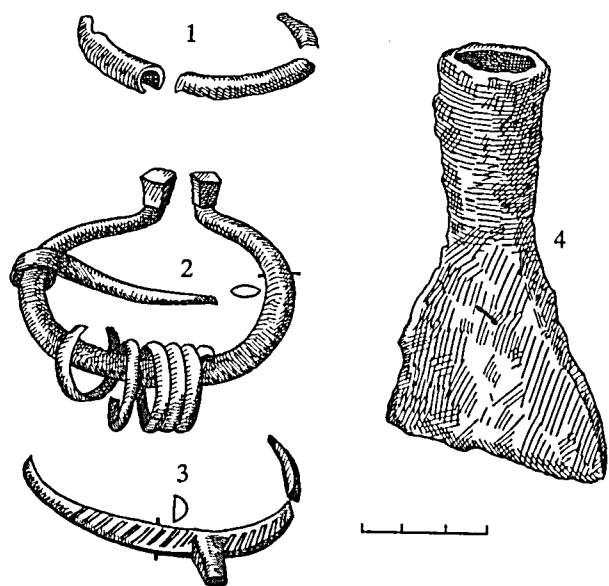

20 pav. Radiniai iš kapo Nr. 20.

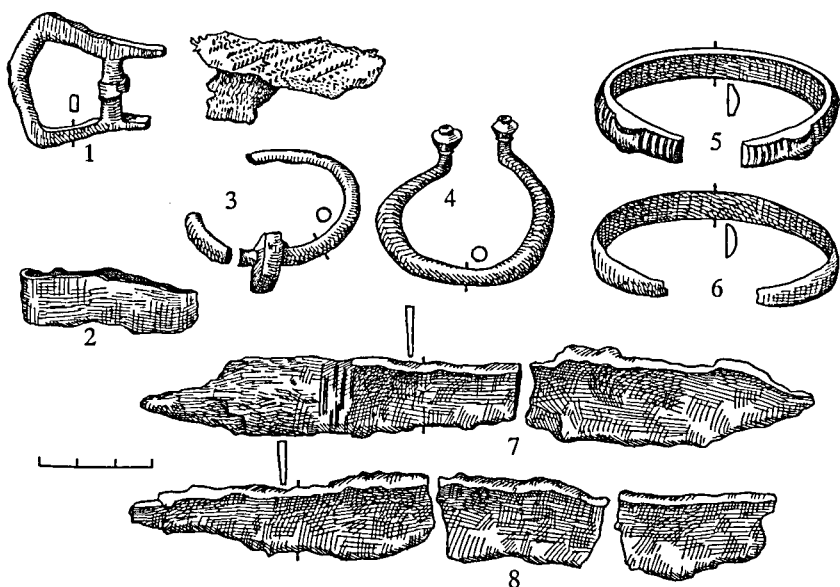
c) *juostinės apyrankės*. Jų rasta daugiausiai – 30. Jų aptikta kapuose ir atsitiktinai tirtose perkasoje. Šių apyrankių lankeliai skirtingo skerspjuvio, o galai įvairių formų. Todėl jos dar skirstomos.

1. *Vienodo pločio stačiakampio skerspjuvio lankeliu apyrankių* rasta 2 – vyro degintiniame kape Nr. 3 ir perkasoje Nr. 13. Vyro kape rastosios lankelio plotis 1,1 cm (pav. 4:1). Jos paviršius puoštą išilginiais grioveliais. Fragmento ilgis – 6,6 cm.

Rastos perkasoje Nr. 13 lankelis pusiau apvalaus skerspjuvio (pav. 34:3). Lankelio plotis 1,5 cm. Apyrankė labai oksiduota, todėl neaiškūs jos puošybos elementai. Jos dydis – 5,5x7,2 cm. Šios apyrankės ski-

21 pav. Radiniai iš kapo Nr. 21.

22 pav. Radiniai iš kapo Nr. 22.

riamos I juostinių apyrankių grupei (LAA, 1978, p. 101).

2. *Siaurėjančiais galais apyrankės.* Tokių apyrankių rasta daugiausiai – 28. Jos turi skirtingą lankelio skerspjūvį, todėl pagal tai skirstomos į 5 grupes.

2.1. *Apyrankės pusiau apvalaus skerspjūvio lankeliu.* Jų rasta 7 – kapuose Nr. 18 (pav. 18:1), Nr. 22 (pav. 22:6), Nr. 23 (pav. 24:1, 2), Nr. 25 (pav. 26:8, 10), perkasoje Nr. 13 (pav. 34:2). Lankelių plotis ties viduriu – 0,7–0,8–0,9–1,4 cm, o galuose – 0,5–0,8 cm. Apyrankės iš kapo Nr. 18 galai puošti skersiniais grioveliais. Apyrankės iš kapo Nr. 23 lankelis ornamentuotas skersiniais ir išilginiais grioveliais, akutėmis (pav. 24:2). Kitos apyrankės neornamentuotos. Jų dydis: 4,4x6,2 cm (kapo Nr. 22), 5,9x6,4 ir 6x8,5 cm (kapo Nr. 23), 4,1x5,4 ir 4,5x5,6 cm (kapo Nr. 25). Kape Nr. 18 rasta apyrankė deformuota.

2.2. *Apyrankių apvalaus skerspjūvio lankeliu* rasta 2 – kapuose Nr. 1 (fragmentai – pav. 3) ir Nr. 20 (pav. 20:4). Pastaroji deformuota (ištiesta). Jos lankelis apie 0,4 cm skersmens, paviršiuje yra lyg tordiravimo ornamentas. Ištiestos apyrankės lankelio ilgis 16,8 cm, galuose lankelis pereina į stačiakampio skerspjūvį. Apyrankės iš kapo Nr. 1 apytikris dydis – 3x5,5 cm.

2.3. *Apyrankių lyg aukšto trikampio skerspjūvio lankeliu* rasta 5 – kapuose Nr. 9 (pav. 9:4), Nr. 10 (pav. 10:8 ir fragmentas pav. 10:1), Nr. 16 (pav. 16:1), Nr. 17 (pav. 17:2). Jų lankelių plotis 0,9–1,7 cm, į galus siaurėja iki 0,5–0,9 cm. Lankeliai neornamentuoti. Apyrankių dydis: 3,5x7,2 cm (kapo Nr. 9), 3,9x7 cm (kapo Nr. 10), 5x7,1 cm (kapo Nr. 16), 4,1x7,3 cm (kapo Nr. 17).

2.4. *Apyrankių stačiakampio skerspjūvio lankeliu* rasta 3 – kapuose Nr. 9 (fragmentas – pav. 9:5), Nr. 10 (frag-

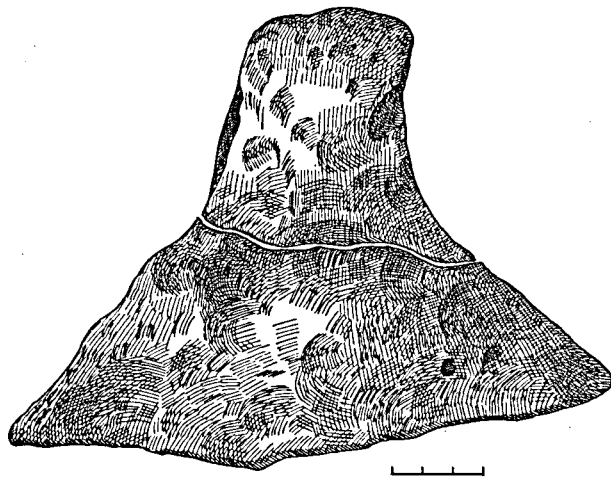
mentas – pav. 10:3), Nr. 16 (fragmentas – pav. 16:2). Jų lankelių plotis – 0,8–1 cm. Apyrankės neornamentuotos.

2.5. *Apyrankių keturkampio skerspjūvio lankeliu* rasta 11 – kape Nr. 17 (pav. 17:1, 3–5, 6–12). Jų lankeliai ornamentuoti išilginiais grioveliais, akutėmis, taškučiais ir skersiniais grioveliais. Jie yra 0,6–0,9 cm pločio. Geriau išlikusių apyrankių dydis: 6,3x7,4; 6,5x7; 6x7,2; 5,9x7,8; 6,9x8,6 ir 6,9x6,9 cm.

Minėtos apyrankės skiriamos III juostinių apyrankių grupei, jas dažniausiai nešiojo vakarinių Lietuvos rajonų gyventojai (LAA, 1978, T. 4, p. 101). Pavienių jų egzempliorių rasta Dūkšte, Lyduvėnuose, Linksmėnuose, Raguvoje (LAA,

1978, T. 4, p. 103). Jos datuojamos X–XI a. (LAB, 1961, p. 497, Kulikauskienė, 1970, p. 182);

d) *storagalė apyrankė* rasta griautiniame kape Nr. 18 (pav. 18:2). Jos lankelis apvalaus skerspjūvio, ties viduriu 0,5 cm, galuose 0,7 cm storio. Ji neornamentuota. Apyrankės dydis 4x7,5 cm. Šio tipo apyrankės labiausiai paplitusios Rytų ir Pietų Lietuvoje, tačiau pavienių egzempliorių randama ir Vakarų Lietuvoje (LAA, 1978, T. 4, p. 102).

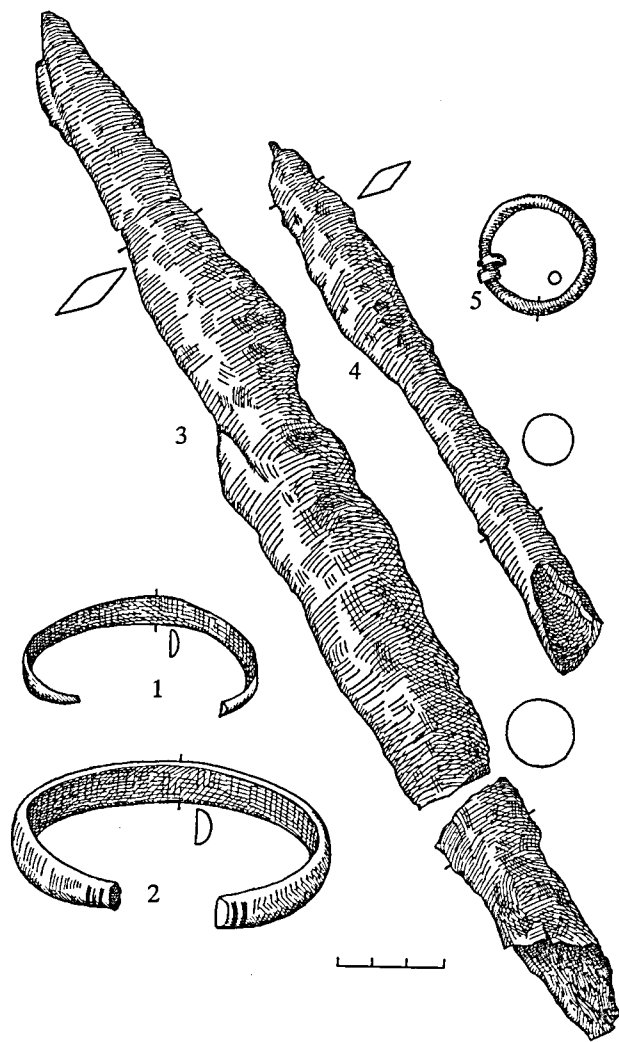

23 pav. Radinys iš kapo Nr. 22.

Dalis apyrankių fragmentų, rastų kapuose Nr. 10 (pav. 10:5), 26 (pav. :2), neidentifikuoti.

Žiedai. Jų rasta kapuose ir perkasoje Nr. 14. Visi jie įvijiniai. Pagal lankelių skerspjūvio formą jie skiriami į grupes:

a) *žiedai apvalaus skerspjūvio lankeliu.* Tokie žiedai rasti 2 – kape Nr. 24 (pav. 25:2) ir perkasoje Nr. 14

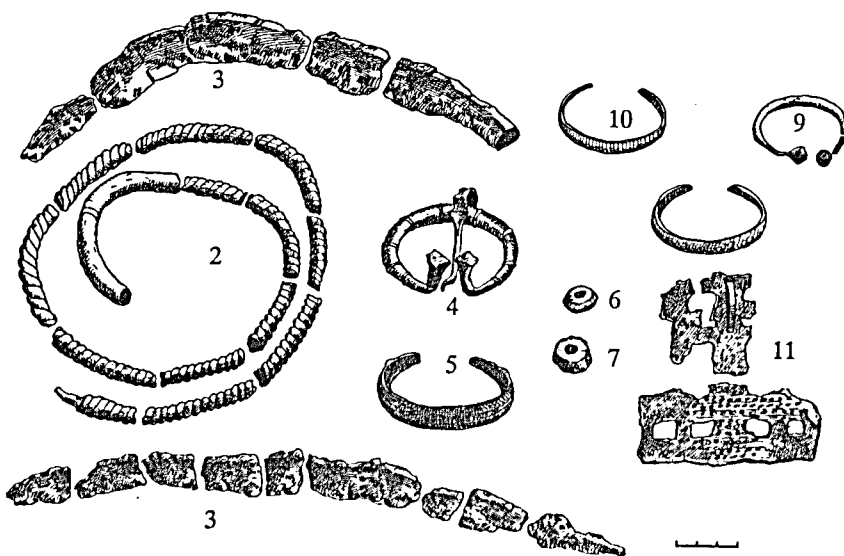
24 pav. Radiniai iš kapo Nr. 23.

(pav. 35:2). Jų lankeliai sulenkti iš 0,1–0,2 cm storio žalvarinės vielos. Žiedelių skersmuo – 2,2–2,6 cm;

b) žiedai pusiau apvalaus skerspjūvio lankeliu rasti 3 – kapuose Nr. 6 (pav. 6:1), Nr. 7 (pav. 7:2), Nr. 31 (pav. 33:2). Jų lankeliai sulenkti iš 0,3–0,4 cm pločio žalvarinių juostelių. Žiedelių skersmuo – 2,2–2,9 cm;

c) žiedas, sulenkta iš trikampio skerspjūvio žalvarinės vielos, rastas kape Nr. 6 (pav. 6:2). Jį sudaro 3 lankeliai. Vidurinis platesnis, turi ryškiai iškilį išilginę briauną per vidurį. Jo skersmuo – 2,2 cm;

Tokie žiedai plačiai naudoti IX–XII a. visoje Lietuvoje (LAB, 1961, p. 498; Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 184), taip pat Latvijoje (LPA, 1974, p. 190, 203, 217).

26 pav. Radiniai iš kapo Nr. 25.

25 pav. Radiniai iš kapo Nr. 24.

Įvijėlės. Jų rasta 2 – kapuose Nr. 3 (pav. 4:2) ir 24 (pav. 25:3). Kape Nr. 3 rastąją sudaro 24 lankeliai. Jos skersmuo – 0,6–0,7 cm. Kape Nr. 24 rastąją sudaro 5 lankeliai (suirę), sulenkta iš trikampio skerspjūvio žalvarinės vielos. Įvijėlės skersmuo – 1,5 cm. Šių įvijėlių paskirtis neaiški. Galimas dalykas, kad tai papuošalų fragmentai.

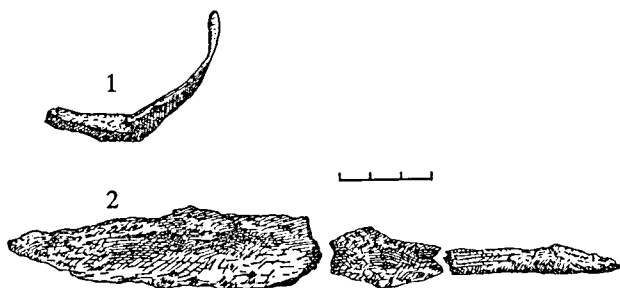
Darbo, buities įrankiai

Kapuose šių dirbinių nedaug. Tai iš esmės geležiniai peiliai, keletas dalgių, plačiaašmenis pentinis kovos kirvis, skobtai / kapliukai, miniatiūriniai kirveliai, ietigaliai. Šie dirbiniai labai sunaikinti korozijos, todėl kartais sunku nustatyti jų formą ir dydį.

Peiliai. Jų rasta 12 – kapuose Nr. 6 (pav. 6:7), Nr. 7 (pav. 7:3), Nr. 9 (pav. 9:10), Nr. 22 (du) – (pav. 22:7, 8); Nr. 25 (pav. 26:3); Nr. 26 (pav. 27:2); Nr. 27B (pav. 29:8); Nr. 28 (du) – (pav. 30:6, 7); Nr. 29 (pav. 31:6). 1 peilis rastas atsitiktinai perkasoje Nr. 16 (pav. 35:8). Kadangi peiliai labai surūdiję, didesnės dalies peilių parametrus sunku nustatyti. Dauguma peilių yra tiesiomis geležtėmis. Jų ilgis svyruoja nuo 8,5 iki 17,8 cm, plotis – nuo 1,1 cm iki 1,9 cm. Peilio iš kapo Nr. 25 geležtė nežymiai lenkta, yra apie 21 ilgio ir 2,2 cm pločio. Tikriausiai peiliai buvo su medinėmis rankenomis (kotais). 1 peilis iš kapo Nr. 22 turėjo medinio koto likučius, ant kurio matyti vielos įrėžti grioveliai (pav. 22:7).

Dalgiai. 4 vyrų kapuose Nr. 9 (pav. 9:1), Nr. 11 (pav. 11:1), Nr. 14 (pav. 14:1), Nr. 25 (pav. 26:1) rasti 4 dalgų fragmentai. Kadangi rasti tik jų fragmentai, neaišku, koks buvo jų ilgis. Išlikusių geležčių ilgis atitinkamai (eilės tvarka pagal minėtus kapus) 27 cm, 20 cm, 26 cm, 21 cm. Dalgų geležčių plotis nuo 2,2 cm iki 1,9 cm. Dalgų iš kapų Nr. 9 ir 11 įklotės ryškiai užlenktos.

Didesnių ar mažesnių geležinių dalgų ar jų fragmentų rasta ir kituose šio laikotarpio kapinynuose Bandužių (Stankus, 1995, p. 75–76), Genčių (Merkevičius, 1984,

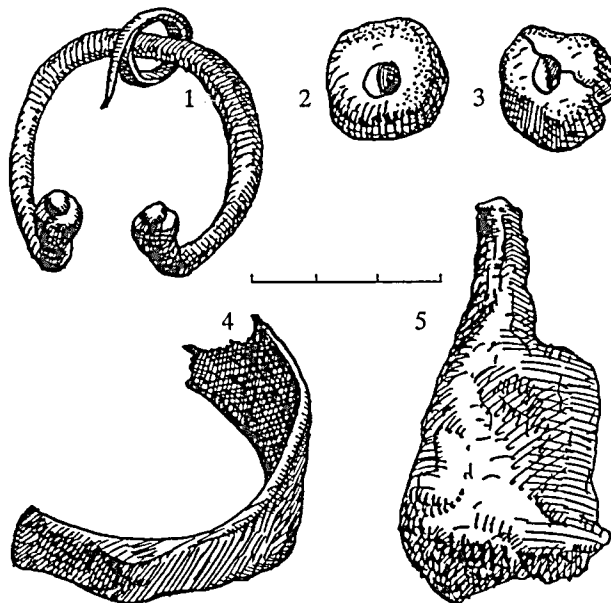
27 pav. Radiniai iš kapo Nr. 26.

p. 82–83), Laivių (Butėnas, šios knygos p. 20–21), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 128–154), Palangos (Tautavičius, 1961, p. 160, 161; 1962, p. 116–191) ir kt. kapinynuose.

Miniatiūriniai kirveliai. Jie rasti 3 – vyrų kapuose Nr. 9 (pav. 9:9), Nr. 15 (pav. 15), Nr. 21 (pav. 21:4). Visi jie įmoviniai. Kirvelių ašmenų plotis atitinkamai 4,6 cm, 3,6 cm, 5,4 cm; įmovų skersmuo – 2 cm, 1,5 cm, 2,5 cm; bendras jų ilgis – 6,5 cm, 6 cm, 10,4 cm.

Tokių miniatiūrinių kirvelių rasta Bandužių (Stankus, 1995, p. 79–80), Genčių I (Merkevičius, 1986, p. 59), Laivių (Butėnas, šios knygos p. 19–20), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 128–154), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 119) ir kt. Pajūrio kapinynuose. Manoma, kad jie specialiai buvo gaminami kaip įkapė dėti į kapą vietoje normalaus kirvio (LAB, 1961, p. 401; Nakaitė, 1964, p. 70).

Skobtai / kapliukai. Rasti 2 – moters kape Nr. 27A (pav. 28:5) ir vyro Nr. 28 (pav. 30:8). Pas-

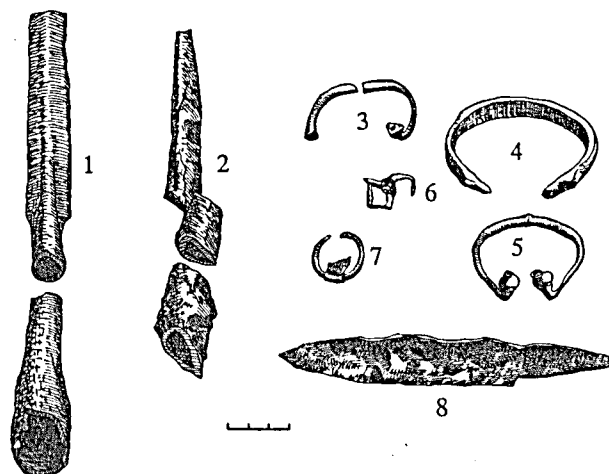
28 pav. Radiniai iš kapo Nr. 27A.

tarasis perlaužtas pusiau. Abu skobtai įteriamieji. Jų įkočių ilgis atitinkamai 2 cm ir 2,6 cm; darbinių dalių ilgis – 4,6 cm ir 4,1 cm; ašmenų plotis – 3,5 cm ir 3 cm.

Daugiausiai jų rasta Vakarų Lietuvos kapinynuose (LAB, 1961, p. 404) – Bandužių (Stankus, 1995, p. 77, 79), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 128–154), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 108–167), Pryšmančių (Nagevičius, 1935, p.).

Kapuose rasta įvairios paskirties buitinių reikmenų ar jų fragmentų.

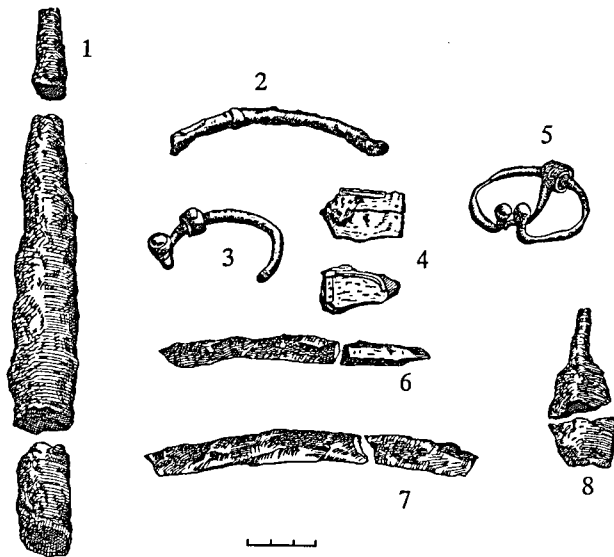
Apkalai. Žalvarinių apkalų rasta kapuose Nr. 22 ir 28. Pirmasis yra lyg peilio makšties apkalas (pav. 22:2).

29 pav. Radiniai iš kapo Nr. 27B.

Prie jo išlikę audinio likučiai. Kape Nr. 28 rastos trapejijos formos žalvarinės plokštelės (pav. 30:4). Plokštelės – 2,9–3,9 cm aukščio ir 1,8 cm pločio. Tarp plokštelių – kniedės ir odos fragmentai. Atrodo, tai diržo apkalai.

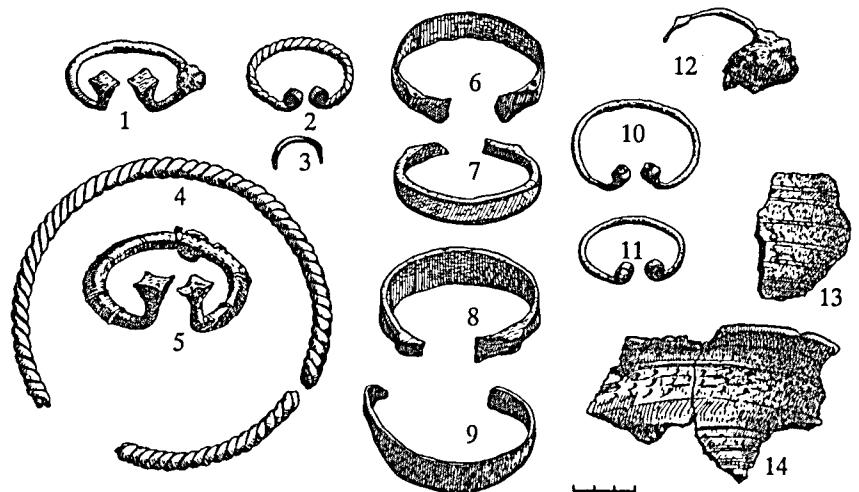
Geriamojo rago žalvariniai apkalų fragmentų rasta vyro kape Nr. 21 (pav. 21:1). Jie 0,5–0,7 cm skersmens. Nemaža tokių apkalų tiek vyrų, tiek moterų kapuose rasta ir kituose kapinynuose – Genčių (Merkevičius, 1986, p. 59), Griežės (Varnas, 1982, p. 76), Klaišių (Dakanis, 1984, p. 74), Laivių (Butėnas, šios knygos p. 55–56), Palangos (Tautavičius, 1962, 100–107).

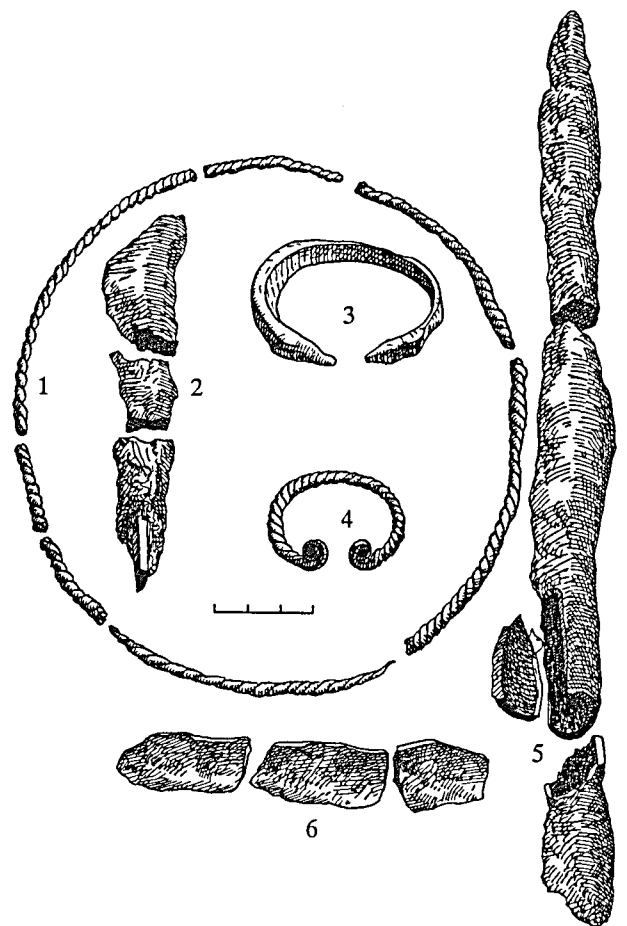
30 pav. Radiniai iš kapo Nr. 28.

Grandelės. Rastos 3 – kapuose Nr. 23 (pav. 24:5), Nr. 27B (pav. 29:7), Nr. 30 (fragmentas – pav. 30:3). Rastosios grandelės sulenktos iš apvalaus skerspjūvio 0,2–0,4 cm storio žalvarinių vielų. Kape Nr. 23 rasti prie lankelio išlikę odos fragmentai. Šios grandelės dydis 3x3,3 cm, o iš kapo Nr. 27B – 2,6 cm skersmens.

Sagtys. Jų rasta 5. Kape Nr. 7 rasto lankelio priekis beveik apvalaus skerspjūvio, į galus lankelis labiau suplotas (pav. 7:1). Jos plotis 2,4 cm, ilgis – 3 cm. Liežuvėlis neišlikęs. Kape Nr. 8 rastos grandelės priekyje yra kilpelė su ataugėlėmis šonuose (pav. 8:1). Lankelis apvalaus skerspjūvio, 0,6 cm storio, 5 cm skersmens. Kape Nr. 19 rastosios lankelis stačiakampio skerspjūvio. Jo paviršius puoštas įmuštais trikampeliais (pav. 19:4). Liežuvėlis ir skersinis nulūžę. Sagties dydis: plotis – 3,5 cm, ilgis – 5,1 cm. Kape Nr. 22 rastosios lankelis stačiakampio skers-

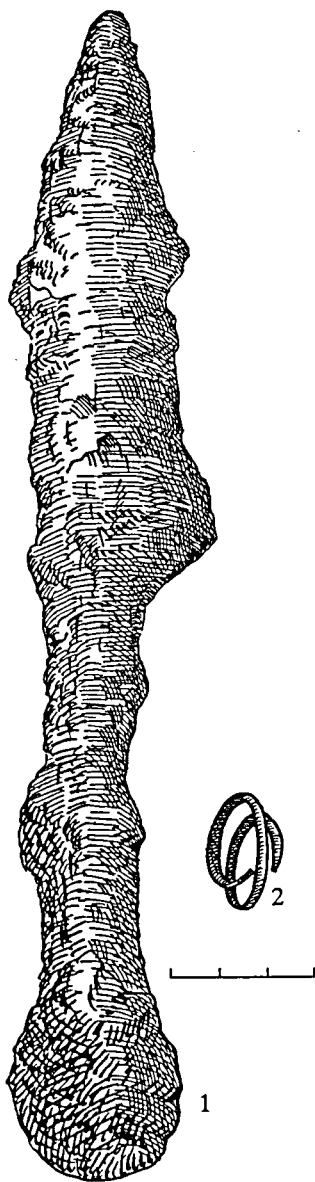

32 pav. Radiniai iš kapo Nr. 30.

31 pav. Radiniai iš kapo Nr. 29.

pjūvio. Ji kampuotos formos (pav. 22:1), be liežuvėlio. Sagties plotis – 3,4 cm, ilgis – 4,2 cm. Kape Nr. 27B rastoji stačiakampio formos, apirusi, nėra liežuvėlio. Centrinėje dalyje esantis skersinukas dalija ją į 2 dalis

33 pav. Radiniai iš kapo Nr. 31.

viršius puoštas įstrižais grioveliais (pav. 21:3). Lankelio galai nulūžę. Išlikęs apie 1 cm ilgio spyglys. Visi pentinai rasti vyrų kapuose, žalvariniai. Vyrų kapuose pentinų rasta Andulių (Jablonskis, 1974, p. 84), Bandužių (Stankus, 1995, p. 90–91), Genčių I (Merkevičius, 1986, p. 59), Griezės (Varnas, 1982, p. 76), Laivių (Butėnas, šios knygos p. 52–54), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 160–166), Prysmančių (Nagevičius, 1935, p. 24, 35, 55, 56) kapinynų degintiniuose ir griautiniuose IX–XIII a. kapuose.

Puodo šukės. Kape Nr. 30 rastos 2 puodo šukės, tai kaklelio, petelių ir pilvelio fragmentai. Jos žiestos iš gelsvai balkšvo molio masės. Kaklelio ir pilvelio srityje jų paviršius puoštas įspaustomis juostelėmis, o kaklelio srityje dar

(pav. 29:6). Sagties ilgis – 2,3 cm, plotis – 1,3–1,7 cm. Visos žalvarinės sagtys rastos vyrų kapuose, sagčių rasta Bandužių (Stankus, 1995, p. 84), Genčių I (Merkevičius, 1986, p. 59), Laivių (Butėnas, šios knygos p. 51–52), Lazdininkų (Baleniūnas, 1940, p. 12; Patkauskas, 1977, p. 128–154), Palangos (Tautavičius, 1961, p. 141–142; 1962, p. 107–192), Prysmančių (Nagevičius, 1935, p. 32, 37, 39, 42, 49, 52) kapinynų ir degintiniuose, ir griautiniuose kapuose.

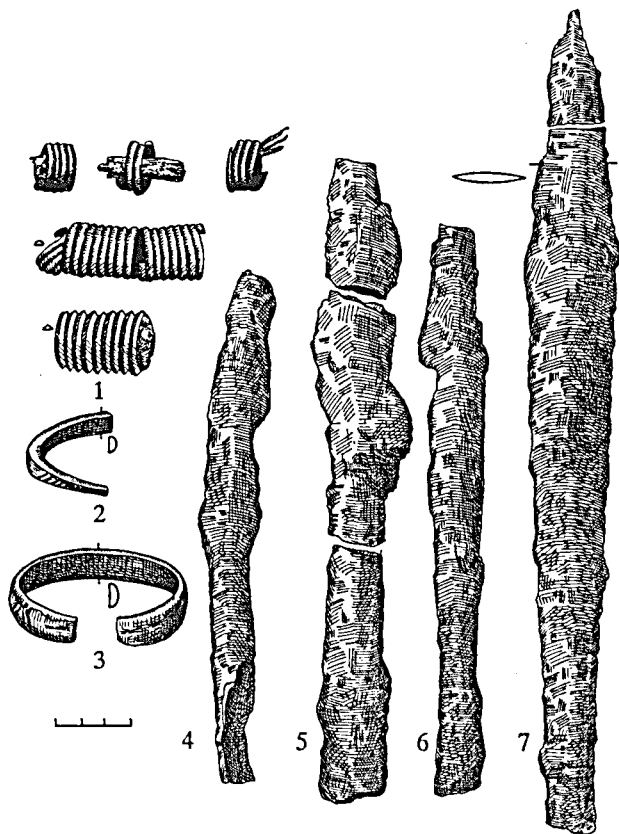
Pentinai. Jų rasta 3. Kape Nr. 12 rasti žalvarinio pentino fragmentai – 2 tordiruoto lankelio dalys 0,5 cm skersmens (pav. 12:3). Viename lankelio gale išlikusi kilpelė, kito fragmento gale – spyglys. Kape Nr. 17 rasto pentino fragmento lankelis taip pat tordiruotas, 0,5 cm skersmens. Galai nulūžę, išorinėje lankelio dalyje yra apie 1 cm ilgio spyglys (pav. 17:14). Kape Nr. 21 rasto pentino fragmento lankelis pusiau apvalaus skerspjūvio. Jo paviršius puoštas įstrižais grioveliais (pav. 21:3). Lankelio galai nulūžę. Išlikęs apie 1 cm ilgio spyglys. Visi pentinai rasti vyrų kapuose, žalvariniai. Vyrų kapuose pentinų rasta Andulių (Jablonskis, 1974, p. 84), Bandužių (Stankus, 1995, p. 90–91), Genčių I (Merkevičius, 1986, p. 59), Griezės (Varnas, 1982, p. 76), Laivių (Butėnas, šios knygos p. 52–54), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 160–166), Prysmančių (Nagevičius, 1935, p. 24, 35, 55, 56) kapinynų degintiniuose ir griautiniuose IX–XIII a. kapuose.

ir kabliukais (pav. 32:13, 14). Puodų šukių degintiniuose kapuose rasta Bandužių (Stankus, 1995, p. 87), Lazdininkų (Baleniūnas, 1940, p. 3), Palangos (Tautavičius, 1961, p. 140), Prysmančių (Nagevičius, 1935, p. 39) kapinynuose. Kapuose pavienių puodų šukių rasta Sargėnų, Veršvų kapinynuose (Kulikauskienė, 1970, p. 77). Kodėl į kapus dėjo tik puodų šukes? Galimas dalykas, kad dedant puodą į kapą, kaip ir kitos įkapės, jis buvo sudaužomas.

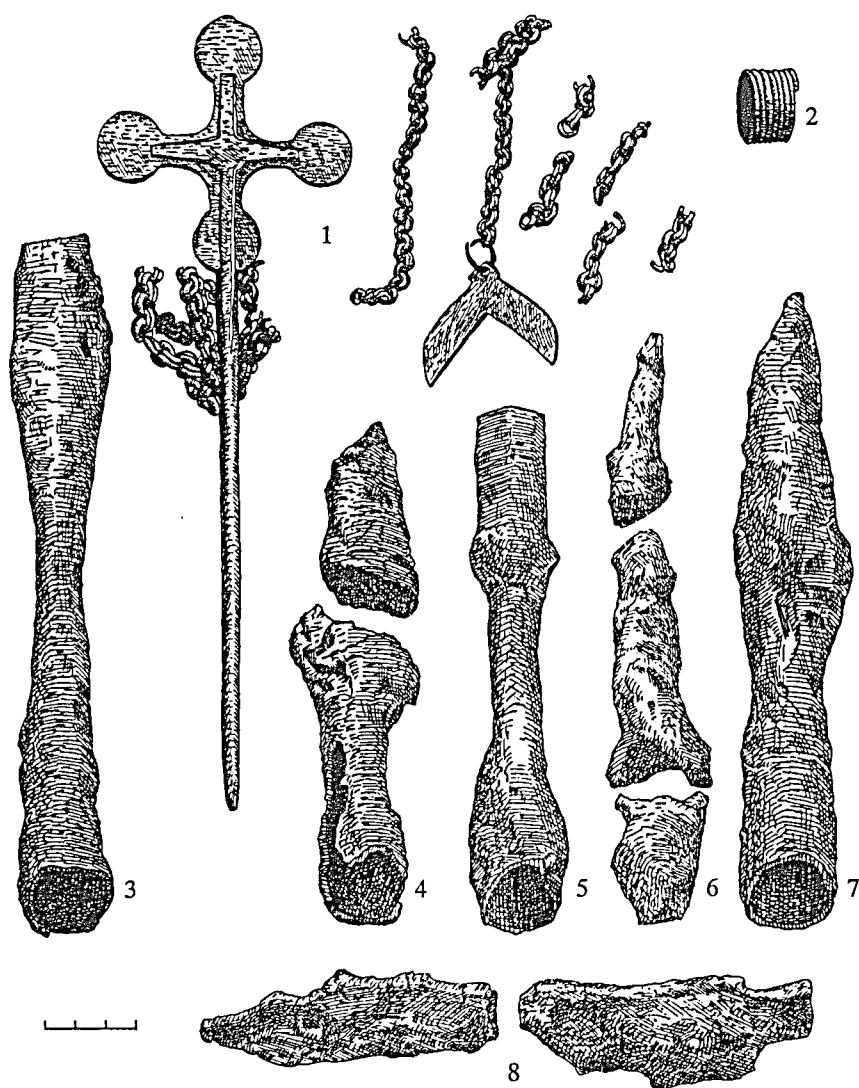
Ginklai

Iš ginklų vyrų kapuose ir tirtose perkasose rasti 27 geležiniai įmoviniai ietigaliai ir 1 plačiaašmenis kovos kirvis. Minėti dirbiniai labai sunaikinti korozijos. Todėl labai sunku nustatyti tikslesnę jų formą.

Kovos kirvis. Terastas 1 plačiaašmenis pentinis kovos kirvis vyro degintiniame kape Nr. 22. Jis labai surūdijęs. Penties forma neaiški. Jo ašmenys ploni ir platus, tai – kovos kirvis vėduokliniais ašmenimis. Jo korpusas perdaužtas pusiau. Bendras kirvio ilgis – apie 18 cm (pav. 23). Kadangi jis labai sunaikintas korozijos, sunku nustatyti jo tipą. Įvairių tipų plačiaašmenių kirvių rasta Gintališkės, Klaišių, Laivių, Palangos, Rūdaičių kapinynų X–XII a. vyrų kapuose (LAB, 1961, p. 430, 431; Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 210–215).

34 pav. Radiniai iš perkasos Nr. 13.

35 pav. Radiniai iš perkaso Nr. 14 – 1, 2; iš perkaso Nr. 16 – 3, 8; iš perkaso Nr. 17 – 4-7.

Ietigaliai. 11 vyrų kapuose ir atsitiktinai 3 tirtose perkasose rasti 27 ietigaliai. Jie, kaip jau minėta, labai sunaikinti korozijos. Tarp šių 27 ietigalių šiek tiek geriau išsilaikę tik 17, rasti šiuose kapuose: Nr. 6 (pav. 6:6), Nr. 11 (pav. 11:3-5), Nr. 13 (pav. 13:1, 2), Nr. 14 (pav. 14:3, 4), Nr. 23 (pav. 24:3, 4), Nr. 31 (pav. 33:1); perkasose: Nr. 13 (pav. 34:4, 6, 7), Nr. 16 (pav. 35:3), Nr. 17 (pav. 35:7). Likusių – tik fragmentai, rasti kapuose Nr. 9 (pav. 9:3), Nr. 20 (pav. 20:5), Nr. 27B (pav. 29:1, 2), Nr. 28 (pav. 30:1, Nr. 29 (pav. 31:2, 5); perkasose: Nr. 13 (pav. 34:5), Nr. 17 (pav. 35:4-6). Pagal geriau išlikusių ietigalių ir kai kurių jų fragmentų plunksnų formą sąlyginai juos galima skirstyti:

a) karklapio formos plunksnomis geležinius įmovinius ietigalius, rasta 3 – kapuose Nr. 23 (pav. 24:4), Nr. 31 (pav. 33:1); perkasoje Nr. 16 (pav. 35:3). Šių

ietigalių ilgis svyruoja tarp 16–24 cm, įmovų ilgis – 7–9 cm, plunksnų ilgis – 13,5–20 cm;

b) juostiniai geležiniai įmoviniai ietigaliai. Jų rasta daugiausiai 13 – kapuose Nr. 11 (pav. 11:3, 4), Nr. 13 (pav. 13:2), Nr. 23 (pav. 24:3), Nr. 28 (pav. 30:1) Nr. 29 (pav. 31:5), perkasoje Nr. 13 (pav. 34:4–7). Jų bendras ilgis – 18–31 cm.

Be šių minėtų formų ietigalių, dar galima išskirti keletą jų tipų:

c) trumpa lauro lapo formos plunksna ir ilga įmova ietigalių rasta 3 – kapuose Nr. 6 (pav. 6:6), Nr. 14 (pav. 14:3, 4). Šių ietigalių bendras ilgis svyruoja tarp 15–23 cm, įmovo ilgis – 9–13, plunksnos 6–8 cm;

d) rombo formos plunksnos ietigalių trumpa įmova rasta 2 – kape Nr. 20 (pav. 20:5) ir perkasoje Nr. 17 (pav. 35:7). Šių ietigalių bendras ilgis – 15,5–21 cm, įmovų ilgis 6–8 cm, plunksnų ilgis – 9–13 cm;

e) ietigalis profiliuota plunksna rastas kape Nr. 13 (pav. 13:1). Jo bendras ilgis – 39 cm, įmovo – apie 13 cm, plunksnos – 26 cm;

f) ietigalis užgniaužta ties įmova plunksna rastas kape Nr. 27B (pav. 29:1). Ties įmovo ir plunksnos sandūra prasideda iškili briauna, nusitęsianti išilgai plunksnos.

Kadangi išlikę tik fragmentai, apie šio ietigalio ilgį spręsti sunku.

Nors šių ietigalių tipų aptinkama visoje Lietuvoje, karklapio, ypač juostinių įmovinių ietigalių, daugiausiai aptinkama Vakarų Lietuvoje, kur jie datuojami IX–XI a. (Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 225, 230). Kitų čia minėtų formų įmoviniai ietigaliai aptikti X–XIII a. kapuose.

CHRONOLOGIJA IR ETNINĖ PRIKLAUSOMYBĖ

Apžvelgus šio kapinyno laidojimo tradicijas ir rastą medžiagą (įkapes), galima pasekti šio kapinyno chronologiją ir etninę priklausomybę. Kapinyne mirusiųjų laidojimo tradicija dvejopa: griautiniai ir degintiniai kapai. Tai rodo laidojimo tradicijų kaitą, kai nuo griauti-

nių laidojimo tradicijų pereinama prie mirusiųjų deginimo. Griautinių (6 kapai) ir degintinių (26 kapai) kapų skaičius rodo, kad šiame kapinyne jau vyravo mirusiųjų deginimo tradicija. Laidojimo tradicijos kaita vyko pamažu, degintiniuose kapuose išlaikant kai kuriuos griautinių laidojimo elementus: 1) degintinių kapų duobių dydis – kaip ir griautinių. Nors kai kuriose degintinių kapų (Nr. 2, 13, 14, 31) duobėse aptiktos įkastos nedidelės duobelės, į kurias sudėta mirusiųjų palaikai ir įkapės. Šis faktas rodo, kad pamažu pereinama nuo sudegintų mirusiųjų laidojimo didelėse duobėse prie laidojimo nedidelėse duobelėse. Šiame kapinyne tokių nedidelių degintinių kapų duobių neaptikta, tačiau netoliese esančiame Genčų I kapinyne jų rasta (Stankus, 1994, p. 167; Stankus, 1996, p. 121); 2) kai kuriose degintinių kapų (Nr. 3, 7, 8 12) duobėse įkapės dėtos prisilaikant griautinių kapų tradicijos; 3) sudegintų mirusiųjų palaikų laidojimas karstuose (k. Nr. 27AB).

Kalbant apie kapus, pažymėtina, kad didesnė dalis griautinių kapų (4 iš 6) rasti tarp degintinių kapų ir tik 2 griautiniai kapai (Nr. 18 ir 19) rasti atokiau nuo degintinių – kapinyne vakarinėje dalyje. Degintiniai kapai aptikti centrinėje ir rytinėje kapinyne dalyje.

Griautiniuose kapuose įkapių nėra gausu. Rasta po keletą įkapių. Šiek tiek gausiau įkapių kape Nr. 29, kuriame rasti 6 dirbiniai.

Griautiniuose kapuose laidojimo kryptis nėra labai aiški, nes nebuvo kapų duobių kontūrų nei mirusiųjų griaučių, o ir kai kurios įkapės išjudintos iš pirmąkart padėties. Tačiau iš išlikusių įkapių padėties galima spręsti, kad bent dalis kapų duobių galėjo būti orientuotos PR–ŠV ar ŠV–PR (kapai Nr. 18, 19). Kapuose Nr. 20, 29 mirusieji, atrodo, palaidoti PV kryptimi. Panašiai griautiniai kapai orientuoti Genčų I (Merkevičius, 1986, p. 59), Laivių (Butėnas, šios knygos p. 12), Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 128–154), Palangos (Tautavičius, 1962, p. 108–167; Žulkus, 1988, p. 123–124) kapinyuose.

Apžvelgiant griautinius kapus, ankstyviausiais galima laikyti kapus Nr. 20, 21, 29. Kape Nr. 20 rasta pasaginė segė cilindriniais galais apvalaus skerspjūvio lankeliu. Tokie segės skiriamos IX–X a. (Kulikauskienė, 1970, p. 166). Šiame kape dar rasta pasaginė segė aguoniniais galais ir apyrankė gyvuliniais galais. Šias įkapes galima skirti X a. (Kulikauskienė, 1970, p. 164). Taigi anksčiausiai šį kapą galima datuoti IX–X a. Kape Nr. 21 rastas žalvarinis pentinas, kurį galima skirti IX–X a. (LAB, 1961, p. 441), ir pasaginė keturkampiais galais segė, kurią galima skirti X a. ar net XI a. (Kulikauskienė, 1970, p. 161). Ir šį kapą iš dalies galima skirti IX–X a. Kape Nr. 29 rasta pasaginė segė cilindriniais galais ir apyrankė gyvuliniais smailėjančiais galais. Iš dalies kapas skiriamas taip pat IX–X a. Kapai Nr. 18, 19, 23 pagal juose rastas juostines apy-

rankes siaurėjančiais galais, apyrankes gyvuliniais galais skiriami X–XI a. Taigi griautiniai kapai iš esmės skiriami IX–XI a., kai kurie gal net XII a.

Degintinių kapų duobių kontūrai ryškūs. Vyraujanti duobių orientacija PV–ŠR ar ŠR–PV, PR–ŠV ar ŠV–PR. Kapų duobės nuo 60 iki 100 cm pločio ir nuo 135 iki 270 cm ilgio. Degintinių kapų laidosena jau plačiai aptarta šio straipsnio puslapiuose 3–7, todėl čia jos nebekartosime. Tik priminsime, kad analogiška degintinių kapų orientacija, kapų duobių dydis, laidosena ir kituose šio regiono kapinyuose – Genčų I (Merkevičius, 1984, p. 83), Klaišių (Dakanis, 1984, p. 73), Laivių (Butėnas, šios knygos p. 15–18). Lazdininkų (Patkauskas, 1977, p. 230), Palangos (Tautavičius, 1961, p. 26, 42, 54, 71, 163).

Degintiniai kapai žymiai turtingesni, įkapės įvairesnės. Juose rasta nuo kelių iki keliolikos dirbinių (lent. 4).

Chronologiniu požiūriu degintiniai kapai vėlyvesni už griautinius, tačiau nemaža jų dalis yra vienalaikiai su griautiniais. Pvz., apyrankių gyvuliniais galais daugiausiai rasta degintiniuose kapuose (Nr. 6, 9, 12, 14, 25–27AB, 30), tačiau jų aptikta ir griautiniuose kapuose Nr. 19, 20, 29. Šios apyrankės pasirodo X a. ir ypač būdingos XI–XIII a. (Kulikauskienė, 1970, p. 182; LAA, 1978. T. 4, p. 97). Arba juostinės apyrankės siaurėjančiais galais. Daugiausiai jų rasta taip pat degintiniuose kapuose (Nr. 1, 9, 10, 16, 17, 22, 25), taip pat griautiniuose kapuose (Nr. 18, 20, 23). Šios apyrankės datuojamos X–XI a. (Kulikauskienė, 1970, p. 182). Pasaginių segių aguoniniais galais rasta tik degintiniuose kapuose (Nr. 6, 20, 22, 25, 27AB, 28, 30). Šios segės datuojamos X–XIII a. (Kulikauskienė, 1970, p. 164; LAA, 1978. T. 4, p. 48). Pasaginių segių žvaigždiniais galais taip pat rasta tik degintiniuose kapuose (Nr. 10, 17, 30). Jos datuojamos X–XII a. (Kulikauskienė, 1970, 164). Vadinasi, degintinius kapus galima datuoti X–XIII a.

Taigi įkapių kompleksai rodo, kad nuo X a. pamažu įsigali nauja laidojimo tradicija – mirusiųjų deginimas.

Apžvelgus šio kapinyne laidosenos tradicijas, jų kitimą, įvairius įkapių kompleksus, pastebime bendrus glaudžius ryšius su kaimyniniais kapinymais. Šio regiono kapinyne tyrinėtojai (V. Nagevičius, J. Puzinas, A. Tautavičius, R. Volkaitė-Kulikauskienė ir kt.) tyrinėjimų ataskaitose, informaciniuose straipsniuose ir apibendrinančioje archeologinėje literatūroje šiuos kapinyne skiria kuršiams.

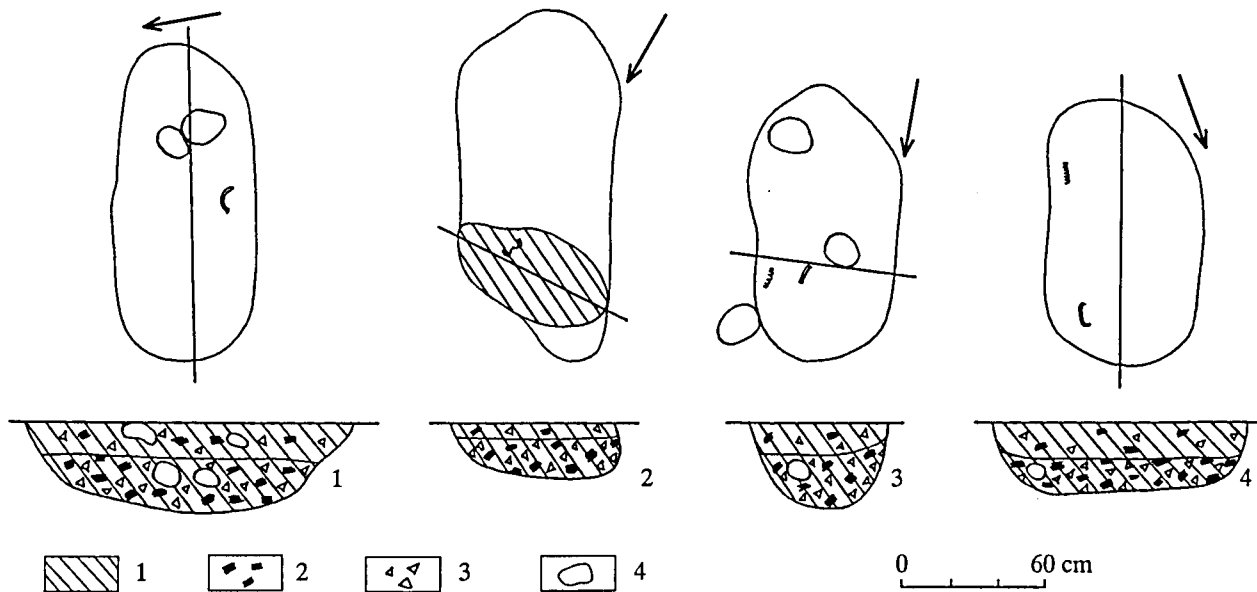
Archeologas V. Žulkus yra nurodęs, kad šalia kitų kuršių Mėguvos žemėje buvusių bendruomenių buvusi nedidelė Genčų žemdirbių bendruomenė (Žulkus, 1999, p. 37), kuri paliko Genčų I kapinyne. Mūsų aptartą Genčų II kapinyne paliko, matyt, kita kuršių genties bendruomenė, kurios žmonės šiame kapinyne rado amžino poilsio vietą.

GENČŲ II KAPINYNŲ KAPŲ APRAŠAI

Kapas Nr. 1 (degintinis – toliau *deg.*)

Kapo duobės kontūrai ėmė rodytis armenyje 20 cm gilyje, o 25 cm gilyje jie buvo visiškai atidengti. Duobė orientuota PR–ŠV kryptimi. Ji stačiakampio užapvalintais kampais formos, 135 cm ilgio ir 60 cm pločio (pav. 36:1). Duobės PR dalyje matėsi 2 vienas šalia kito 10x17 ir 18x22 cm dydžio akmenys ir pavieniai angliukai. 35 cm gilyje darytas duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B. Pirmiausia buvo preparuojama ŠR kapo duobės dalis, vėliau – likusioji. 40 cm gilyje pagausėjo angliukų, ėmė rodytis apdegę kauliukai, anglių gabalai. 45 cm gilyje duobės pietiniame pakraštyje rasta žalvarinės apyrankės avalaus skerspjūvio lankelių fragmentų (pav. 3).

Šis juodos žemės sluoksnis, gausiai prisotintas angliukų, anglies gabalų, apdegusių kauliukų, buvo pastebimas iki 50 cm gylio, kol pasimatė žemė. Preparuojant likusią

36 pav. Kapų Nr. 1–4 planas ir jų pjūviai. 1 – juoda anglinga žemė, 2 – anglys, 3 – kalcionuoti kauliukai, 4 – akmenys (tas pat ir kituose kapų planuose).

kapo dalį, matėsi tas pats vaizdas – ir čia 40 cm gilyje ėmė gausėti angliukų ir apdegusių kauliukų.

Ištirus kapą paaiškėjo, kad mirusiojo palaikai (degę kauliukai) ir įkapės paberti 12–15 cm storio sluoksniu ant duobės dugno.

Pagal įkapes sunku nustatyti mirusiojo lytį.

Kapas Nr. 2 (deg.)

Kapo duobės kontūrai išryškėjo 20 cm gilyje, tai netaisyklingai pailgos tamsiai pilkos žemės dėmė. Duobė orientuota PR–ŠV kryptimi. Jos ilgis – 152 cm, plotis – 65 cm (pav. 36:2).

Iki 40–43 cm gylio buvo aptinkama degusių, pavienių degintinių kauliukų. 40–45 cm gilyje kapo duo-

bės Š gale ėmė ryškėti juodos žemės plotelis, kuriame gausiai buvo matyti anglių ir degusių kauliukų. Šiame gilyje darytas šios dėmės pjūvis pagal liniją A–A.

Atpreparavus dėmę aptiktas 10–15 cm storio anglių ir kauliukų sluoksnis. P dėmės dalyje, anglių, degusių kauliukų sluoksnyje, rasti susilydžiusio žalvarinio dirbinio fragmentai.

Atpreparavus kapo sampilą ir minėtą dėmę, paaiškėjo, kad mirusiojo palaikai bei susilydžiusio dirbinio fragmentai palaidoti kapo duobės šiaurinėje dalyje 40x70 cm dydžio plote. Čia palaidoto mirusiojo lytis neaiški.

Kapas Nr. 3 (deg.)

Kapo duobės kontūrai išryškėjo pasiekus 25 cm gylį – tai tamsiai pilkos žemės dėmė. Ji orientuota PR–ŠV kryptimi. Duobės ilgis – 125 cm, plotis – 65 cm. P jos dalis nežymiai platesnė (pav. 36:3).

Preparuojant duobės sampilą, 35 cm gilyje, duobės ŠV dalyje, pasimatė 15x17 cm dydžio, o PR duobės pakraštyje – 15x22 cm dydžio akmenys. 40 cm gilyje pagausėjo angliukų ir degusių kauliukų. Šiame gilyje darytas duobės skerspjūvis pagal liniją A–A. Duobės rytiniame pakraštyje 45 cm gilyje rasta perpus perlūžusi žalvarinė įvijėlė (pav. 4:1). Už 12 cm į V nuo įvijėlės rastas apsilydžiusios žalvarinės apyrankės fragmentas (pav. 4:2).

48 cm gilyje, duobės vakarinėje dalyje, rastas labai sunaikintas korozijos ictigalio fragmentas. Šis anglių, degusių kauliukų sluoksnis buvo skutamas iki 62 cm gylio. Jo storis – 17–25 cm.

Taigi mirusiojo palaikai – dalis degusių kauliukų, kremacinio laužo anglys ir pelenai buvo supilti ant kapo duobės dugno 17–25 cm storio sluoksniu.

Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidotas vyras.

Kapas Nr. 4 (deg.)

Kapo duobės kontūrai išryškėjo 25 cm gylyje – tai tamsiai pilka žemė, angliukai, degę smulkūs kauliukai. Duobė netaisyklingai pailgos formos, orientuota PV–ŠR kryptimi. Ji 110 cm ilgio ir 65 cm pločio (pav. 36:4).

40 cm gylyje duobės zonoje pagausėjo angliukų. Šiame gylyje buvo darytas kapo duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B.

45–48 cm gylyje anglių ir degusių kauliukų dar pagausėjo. Tarp jų buvo matyti žalvarinio dirbinio oksidacijos pėdsakų.

PR duobės pakraštyje rasta 9,8 cm ilgio žalvarinė įvija (pav. 5:2). Už 50 cm nuo jos į ŠR rastas žalvarinės segės fragmentas (pav. 5:1), stipriai apsilydęs kremacijos metu. Šis anglies, pelenų, degusių kauliukų sluoksnis buvo skutamas iki 55–60 cm gylio. Jo storis – 15–18 cm. Po juo pasimatė nejudintas gruntas – gelsvas molis.

Kapo konstrukcija tokia pati, kaip ir anksčiau aptartų kapų: ant kapo duobės dugno deginti mirusiojo palaikai ir įkapsė paberti 12–20 cm storio sluoksniu. Užkasant palaikus, į kapo sampilą berti kremacinio laužo likučiai.

Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidota moteris.

Kapas Nr. 5 (deg.)

Kapo duobės kontūrai ėmė ryškėti 25 cm gylyje, o 30 cm gylyje jie visiškai išsiskyrė iš pilkos žemės armens. Duobė stačiakampio užapvalintais kampais formos. Ji orientuota PR–ŠV kryptimi. Jos ilgis – 200 cm, plotis – 58–60 cm (pav. 37:1). Kapo duobės zonoje matėsi pavienių nedidelių akmenų, kurie 30–45 cm gylyje buvo visiškai atidengti. Šiame gylyje pagausėjo angliukų, pasimatė pavienių degusių kauliukų. Čia darytas kapo duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B.

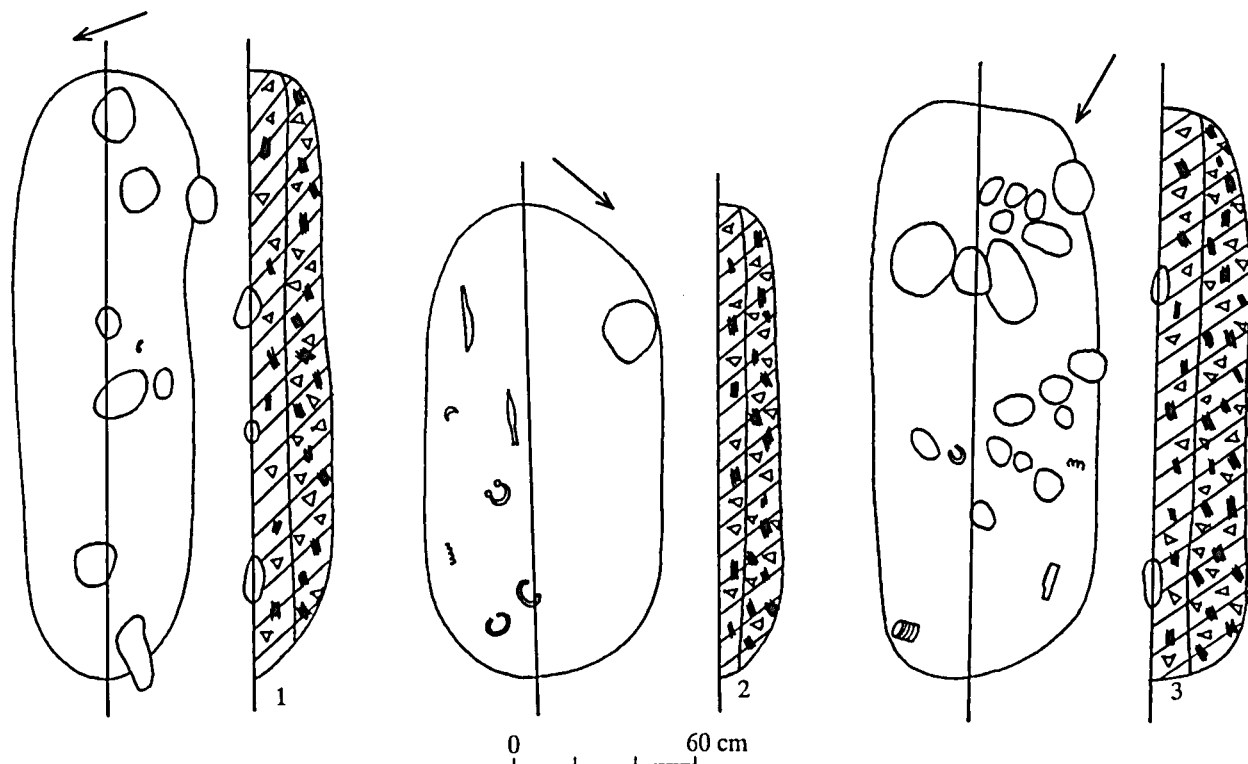
40–45 cm gylyje dar labiau pagausėjo degusių kauliukų, kurie matėsi tarp stambių anglies gabalų ir pelenų bei žalvarinių dirbinių oksidacijos pėdsakų. Šiame gylyje buvo visiškai atidengti čia buvę akmenys. Jie 14x18; 15x16; 15x22; 10x21 cm dydžio. Į PR nuo duobės centre esančio didesnio akmens už 16 cm rastas žalvarinės segės liežuvėlio fragmentas bei žalvario rūdžių pėdsakai toliau nuo jo. Sluoksnis skustas iki 50 cm gylio. Sluoksnio storis – 14–17 cm. Po juo pasimatė įžemis molis.

Kape mirusiojo palaikai supilti ant duobės dugno 12–17 cm storio sluoksniu. Užkasant palaikus, į duobės sampilą dėti įvairaus dydžio akmenys.

Čia palaidoto mirusiojo lytis neaiški.

Kapas Nr. 6 (deg.)

Kapo duobės kontūrai ėmė ryškėti jau armenyje

37 pav. Kapų Nr. 5, 6, 7 planas ir jų pjūviai.

20 cm gilyje. Duobė stačiakampio formos užapvalintais kampais, orientuota ŠR–PV kryptimi. Jos ilgis – 160 cm, plotis – 75 cm (pav. 37:2). Duobės zonoje matėsi tamsiai juoda žemė, angliukai, degę smulkūs kauliukai. 25 cm gilyje jų dar labiau pagausėjo. Šiame gilyje darytas duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B.

30–35 cm gilyje dar labiau pagausėjo degusių kauliukų, stambokų anglies gabalų, atidengtas V duobės dalyje esantis 12x28x14 cm dydžio akmuo. Šiame gilyje pradėjo rodytis ir įkapės.

ŠR kapo duobės gale rasta žalvarinė gyvuliniais galais apyrankė (pav. 6:4). Nuo jos į V už 7 cm rasta kita žalvarinė gyvuliniais galais apyrankė (pav. 5:5). Nuo šios apyrankės į PV už 30 cm rasta žalvarinė pasaginė segė aguoniniais galais (pav. 6:3). Nuo jos į R už 20 cm rastas žalvarinis įvijinis žiedas (pav. 6:1). Nuo jo į PV už 40 cm rastas dar vienas žalvarinis įvijinis žiedas aptrupėjusiais lankeliais (pav. 6:2). Dar toliau į PV nuo jo už 16 cm rasti apie 20 cm ilgio geležinio peilio fragmentai (pav. 6:7). Nuo peilio į Š už 20 cm rastas įmovinis geležinis ietigalis (pav. 6:6). Po įkapėmis iki 45 cm gylio matėsi degusių kauliukų, anglių,

juodos žemės, pelenų sluoksnis. Jo storis – 12–18 cm. Po juo pasimatė įžemis molis.

Ir čia mirusiojo palaikai su įkapėmis ir laužavietės liekanomis buvo supilti ant kapo duobės dugnėn 12–18 cm storio sluoksniu.

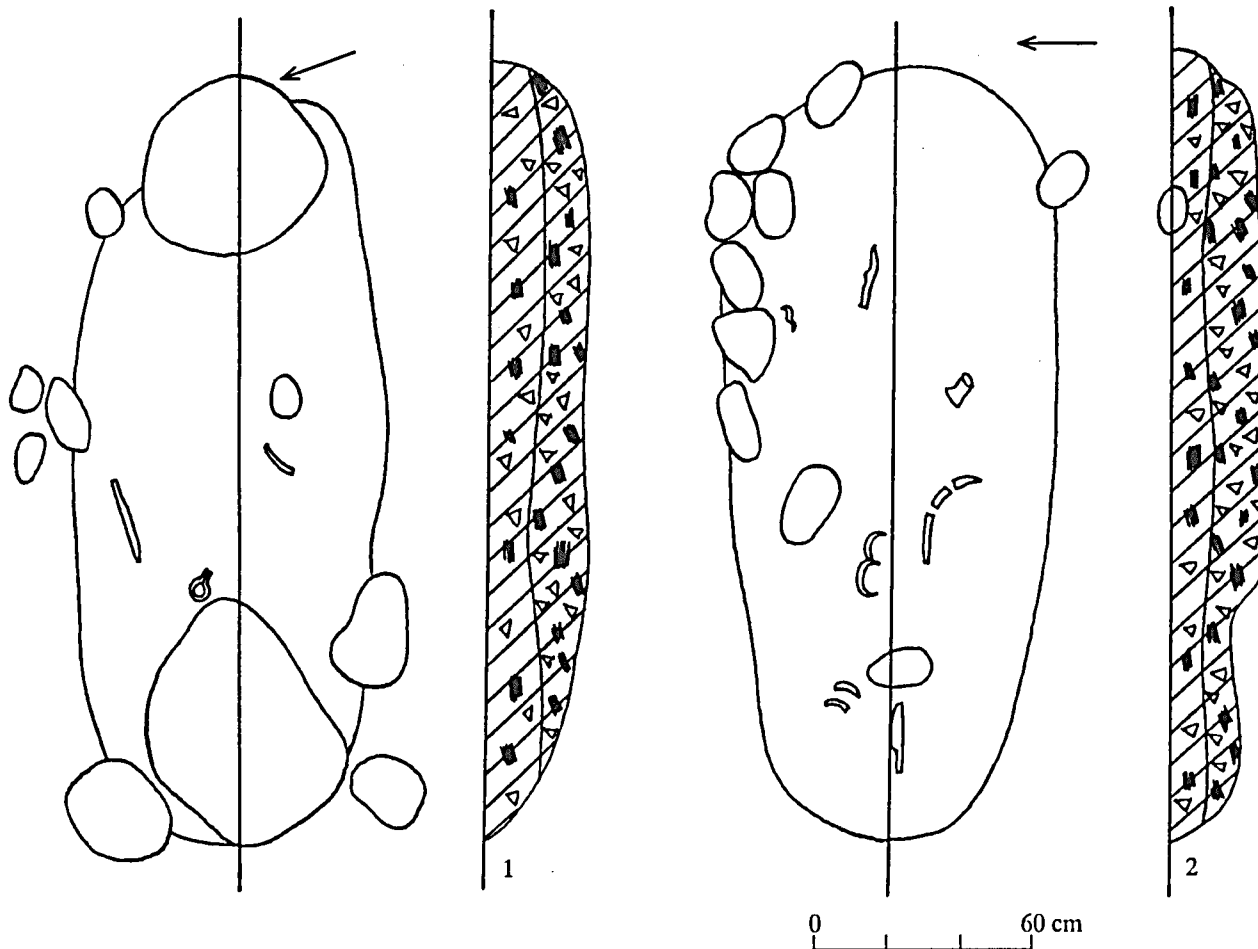
Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidoti vyro palaikai.

Kapas Nr. 7 (deg.)

Kapo duobės kontūrai ėmė ryškėti pasiekus armens 20–25 cm gylį. Jos zonoje buvo matyti įvairaus dydžio akmenų. Duobė stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota PR–ŠV kryptimi. Jos ilgis – 190 cm, plotis – 80 cm (pav. 37:3).

30–35 cm gilyje pagausėjo angliukų, degusių kauliukų, buvo atidengta didesnė dalis akmenų, esančių duobės zonoje. Jų dydis: 8x10; 10x12; 12x16; 10x20; 14x22; 15x30; 20x24 cm. Šiame gilyje darytas kapo duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B.

35 cm gilyje rastas žalvarinės sagties fragmentas (lankelis be liežuvėlio – pav. 7:1). 40 cm gilyje pagausėjo degusių kauliukų, stambokų anglies gabalų. PV duobės dalyje aptikta daug įvairaus dydžio akmenų, kurie 40 cm gilyje buvo visiškai atidengti. 40 cm

38 pav. Kapų Nr. 8, 9 planas ir jų pjūviai.

gylyje duobės V pakraštyje rasta žalvarinio įvijinio žiedelio fragmentų (pav. 7:2), o 45 cm gylyje duobės ŠV kampe rastas geležinio peilio fragmentas (geležties dalis – pav. 7:3).

45–50 cm gylyje šiauriniame kapo duobės kampe rasta žalvarinė įvijinė apyrankė (pav. 7:4).

Degusių kauliukų, anglies, juodos žemės sluoksnis buvo skutamas iki 60–62 cm gylio. Jo storis – apie 20–25 cm. Po juo pasimatė žemis – gelsvas molis.

Mirusiojo palaikai (degę kauliukai), įkapės kartu su kremacinio laužo turiniu buvo suberti ant kapo duobės dugno 20–25 cm storio sluoksniu.

Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidoti vyro palaikai.

Kapas Nr. 8 (deg.)

Kapo duobės kontūrai ėmė ryškėti armenyje 25 cm gylyje, tai tamsiai juodos žemės dėmė, orientuota ŠV–PR kryptimi. Jos galuose gulėjo dideli akmenys: PR gale 50x55 cm, ŠV – 46x60 cm dydžio. Šiame gale rasti ir 2 smulkesni akmenys: 20x25 cm ir 25x34 cm dydžio. Duobės ilgis – 210 cm, plotis – 90 cm (pav. 38:1).

Duobės sampile matėsi degusių pavienių kauliukų, angliukų, žalvarinių dirbinių oksidacijos liekanų.

35–38 cm gylyje degusių kauliukų ėmė gausėti, pasimatė stamboki anglies gabalai. Šiame gylyje darytas kapo duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B.

40–45 cm gylyje degusių kauliukų ir anglių dar labiau pagausėjo, o vos už 4 cm nuo didžiojo akmens į ŠR rasta žalvarinė sagtis (pav. 8:1). Toliau į ŠR nuo sagties už 12 cm aptiktas labai korozijos sunaikintas ietigalis. 50 cm gylyje, centrinėje sampilo dalyje, rastas žalvarinės vytinės antkaklės fragmentas (pav. 8:2).

Šioje duobėje degintų kauliukų, anglies, pelenų sluoksnis buvo preparuojamas iki 55–60 cm gylio. Šio sluoksnio storis – 15–20 cm (pav. 8:2).

Laidojant sudeginti mirusiojo palaikai, įkapės buvo supilti ant kapo duobės dugno 12–20 cm storio sluoksniu. Likęs laužavietės turinys (ir dalis degintų mirusiojo palaikų) buvo suberti į duobės sampilą. Įdomi šio kapo detalė – duobės galuose rasti stambūs akmenys, kurie galbūt ženklino nepaprasto mirusio visuomenės nario kapą. Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidotas vyras.

Kapas Nr. 9 (deg.)

Kapo duobės kontūrai pasimatė nykstant armeniui 25–30 cm gylyje. Ji stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota R–V kryptimi. Rytinė kapo dalis gerokai platesnė už vakarinę. Jos ilgis – 200 cm, plotis – 60 cm (pav. 38:2). Kapo sampilas išsiskyrė tamsesne žeme, kurioje matėsi angliukų, žalvario dirbinių oksidacijos pėdsakų.

35 cm gylyje palci Š ir ŠR duobės pakraštį ėmė ryškėti akmenų eilė, kurie tarsi sudarė akmenų vaini-

ką. 2 akmenys buvo ir duobės vakarinėje dalyje. Šiame gylyje ėmė gausėti angliukų, pasimatė ir pavieniai degę kauliukai. Darytas išilginis kapo duobės pjūvis pagal liniją B–B.

40 cm gylyje į P nuo akmenų eilės už 5 cm, tarp degusių kauliukų ir anglies gabalų rasta susilydžiusio žalvarinio dirbinių fragmentų (pav. 9:2). Tame pat gylyje P duobės dalyje rastas geležinis miniatiūrinis įmavinis kirvelis (pav. 9:8). 45 cm gylyje vakarinėje duobės dalyje visiškai buvo atidengtas 14x25 cm dydžio akmuo. Nuo jo į PV už 12 cm rastos 2 žalvarinės apyrankės gyvuliniais galais (pav. 9:6, 7). Nuo jų į V už 25 cm rasta dar viena žalvarinė apyrankė (pav. 9:4), o šalia jos – kitos apyrankės fragmentas (pav. 9:5). 45–48 cm gylyje į V nuo kirvelio už 20 cm rasta geležinio dalgio geležtės fragmentų (pav. 9:1). Tame pat gylyje duobės vakariniame gale rastas geležinis įtveriamasis peilis (pav. 9:9). 50 cm gylyje į P nuo akmenų eilės už 16 cm rastas geležinio labai korozijos apnaikinto ietigalio fragmentas (pav. 9:3).

Degusių kauliukų, anglies gabalų, juodos žemės sluoksnis buvo pastebimas iki 55–60 cm gylio. Po juo pasimatė žemis – gelsvas molis.

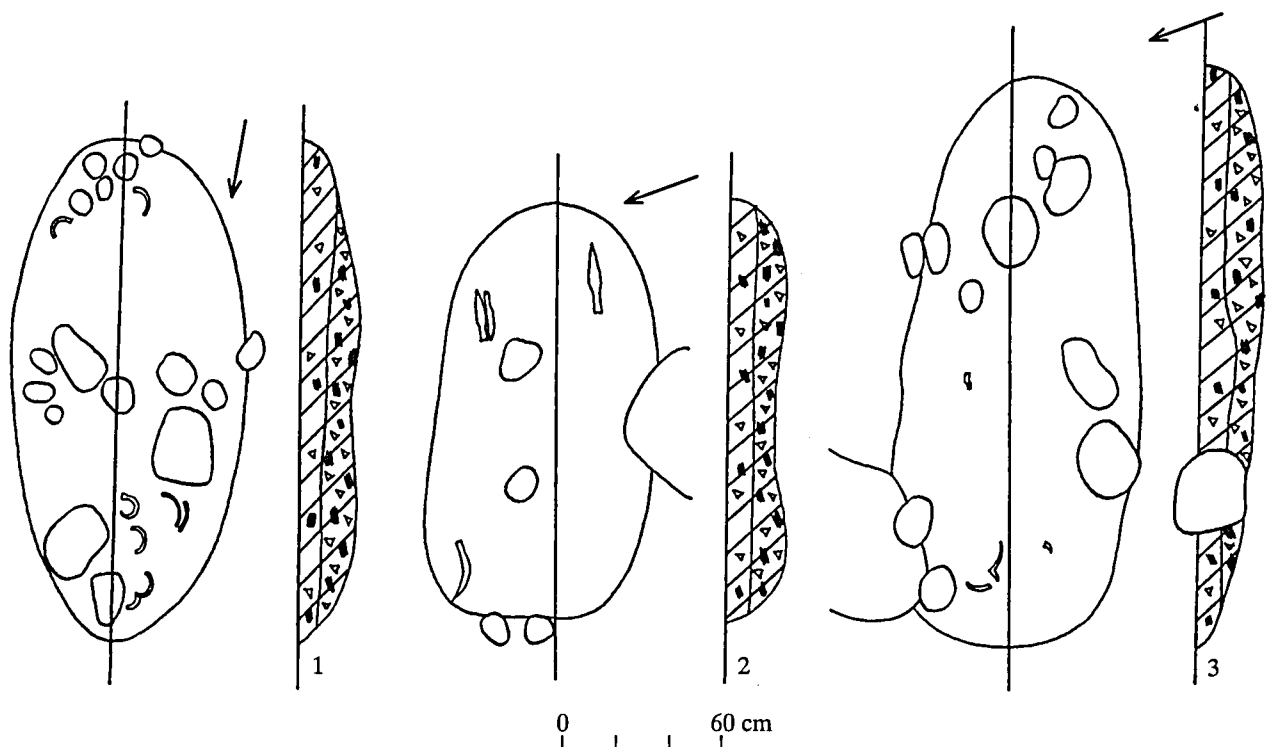
Mirusiojo palaikai, apsilydžiusios įkapės, kremacinio laužo anglies gabalai buvo suberti ant duobės dugno 20–25 cm storio sluoksniu. Dalis kremacinio laužo turinio buvo berama į kapo sampilą, užkasant duobę.

Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidotas vyras.

Kapas Nr. 10 (deg.)

Kapo duobės kontūrai pasimatė pasiekus armens 25 cm gylį. Duobė ovalo formos, orientuota PR–ŠV kryptimi. Jos ilgis – 187 cm, plotis – 85 cm (pav. 39:1). Duobės zonoje matėsi angliukų, įvairaus dydžio pavienių ir grupelėmis išsidėsčiusių akmenų. 30 cm gylyje tamsiai juodoje žemėje gausėjo angliukų, ėmė rodytis pavieniai degę kauliukai, buvo atidengti smulkesni akmenys. Šiame gylyje darytas kapo duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B.

35–40 cm gylyje pagausėjo degusių kauliukų, ėmė rodytis didoki anglies gabalai, o pietrytiniame duobės gale rastas žalvarinės pasaginės segės žvaigždiniais galais fragmentas (pav. 10:6). 45 cm gylyje buvo visiškai atidengti akmenys: centrinėje dalyje – 17x28 cm, o šiauriniame gale – 20x27 cm dydžio. Šiame gylyje ŠV duobės gale rasti 2 apyrankių fragmentai (pav. 10:1, 3). Tame pat gylyje į PR nuo minėtų apyrankių rasta plonėjančiais galais juostinė apyrankė (pav. 10:8). Nuo jos toliau į PR vos už 5 cm rasta žalvarinė pasaginė platėjančiais galais segė (pav. 10:7). Nuo jos į V už 12 cm jau 48 cm gylyje rasti žalvarinės vytinės antkaklės fragmentai (pav. 10:2). Beveik ant pat duobės dugno, 55 cm gylyje, duobės pietiniame gale rastas dar

39 pav. Kapų Nr. 10–12 planas ir jų pjūviai.

1 žalvarinės apyrankės fragmentas (pav. 10:5). Iki 55–58 cm gylio buvo pastebimas šis sluoksnis, po kurio pasimatė žemės – gelsvas molis.

Šiame kape palaidoto mirusiojo palaikai sudeginti, įkapės kartu su kremacinio laužo anglimis ir pelenais buvo paberti ant kapo duobės dugno 15–20 cm storio sluoksniu.

Mirusiojo lytis neaiški.

Kapas Nr. 11 (deg.)

Kapo duobės kontūrai pasimatė dar armenyje, o visiškai išryškėjo 30 cm gylyje. Duobė stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota ŠV–PR kryptimi. Jos ilgis – 150 cm, plotis – 85 cm (pav. 39:2). Šalia PV duobės krašto gulėjo stambus akmuo, kurio dalis uždengė dalį kapo. Centrinėje kapo dalyje matėsi 2 akmenys 11x13 ir 15x20 cm dydžio. Tarp jų 35 cm tarpas.

40 cm gylyje pagausėjo angliukų, ėmė rodytis pavieniai degę kauliukai. Šiame gylyje darytas kapo duobės pjūvis pagal liniją B–B.

45 cm gylyje, į R nuo akmens už 8 cm, rasti 2 labai korozijos sunaikinti geležiniai įmoviniai ietigaliai (pav. 11:3, 4). O duobės ŠV gale rasti geležinio dalgio fragmentai (pav. 11:1).

Duobės PR gale rastas dar vienas geležinis įmovinis ietigalis (pav. 11:2). Šis juodos žemės, anglių ir degusių kauliukų sluoksnis buvo skutamas taip pat iki 50–55 cm gylio. Jo storis – 10–15 cm. Po juo pasimatė žemės – gelsvas molis.

Sudeginti mirusiojo palaikai ir dalis kremacinio laužo turinio išberti ant duobės dugno 10–15 cm storio sluoksniu, kartu įdedant ir minėtas įkapes.

Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidotas vyras.

Kapas Nr. 12 (deg.)

Kapo duobės kontūrai pasimatė armenyje 25 cm gylyje. Duobė ištęsto ovalo formos, orientuota PR–ŠV kryptimi. Jos ilgis – 210 cm, plotis – 90 cm (pav. 39:3). Jau 25 cm gylyje kapo duobės zonoje buvo atidengti keli didoki akmenys – 16x23; 16x30; 22x27; 24x31 cm, o ŠV duobės sampilo dalį dengė dalis didelio akmens. 30 cm gylyje pradėjo gausėti anglies, degusių kauliukų. Šiame gylyje darytas kapo duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B.

35 cm gylyje ŠR duobės dalyje buvo atidengti du 10x12 ir 16x19 cm dydžio akmenys. Į ŠV nuo jų už 23 cm rastas žalvarinės gyvuliniais galais apyrankės fragmentas (pav. 12:1). 35–40 cm gylyje buvo atidengti visi čia esantys akmenys. 40 cm gylyje ŠV duobės gale rasta žalvarinio pentino fragmentų (pav. 12:3).

45 cm gylyje duobės ŠV dalyje rasti žalvarinės vytinės antkaklės fragmentai (pav. 12:2).

Šis sluoksnis buvo pastebimas iki 50 cm gylio, o po juo pasimatė žemės – molis.

Mirusiojo palaikai – degę kauliukai ir įkapių fragmentai kartu su kremacinio laužo dalimi buvo paberti ant duobės dugno 10–15 cm storio sluoksniu. Užka-

sant mirusiojo palaikus, kremacinio laužo likučiai buvo suberti į sampilą.

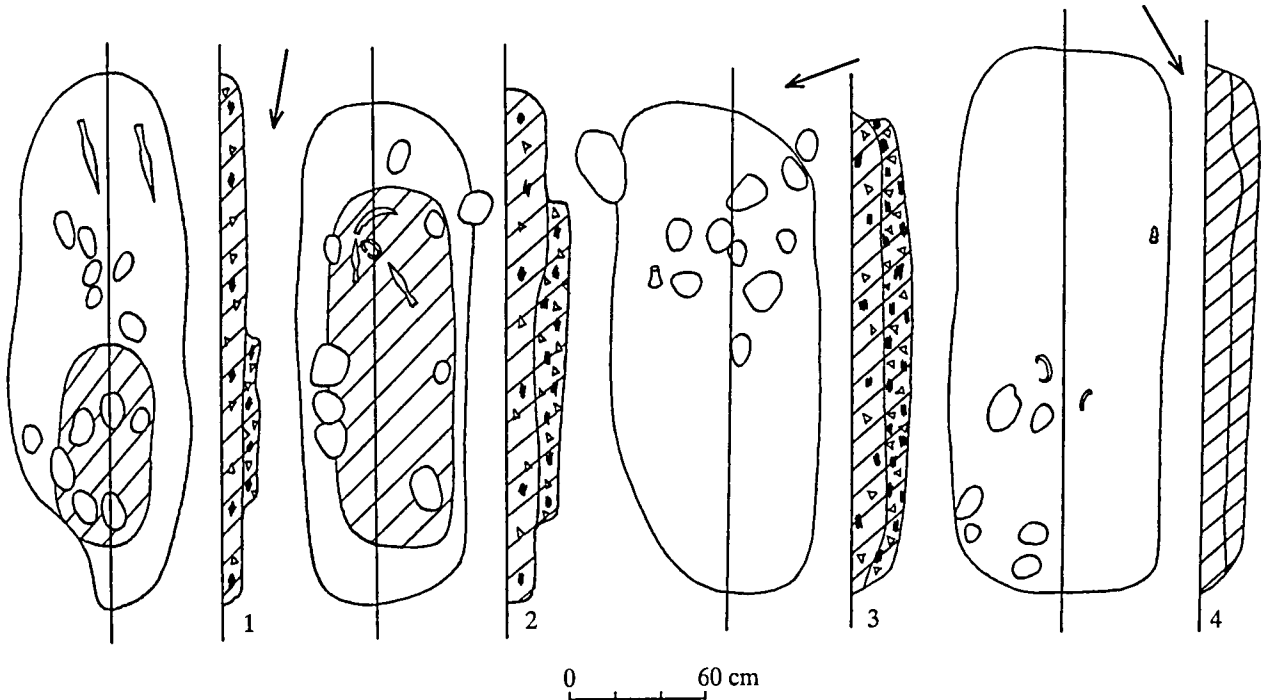
Čia palaidoti vyro palaikai.

Kapas Nr. 13 (deg.)

Kapo duobės kontūrai išryškėjo nykstant armeniui 25–27 cm gylyje. Duobė stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota ŠV–PR kryptimi. Ji 220 cm ilgio ir 80 cm pločio (pav. 40:1). Duobės zonoje žemė tamsiai pilka, joje matėsi nedidelių akmenų. 30–35 cm gylyje žemė tamsėjo, o duobės ŠV dalyje pasimatė juodos žemės ovalo formos 45x80 cm dydžio dėmė. 40 cm gylyje, pagausėjus degusių kauliukų ir stambokų anglių gabalų, darytas kapo duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B.

gylyje. Duobė stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota ŠR–PV kryptimi. Jos ilgis – 210 cm, plotis – 80 cm (pav. 40:2). Duobės zonoje matėsi keli pavieniai akmenys, o PR pakraštyje – 3 vienas šalia kito akmenys. 25–30 cm gylyje duobės centrinėje dalyje išryškėjo juodos žemės dėmė, kurioje matėsi anglių, pavienių degusių kauliukų. Šios dėmės ilgis – 150 cm, plotis – 60 cm. 35 cm gylyje pagausėjo anglių, degusių kauliukų, buvo atidengti čia buvę akmenys. Jų dydis: 8x11; 10x15; 16x22; 17x20 cm, kiti mažesni. Šiame gylyje darytas kapo duobės pjūvis pagal liniją B–B.

40 cm gylyje duobės PV gale rastas labai surūdijęs dalgis (pav. 14:1). Nuo jo į ŠR už kelių cm rastas labai

40 pav. Kapų Nr. 13–16 planas ir jų pjūviai.

45 cm gylyje minėtos juodos žemės plotas išsiplėtė, užimdamas visą duobės dalį. Pagausėjo degusių kauliukų, atidengti čia buvę akmenys. Jų dydis: 8x10; 9x11; 10x12; 10x14; 12x18; 12x20; 15x21 cm. Duobės PR gale rasti labai surūdiję geležiniai įmoviniai ietigaliai (pav. 13:1, 2). Tarp jų 30 cm pločio tarpas.

Šis sluoksnis buvo pastebimas iki 50–52 cm gylio, po kurio pasimatė gelsvas molis.

Kape sudeginti mirusiojo palaikai, dalis kremacinio laužo turinio ir įkapės paberti ant kapo duobės dugno 10–12 cm storio sluoksniu. Užkasant palaikus, į kapo sampilą buvo beriami kremacinio laužo likučiai.

Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidotas vyras.

Kapas Nr. 14 (deg.)

Kapo duobės kontūrai išryškėjo armenyje 20 cm

surūdijęs nedidelis geležinis įmovinis ietigalis (pav. 14:3). 45 cm gylyje į PV nuo šio ietigalio už 10 cm rasta žalvarinė gyvuliniais galais apyrankė (pav. 14:2).

50 cm gylyje į Š nuo apyrankės už 10 cm rastas dar vienas geležinis įmovinis ietigalis (pav. 14:4), stipriai apnaikintas korozijos.

Šis juodos žemės, degusių kauliukų, anglių ir anglių sluoksnis buvo pastebimas iki 50–55 cm gylio. Po juo pasimatė įžemis – gelsvas molis.

Kape mirusiojo palaikai – degę kauliukai, įkapės, kremacinio laužo turinio dalis buvo paberti 15–20 cm storio sluoksniu ant dalies kapo duobės dugno, labiau centrinėje jo dalyje. Žiūrint į kapo duobę iš viršaus atrodo, kad joje įkasta kita duobė.

Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidotas vyras.

Kapas Nr. 15 (deg.)

Kapo duobės kontūrai išryškėjo pasiekus armens 25 cm gylį. Duobė stačiakampio užapvalintais kampais formos, ŠV jos kampas labiau nukirstas. Ji 200 cm ilgio ir 95 cm pločio, orientuota beveik R–V kryptimi (pav. 40:3). Jau 30 cm gylyje duobės rytinėje dalyje buvo atidengta nedidelių akmenų, stambesnieji 13x20; 15x21 cm dydžio, matėsi pavienių degusių kauliukų, angliukų. 40 cm gylyje visame duobės plote matėsi juoda žemė, kurioje pagausėjo degusių kauliukų, anglies gabalų. Šiame gylyje darytas kapo duobės išilginis pjūvis pagal liniją B–B.

45 cm gylyje, šiaurinėje kapo duobės dalyje, į Š nuo akmenų rastas geležinis miniatiūrinis plačiaašmenis kirvelis (pav. 15). Šis sluoksnis buvo pastebimas iki 50–55 cm gylio, po kurio pasimatė žemis – gelsvas molis.

Kape mirusiojo palaikai – degę kauliukai ir dalis kremacinio laužo turinio buvo paberti ant kapo duobės dugno 10–15 cm storio sluoksniu.

Sprendžiant pagal įkapę, čia palaidotas vyras.

Kapas Nr. 16 (deg.)

Kapo duobės kontūrai išryškėjo nykstant armeniui 30 cm gylyje. Duobė stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota ŠR–PV kryptimi. Jos ilgis – 225 cm, plotis – 95 cm. ŠR jos dalyje matėsi nedidelių akmenų, stambesnieji 10x17; 13x21 cm dydžio (pav. 40:4).

35–40 cm gylyje buvo atidengta juoda žemė, kurioje gausu degusių kauliukų, angliukų, stambokų anglies gabalų. Šiame gylyje darytas išilginis kapo duobės pjūvis pagal liniją B–B.

45 cm gylyje į ŠR nuo šio pjūvio linijos už 10 cm rasta žalvarinė siaurėjančiais galais apyrankė (pav. 16:1).

Į Š nuo rastos apyrankės už 20 cm aptikta žalvarinė juostinė apyrankė (pav. 16:2) stačiakampio skerspjūvio lankeliu. 48 cm gylyje kapo duobės ŠV pakraštyje rastas žalvarinis trigubas karoliukas (pav. 16:3).

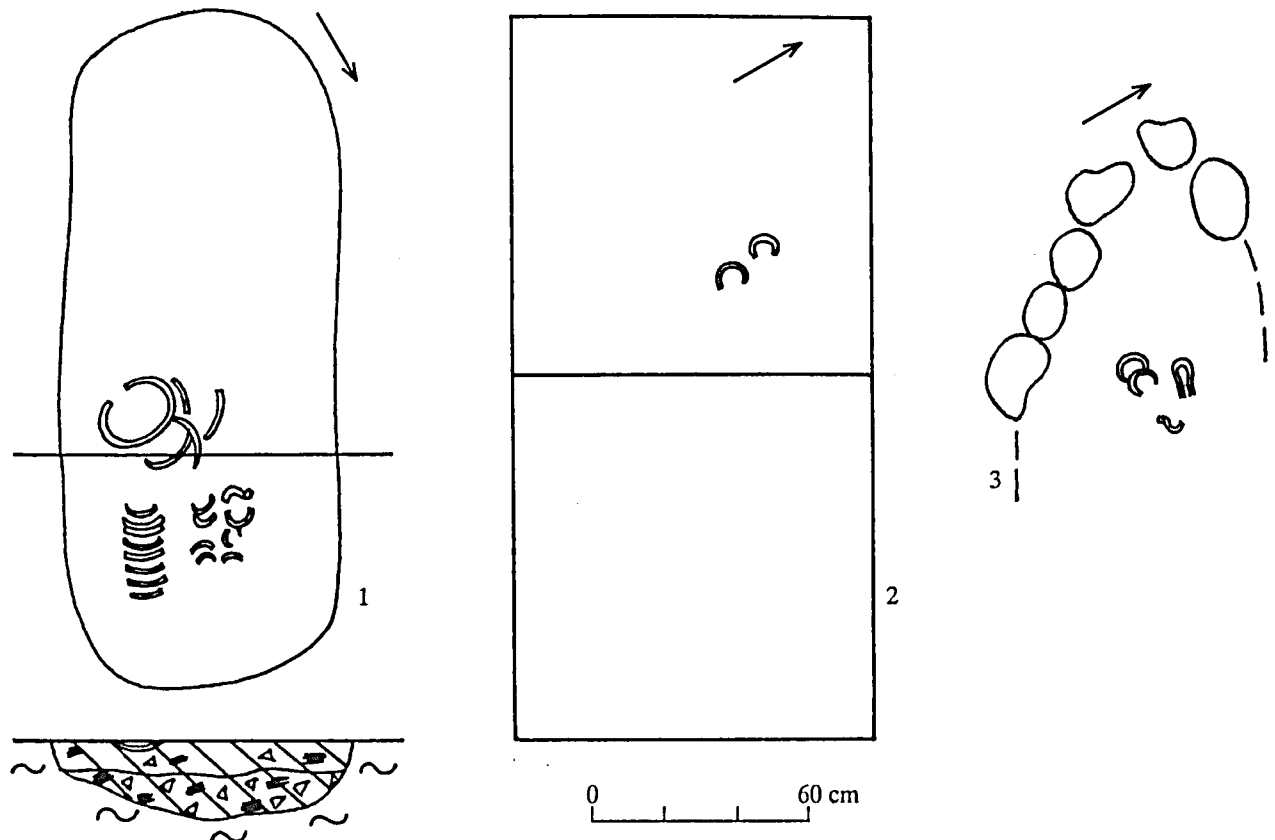
Šis juodos žemės, degusių kauliukų, angliukų ir anglies sluoksnis buvo pastebimas iki 50–55 cm gylio. Jo storis – 10–15 cm.

Kape mirusiojo palaikai – degę kauliukai, įkapės ir dalis kremacinio laužo turinio buvo suberti ant kapo duobės dugno 10–15 cm storio sluoksniu.

Iš rastų įkapių sunku spręsti apie čia palaidoto mirusiojo lytį.

Kapas Nr. 17 (deg.)

Kapo duobės kontūrai ėmė ryškėti 35 cm gylyje nykstant armeniui, o visiškai išryškėjo pasiekus 40 cm gylį. Duobė stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota ŠR–PV kryptimi. Jos ilgis – 185 cm, plotis – 80 cm (pav. 41:1). Duobės zonoje matėsi juoda žemė, pavieniai angliukai.

41 pav. Kapų Nr. 17–19 planas ir jų pjūviai.

45 cm gylyje angliukų gausėjo, pasimatė pavienių degusių kauliukų. Šiame gylyje darytas kapo duobės skerspjūvis pagal liniją A–A.

50 cm gylyje rastos viena šalia kitos 6 žalvarinės apyrankės (pav. 17:1–6) keturkampio ar netaisyklinio keturkampio skerspjūvio lankeliais. Jos apsilydžiusios kremaciniame lauže. Už 16 cm nuo jų į ŠV rasti dar 6 žalvarinių apyrankių apsilydę fragmentai (pav. 17:7–12). Dar toliau nuo šių fragmentų į ŠV už 6 cm rastas žalvarinis pentinas aprtrupėjusiais galais (pav. 17:14). Šalia jo iš PV pusės rastas žalvarinės pasaginės segės žvaigždiniais galais fragmentas (pav. 17:16). Vienas jos galas atlūžęs. Duobės pietvakarinėje dalyje, 50 cm gylyje, buvo rasta žalvarinė plonėjančiais keturkampiais galais deformuota antkaklė (pav. 17:13). Nykstant šiam sluoksniui, 60 cm gylyje beveik ant duobės dugno rasta dar 1 žalvarinė antkaklė plonėjančiais – apvalėjančiais galais (pav. 17:15).

Duobėje juodos žemės, angliukų ir anglių, degusių kauliukų sluoksnis buvo skutamas iki 55–60 cm gylio. Jo storis – 10–15 cm. Po jo įžemis – gelsvas molis.

Kape mirusiojo palaikai, įkapės, dalis kremacinio laužo turinio buvo paskleista ant duobės dugno 10–15 cm storio sluoksniu.

Čia palaidoti vyro palaikai.

Kapas Nr. 18 (griautinis)

Kapo duobės kontūrų nepastebėta, tik armenyje, 20 cm gylyje, pasimatė žalvariniai dirbiniai. 25 cm gylyje buvo visiškai atidengtos 2 žalvarinės apyrankės (pav. 41:2). Viena jų pastorintais apvalaus skerspjūvio galais (pav. 18:2), kita už 7 cm į P – juostinė siaurėjančiais apvalaus skerspjūvio galais. Apyrankės gerokai apgadintos korozijos, tačiau ugnyje, atrodo, jos nebusios.

Atrodo, kad šios apyrankės iš suardyto kapo. Mirusiojo lytis neaiški.

Kapas Nr. 19 (griautinis)

Kapo duobės kontūrų nepastebėta tik armenyje, 20 cm gylyje pasimatė labai korozijos sunaikinto žalvarinio dirbinio 4 cm ilgio fragmentas. Be to, šiame gylyje pasimatė akmenys, kurie sudarė lyg akmenų vainiko dalį. 25 cm gylyje į R nuo minėtų akmenų už 20 cm pasimatė 2 viena šalia kitos žalvarinės apyrankės gyvuliniais galais (pav. 19:2, 3). Į ŠR nuo apyrankių už 8 cm rasta žalvarinė sagtis be liežuvėlio (pav. 19:4). Nuo jos į PR už 10 cm rastas žalvarinės pasaginės segės keturkampiais galais fragmentas (pav. 19:1).

30 cm gylyje visiškai buvo atidengti minėti akmenys. Jie krauti viena eile vienas šalia kito. Akmenų dydis: 8x11; 14x17; 15x24; 16x19; 16x21; 16x22 cm. 32–35 cm gylyje pasimatė įžemis – molis.

Čia aptiktas stipriai apardytas vyro kapas. Tikslai laidojimo kryptis neaiški, tačiau, sprendžiant pagal

akmenų vainiko fragmentus, kapo duobė galėjo būti orientuota PR–ŠV kryptimi.

Kapas Nr. 20 (griautinis)

Kapo duobės kontūrų nepastebėta, tik pilkoje žemėje 40 cm gylyje tarp 3 stambių akmenų pasimatė radiniai (pav. 42:1). Akmenų dydis – 20x28; 20x34; 32x45 cm. Į P nuo didžiojo akmens už 12 cm rasta žalvarinė gyvuliniais galais apyrankė (pav. 20:3). Nuo jos į ŠR už 6 cm rasta žalvarinė pasaginė segė aguoniniais galais (pav. 20:2). O nuo jos į ŠR vos už 3 cm rasta žalvarinė pasaginė segė cilindriniais galais (pav. 20:1). Nuo minėtų radinių į R už 25 cm rastas žalvarinės antkaklės lankelio fragmentas (pav. 20:4). Nuo apyrankės į PV už 25 cm rastas geležinis įmovinis ietigalis (pav. 20:5), kurio plunksnos smaigalys nukreiptas PV kryptimi – kapo duobės išorės link.

45 cm gylyje po pilka žeme pasimatė molis.

Čia palaidotas vyras. Sprendžiant pagal kai kurių įkapių (ietigalio, segių) padėtį, atrodo, kad mirusysis palaidotas galva PV kryptimi. Kadangi kapas apardytas, tikslesnė įkapių padėtis nėra aiški.

Kapas Nr. 21 (griautinis)

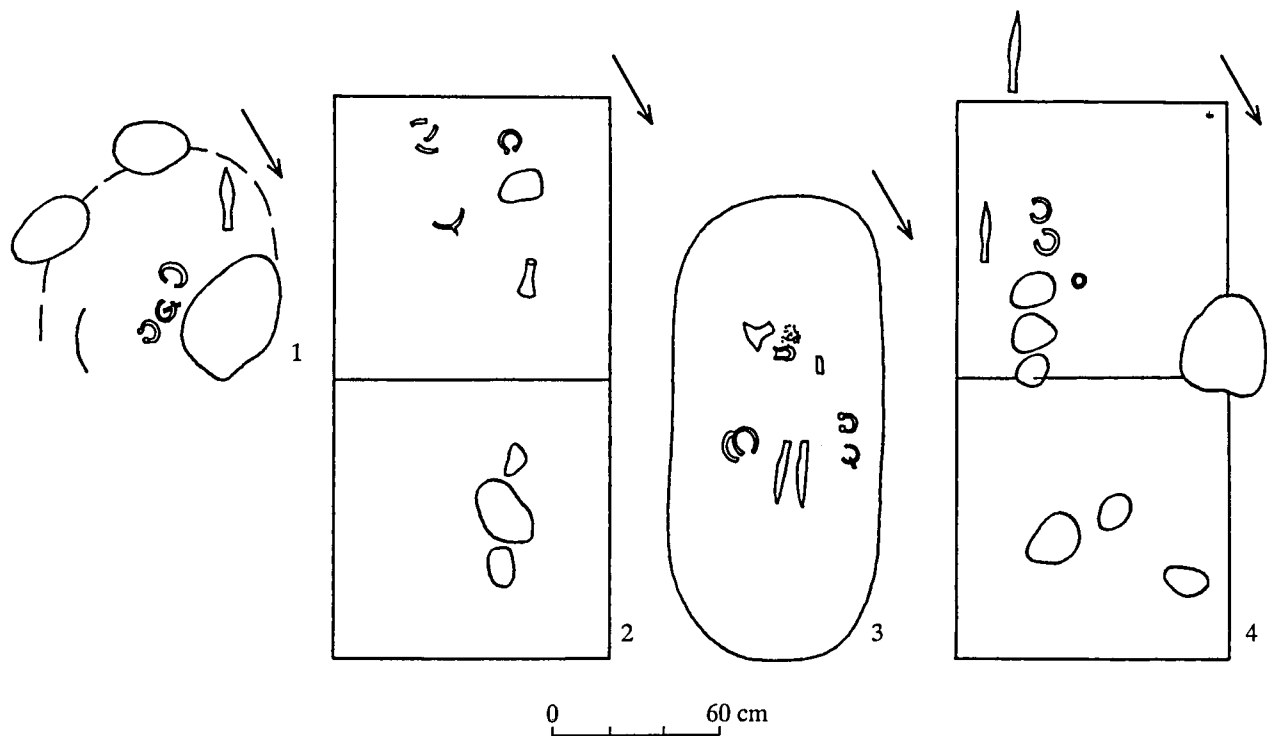
Kapo duobės kontūrų nebuvo, tik pilkoje žemėje 40 cm gylyje pasimatė įkapės. Nuo 10x18 cm dydžio akmens į PV už 12 cm rasta žalvarinė pasaginė segė keturkampiais galais (pav. 21:2). Nuo jo į PR už 20 cm rasti žalvariniai geriamojo rago apkalų fragmentai (pav. 21:1). Į ŠR nuo šių apkalų už 25 cm rastas žalvarinis pentinas (pav. 21:3) aprtrupėjusiais galais. Į Š nuo pentino už 28 cm rastas geležinis įmovinis miniatiūrinis kirvelis paplatintais ašmenimis (pav. 21:4).

Kapas suardytas, laidojimo kryptis neaiški. Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidotas vyras.

Kapas Nr. 22 (deg.)

Kapo duobės kontūrai pasimatė 35 cm gylyje nykstant armeniui, tai stačiakampio užapvalintais kampais formos juodos žemės dėmė, orientuota ŠR–PV kryptimi. Jos ilgis – 165 cm, plotis – 80 cm (pav. 42:3). Juodoje žemėje matėsi angliukų.

40 cm gylyje, be angliukų, pasimatė ir degusių kauliukų. Šiame gylyje pasimatė ir radiniai. Pagal ŠV duobės kraštą rasta žalvarinė pasaginė segė aguoniniais galais (pav. 22:4). Į ŠR nuo jos už 7 cm rasta dar viena žalvarinė segė nutrupėjusiais galais (pav. 22:3). Į P nuo aguoninės segės už 16 cm rastas žalvarinio apkalų (pav. 22:2) fragmentas (lyg peilio makšties), o prie jo – audinio likučiai. 45 cm gylyje į PR nuo apkalų (pav. 22:9) rasta žalvarinė sagtis (be liežuvėlio – pav. 22:1). Maždaug 48 cm gylyje į ŠR nuo jos rastas geležinis įtvėriamasis peilis (pav. 22:7), o nuo jo į PR už 6 cm rastas dar 1 geležinis įtvėriamasis peilis (pav. 22:8). Į P nuo peilio už 32 cm rasti labai surūdijusio geležinio plačiaašmenio pentinio kovos kirvio fragmentai (2 dalys –

42 pav. Kapų Nr. 20–23 planas ir jų pjūviai.

pav. 23). 50–52 cm gylyje PR kapo duobės dalyje rasta žalvarinė plonėjančiais galais apyrankė (pav. 22:6). Vos už kelių centimetrų nuo jos rasta žalvarinė apyrankė gyvuliniais galais (pav. 22:5).

55–60 cm gylyje juodos žemės, angliukų ir anglių, degusių kauliukų sluoksnis išnyko ir pasimatė įžemis – molis. Šio sluoksnio storis – 15–20 cm.

Kape mirusiojo palaikai, dalis kremacinio laužo turinio paberti ant kapo duobės dugno 15–20 cm storio sluoksniu. Nors įkapės aptiktos skirtingame gylyje, galima manyti, kad jos sąmoningai taip padėtos kape, kuris atitinka įkapių vietą griautiniame kape. Taip juosmens srityje rasta sagtis, plačiaaašmenis kirvis; krūtinės srityje – vienoje kapo duobės pusėje 2 segės, kitoje – 2 apyrankės, o galvos srityje 2 peiliai. Tai rodo, kad nors mirusysis laidotas sudegintas (nauja tradicija), įkapės sudėtos prisilaikant griautinių laidojimų tradicijai.

Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidotas vyras.

Kapas Nr. 23 (griautinis)

Kapo duobės kontūrų nebuvo, tik 40 cm gylyje aptiktos įkapės, akmenys. Nuo 3 akmenų grupės į PV rasta žalvarinė apyrankė gyvuliniais galais (pav. 24:2), o nuo jos į PV už 6 cm rasta žalvarinė apyrankė plonėjančiais galais (pav. 24:1). Minėti akmenys išdėstyti vienas šalia kito ŠR–PV kryptimi (pav. 42:4). Į Š nuo apyrankės gyvuliniais galais už 12 cm rasta stipriai korozijos apnaikinta žalvarinė grandelė (prie jos – odos li-

kučiai – pav. 24:5). Į PR nuo apyrankių už 20 cm rastas labai korozijos sunaikintas geležinis įmovinis ietigalis (pav. 24:4), o nuo jo PV už 45 cm rastas dar vienas geležinis įmovinis ietigalis (pav. 24:3).

Sprendžiant pagal įkapes ir jų padėtį, čia palaidotas vyras galvą orientuojant lyg PV kryptimi.

Kapas Nr. 24 (deg.)

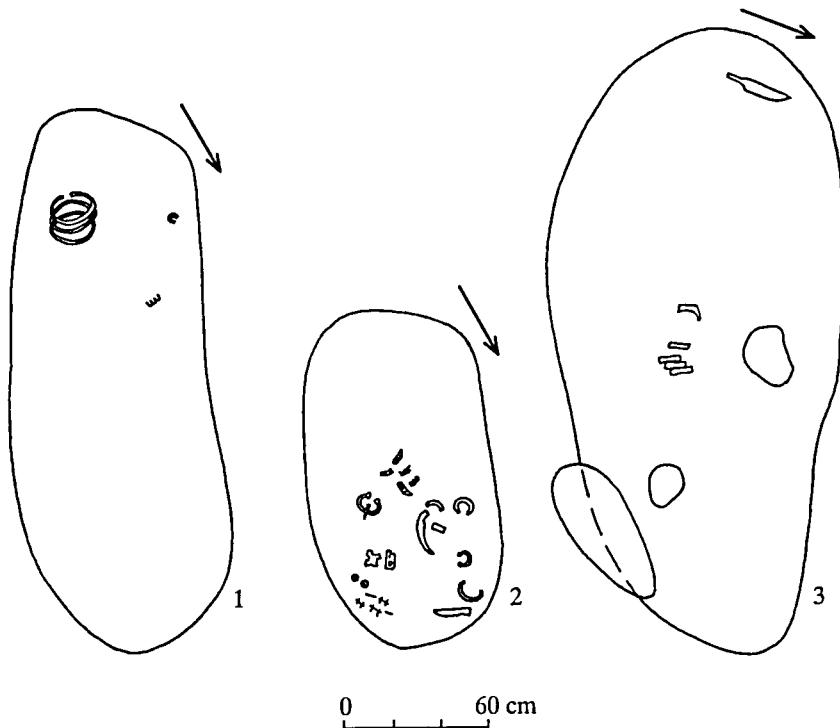
Kapo duobės kontūrai pasimatė nykstant armeniui 35 cm gylyje, tai tamsiai pilkos žemės dėmė, orientuota PV–ŠR kryptimi. Ji stačiakampio užapvalintais kampais formos, 218 cm ilgio ir 85 cm pločio (pav. 43:1).

Kapo duobės sampilė matėsi smulkių angliukų, degusių kauliukų. Kuo giliau buvo skutama, tuo angliukų ir anglies bei kauliukų gausėjo.

60 cm gylyje pasimatė radiniai. PV kapo duobės dalyje rasta žalvarinė vytinė antkablė (pav. 22:1 pav. 25:1). Už 26 cm į ŠV nuo antkablės rasti žalvarinio žiedelio fragmentai (pav. 25:2), o nuo jo į ŠR už 32 cm rasti žalvarinės įvijos fragmentai (pav. 25:3).

Nuėmus įkapes kapo turinys (juoda žemė, anglys, degę kauliukai) buvo preparuojamas iki 80 cm gylio. Po juo pasimatė įžemis – molis.

Kape mirusiojo palaikai – degę kauliukai ir dalis kremacinio laužo turinio išberti ant duobės dugno. Įkapės aptiktos vienodame gylyje. Kape jos išdėstytos taip, tarsi būtų griautinis palaidojimas: PV duobės gale galvos zonoje rasta antkablė, nuo jos į ŠV peties zonoje žiedelis, tarsi ranka būtų atlenkta ir plaštaka gulėtų

43 pav. Kapų Nr. 24–26 planas.

peties srityje, krūtinės zonoje kaip papuošalas rasti įvijos fragmentai.

Mirusiojo lytis neaiški.

Kapas Nr. 25 (deg.)

Kapo duobės kontūrai pasimatė 40 cm gylyje išnykus armeniui. Duobė stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota ŠR–PV kryptimi. Jos ilgis – 140 cm, plotis – 80 cm (pav. 43:2).

Kapo duobėje matėsi angliukai ir anglis, degę kauliukai. 50 cm gylyje jų dar labiau pagausėjo. 60–65 cm gylyje pasimatė įkapės, kurios 70 cm gylyje buvo visiškai atidengtos.

Beveik centrinėje kapo dalyje buvo rasta žalvarinė pasaginė segė keturkampiais galais (pav. 26:4). Į V nuo segės už 10 cm rasti žalvarinės vytinės antkaklės fragmentai (pav. 26:2). Nuo jų į Š už 15 cm rasti geležinio dalgelio fragmentai (pav. 26:1), o nuo jo į V už 6 cm rasta žalvarinė apyrankė gyvuliniais galais (pav. 26:5). ŠV duobės pakraštyje už 10 cm nuo duobės krašto rasta žalvarinė smailėjančiais galais juostinė apyrankė (pav. 26:8). Į PV nuo jos už 8 cm rasta žalvarinė pasaginė aguoniniais galais segė (pav. 26:9). Nuo apyrankės į ŠR už 5 cm rastas geležinis lenkta geležte peilis (pav. 26:3). Nuo pasaginės aguoniniais galais segės į PV už 18 cm rasta dar 1 žalvarinė juostinė smailėjančiais galais apyrankė (pav. 26:10), o nuo pasaginės segės keturkampiais galais į ŠR už 16 cm rasti žalvarinės laiptelinės segės fragmentai (pav. 26:11).

Nuo minėtos segės į ŠR už 9 cm rasti 2 dvigubo nupjauto kūgio formos gintaro karoliukai (pav. 26:6, 7). Į Š nuo jų, visai palei kapo duobės R kraštą, 22 cm ilgio ruoželyje paskleisti degę kauliukai. Jie orientuoti PR–ŠV kryptimi.

Kapo duobės turinys (juoda žemė, angliukai ir anglis, degę kauliukai) buvo pastebimas iki 85–90 cm gylio. Po juo pasimatė įžemis – molis.

Mirusiojo (vyro) dalis palaiškų (degusių kauliukų) paskleisti ŠR duobės dalyje padrikai. Kita jų dalis kartu su kremacinio laužo turiniu paberta 20–25 cm storio sluoksniu. Įkapės be jokios sistemos pabertos kapo duobės ŠR dalyje 70 cm gylyje.

Kapas Nr. 26 (deg.)

Kapo duobės kontūrai pasimatė išnykus armeniui 40 cm gylyje. Duobė netaisyklingos for-

mos, orientuota PV–ŠR kryptimi. Jos ŠR dalis siauresnė, o PV platesnė. Duobės ilgis – 252 cm, o plotis – 136 cm (pav. 43:3). Jau šiame gylyje duobės zonoje matėsi juoda žemė, angliukų, pavienių degusių kauliukų.

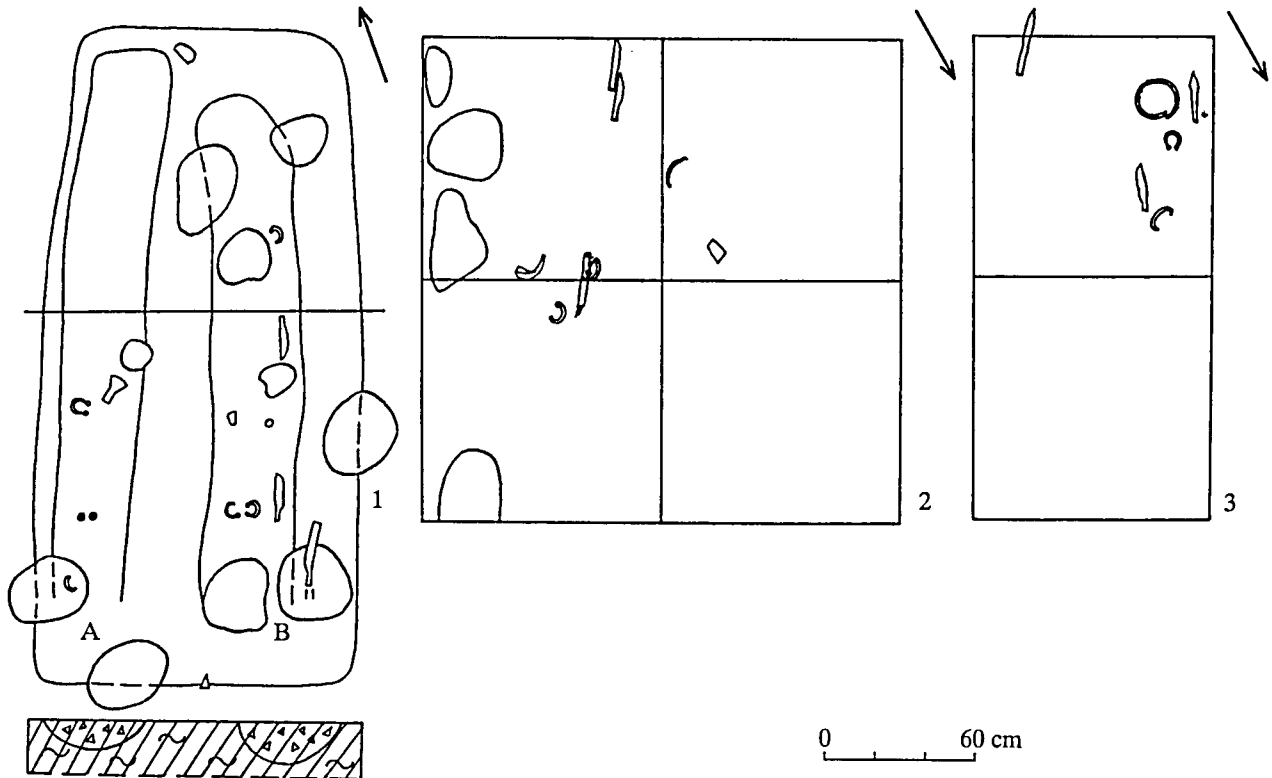
55 cm gylyje, palei ŠR duobės kraštą, gulėjo 27x70 cm dydžio akmuo. Jo dalis gulėjo kapo zonoje. 60 cm gylyje pasimatė dar 2 akmenys. Mažesnis 14x17 cm dydžio netoli minėto stambaus akmens, o kitas didesnis 20x26 cm dydžio – arčiau ŠR duobės krašto. 70 cm gylyje pagausėjo anglių ir degusių kauliukų, pasimatė įkapės. PV kapo duobės gale už 14 cm nuo jos krašto rastas geležinio įtvieriamojo peilio fragmentas (pav. 27:2). Jis stipriai apgadintas korozijos. Duobės centrinėje dalyje rastas žalvarinės apyrankės fragmentas (pav. 27:1). Nuo jos toliau į ŠR už 17 cm rasta žalvarinio dirbinio (lyg apkalų) fragmentų.

Kapo duobės turinys buvo pastebimas iki 80 cm gylio, o po juo pasimatė įžemis – molis.

Mirusiojo lytis neaiški. Sudeginti palaikai ir įkapės paberti ant kapo duobės dugno 10–12 cm storio sluoksniu. Atrodo, kad įkapės dėtos prisilaikant griautinių kapų tradicijos: galvūgalyje (duobės platesnėje dalyje) rastas peilis. Krūtinės ar juosmens srityje – apyrankės ir neaiškaus dirbinio fragmentų.

Kapas Nr. 27 (deg. dvigubas)

Kapo duobės kontūrai pasimatė 45 cm gylyje jau išnykus armeniui. Ji stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota ŠR–PV kryptimi. Jos ilgis –

44 pav. Kapų Nr. 27AB–29 planas ir jų pjūviai.

270 cm, o plotis: ŠR gale 100 cm, PV gale 130 cm (pav. 44:1).

50 cm gilyje kapo duobėje pasimatė įvairaus dydžio akmenų. Šiame gilyje ryškiai buvo matomos dvi juodos žemės, angliukų, degusių kauliukų dėmės – 2 atskiri kapai. Jie pažymėti raidėmis A ir B.

Kapas A

Palei ŠV duobės kraštą, 8–10 cm atstumu nuo jo, pastebėtas juodos žemės ruožas, kuriame matėsi angliukų ir degusių kauliukų. Jo ilgis – 230 cm, plotis – 40 cm (pav. 44:1A). Jo zonoje 55 cm gilyje pasimatė įkapės. Kapo PV dalyje į ŠR nuo 22x34 cm dydžio akmens už 20 cm rasti 2 gintaro karoliukai (pav. 28:2, 3). Nuo jų į ŠR už 40 cm rasta žalvarinė pasaginė segė aguoniniais galais (pav. 28:1), o nuo jos į R už 10 cm rastas lyg ir miniatiūrinis skobtas (?) (pav. 28:5). Nykstant kapo turiniui po minėtu akmeniu aptiktas žalvarinės apyrankės gyvuliniais galais fragmentas (pav. 28:4).

Padarius kapo skerspjūvį pagal liniją A–A paaiškėjo, kad mirusiosios (?) palaikai, dalis kremacinio laužo supilti į skobtinį ažuolinį karštą, o įkapės padėtos jo ŠR ir centrinėje dalyse. Atrodo, čia palaidota moteris.

Kapas B

Už 30 cm į PR nuo minėto kapo A aptiktas kapas B. Čia taip pat palaidojimo vietoje pastebėtas juodos žemės ruožas, kuriame matėsi angliukų, pavienių degusių kauliukų. Šio ruožo ilgis – 220 cm, plotis – 40 cm. Palaidojimo zonoje matėsi įvairaus dydžio akmenų: PV dalyje du stamboki akmenys – 28x30 ir 30x33 cm, ties viduriu smulkūs 10x8 cm, ŠR dalyje 20x25; 20x28; 26x40 cm dydžio (pav. 44:1B).

55–60 cm gilyje PV dalyje už 20 cm į ŠR nuo akmenų rastos dvi pasaginės žalvarinės segės aguoniniais galais (pav. 29:3, 5). Į PR nuo jų už 10 cm rastas geležinis įtveriamasis peilis (pav. 29:8). Į PR nuo peilio už 8 cm už juodos žemės ruožo ribų rastas labai surūdijęs geležinis įmovinis ietigalis (pav. 29:2), kurio dalis gulėjo po akmeniu. Į ŠR nuo aguoninių segių už 30 cm rasta žalvarinė sagtelė (pav. 29:6), o nuo jos toliau į PR už 10 cm rasta žalvarinė grandelė (pav. 29:7), prie kurios matėsi žalvarinio apkalio likučiai. Už 26 cm į ŠR nuo jų rastas dar vienas labai surūdijęs geležinis įmovinis ietigalis (pav. 29:1). Nuo jo dar toliau į ŠR už 30 cm rasta žalvarinė apyrankė smailėjančiais gyvuliniais galais (pav. 29:4).

Sprendžiant iš kapo skerspjūvio, padaryto pagal liniją A–A, mirusysis (vyras) palaidotas ažuoliniame karste, į kurį supilta dalis jo palaikų ir kremacinio laužo. Įkapės išdėstytos taip pat griautiniams kapams būdinga tvarka. Pagal jas atrodytų, kad mirusiojo galva orientuota PV kryptimi.

Kapas Nr. 28 (deg.)

Kapo duobės kontūrų nebuvo, tik tamsiai pilkoje žemėje, permaišytoje angliukų ir pavienių degusių kauliukų, 50 cm gylyje pasimatė radiniai. Nuo jų į ŠR ir PR 4 akmenys. Akmenų dydis – 10x22; 20x40; 28x30; 25x60 cm dydžio. Nuo akmenų į ŠV rasti radiniai. Į Š nuo akmenų už 32 cm rastas žalvarinės pasaginės segės aguoniniais galais fragmentas (pav. 30:3). Į ŠV nuo segės už 7 cm rastas labai korozijos sunaikintas geležinis įmovinis ietigalis (pav. 30:1). Šalia jo įmova rasta žalvarinė pasaginė segė aguoniniais galais (pav. 30:5). Nuo ietigalio į PR už 16 cm rastas geležinis skobtas (pav. 30:8), o nuo ietigalio į PV už 50 cm rasti vienas šalia kito 2 geležiniai peiliai (pav. 30:6, 7), labai sunaikinti korozijos. Į Š nuo peilių už 30 cm rastas žalvarinės vytinės antkaklės fragmentas (pav. 30:2). O nuo jo į Š už 25 cm rasti žalvarinio apkalo (pav. 30:4) fragmentai. Čia palaidoti vyro palaikai.

Kapas Nr. 29 (griautinis)

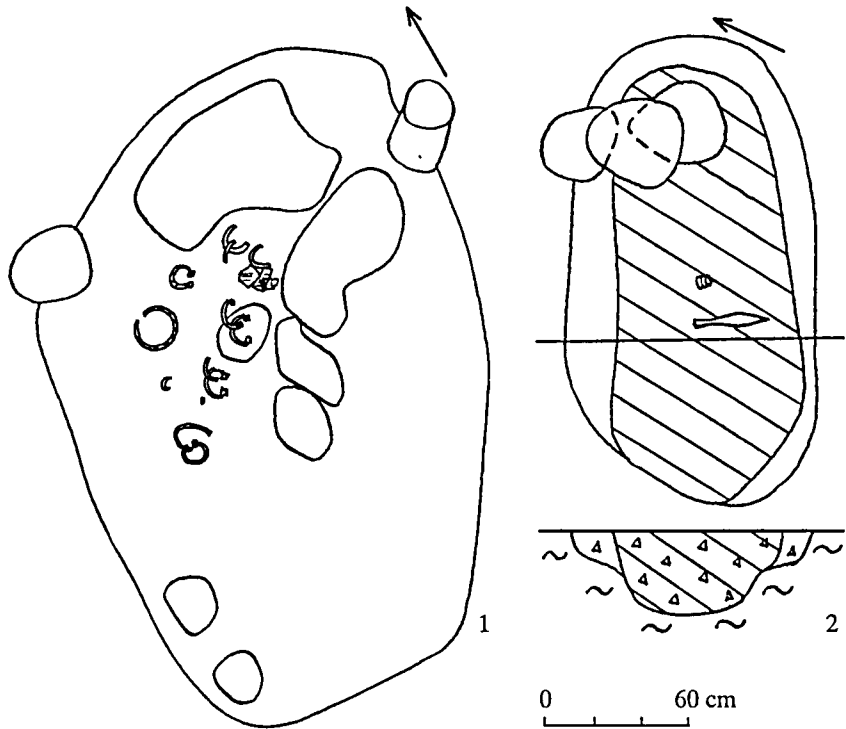
Kapo duobės kontūrų nebuvo, tik pilkoje žemėje, permaišytoje molio, angliukų, 55 cm gylyje pasimatė dalis įkapių. 60 cm gylyje jos buvo visiškai atidengtos. Kvadrato 2B vakarinėje dalyje rasta stipriai korozijos sunaikinta žalvarinė vytinė antkaklė (pav. 31:1) (nuimant jos lankelis sulūžo į kelias dalis). Nuo jos į ŠV už 13 cm rastas labai korozijos sunaikintas nedidelis geležinis įmovinis ietigalis (pav. 31:2). Jo plunksna nukreipta PV kryptimi. Nuo antkaklės į ŠR už 10 cm rasta žalvarinė pasaginė segė cilindriniais galais (pav. 31:4). Nuo jos dar toliau į ŠR už 25 cm rasta žalvarinė smailėjančiais gyvuliniais galais apyrankė (pav. 31:3). Nuo jos į P už 10 cm rastas labai surūdijęs įtvėriamasis peilis (pav. 31:6). Jo įkotė nukreipta ŠR, o geležtės smailgalys – PV kryptimi. Nuo antkaklės į P už 42 cm rastas dar vienas labai surūdijęs geležinis įmovinis ietigalis (pav. 31:5). Jo įmova nukreipta ŠR, o plunksna – PV kryptimi (pav. 44:3).

Po įkapėmis 80 cm gylyje pasimatė žemės – molis.

Sprendžiant pagal įkapių paskirtį ir padėtį kape, čia palaidotas vyras. Atrodo, jis palaidotas galva PV kryptimi.

Kapas Nr. 30 (deg.)

Kapo duobės kontūrai išryškėjo išnykus armeniu 45 cm gylyje. Duobė netaisyklingos formos, labiau ištišusi ŠR–PV kryptimi. Jos ŠR galas platesnis, 160 cm,

45 pav. Kapų Nr. 30 ir 31 planas ir jų pjūviai.

PV galas – apie 100 cm, o ilgis 250 cm (pav.45:1). ŠR duobės dalyje aptikta didelių akmenų: 20x28; 18x35; 30x60; 40x70 cm dydžio. Dar 2 akmenys 20x32; 28x30 cm dydžio gulėjo duobės kraštuose.

Duobėje matėsi tamsiai pilka žemė, angliukai, pavieniai degę kauliukai. 55–60 cm gylyje aptiktos įkapės, kurios koncentravosi duobės šiaurinėje dalyje. Už 35 cm į PR nuo duobės ŠV krašto rasta žalvarinė pasaginė segė cilindriniais galais (pav. 32:10), o šalia jos iš ŠR pusės – deformuota žalvarinė juostinė apyrankė (pav. 32:9). Į R nuo jos už 14 cm rasta žalvarinė pasaginė segė keturkampiais galais (pav. 32:1), o šalia jos – žalvarinė apyrankė gyvuliniais galais (pav. 32:6). Į R nuo šios apyrankės už 20 cm iš po akmenų (20x25 cm dydžio) kyšojo dar viena žalvarinė pasaginė segė keturkampiais galais (pav. 32:5). Nuėmus akmenį rasta žalvarinė segė aguoniniais galais (pav. 32:10). Nuo segių į R rastos 3 puodo šukės (pav. 32:13, 14). Nuo jų į ŠR rastos 2 žalvarinės gyvuliniais galais apyrankės (pav. 32:7, 8) ir žalvarinės segės fragmentas (pav. 32:12). Nuo jų į ŠV už 20 cm rasta žalvarinė pasaginė cilindriniais galais segė (pav. 32:2) tordiruotu lankeliu, o nuo jos į V už 14 cm rasta žalvarinės vytinės antkaklės fragmentų (pav. 32:4). Nuo jų į V už 16 cm rastas žalvarinės grandelės fragmentas (pav. 32:3).

Taigi kape įkapės subertos padrikai, matyt, kartu su kremacinio laužo turiniu. Šalia jų ar net ant jų padėta įvairaus dydžio akmenų. Po įkapėmis dar buvo

pastebėtos 5–8 cm storio anglių, degusių kauliukų, juodos žemės sluoksnis, o 75 cm gylyje pasimatė įžemis – molis. Vakariniėje kapo duobės dalyje aptiktų akmenų paskirtis neaiški, ypač stambiųjų. Galimas dalykas, kad jie žymėjo kapo vietą kapinyne.

Pagal įkapes sunku spręsti apie mirusiojo lytį. Palaikiai kartu su dalimi kremacinio laužo suberti ant kapo duobės dugno 15–20 cm storio sluoksniu.

Kapas Nr. 31 (deg.)

Kapo duobės kontūrai išryškėjo 45 cm gylyje išnykus armeniui. Ji stačiakampio užapvalintais kampais formos, orientuota PV–ŠR kryptimi. Jos ilgis – 175 cm, plotis – 95 cm. ŠR duobės dalyje matėsi 4 akmenų eilė, atrodžiusi lyg akmenų vainiko likučiai (pav. 45:2).

50–55 cm gylyje, duobės zonoje, išryškėjo juodos žemės 160 cm ilgio ir 70 cm pločio ruožas, kuriame buvo matyti anglies gabalų, degusių kauliukų. Šiame gylyje darytas duobės skerspjūvis pagal liniją A–A.

60 cm gylyje minėtame ruože rastas žalvarinio įvijinio žiedelio deformuotas fragmentas (pav. 33:2). 65 cm gylyje už 16 cm į PV nuo žiedelio rastas labai korozijos sunaikintas geležinis įmovinis ietigalis (pav. 33:1). 75 cm gylyje juodos žemės, anglių, degusių kauliukų sluoksnis išnyko ir pasimatė įžemis – molis. Šio sluoksnio storis 20–25 cm.

Duobėje atidengtų akmenų paskirtis neaiški, gali būti, kad jie žymėjo kapo vietą kapinyne.

Sprendžiant pagal įkapes, čia palaidotas vyras.

LITERATŪROS SARAŠAS

- Baleniūnas P., 1940š – Genčių kapinyno (Kretingos valsč. ir apskr.) 1940 m. kasinėjimų dienynas. LII. Vilnius, 1940. F. 1, B. Nr. 979.
- Baleniūnas P., 1940š – Lazdininkų, Kretingos raj. kapinyno, 1940 m. tyrinėjimų ataskaita. LII. Vilnius, 1940. F. 1, B. Nr. 245.
- Baleniūnas P., 1940š – Jazdų kapinyno (Kretingos apskr. ir valsč.) 1940 m. kasinėjimų dienynas. LII. Vilnius, 1940. F. 1, B. Nr. 978.
- Bliujienė A., 1999 – Vikingų epochos kuršių papuošalų ornamentika. Vilnius, 1999.
- Bliujienė A., Butkus D., 2000 – Lazdininkų (Kalnalaukio) kapinyno tyrinėjimai 1998 m. // ATL 1998 ir 1999 metais. Vilnius, 2000, p. 252–254.
- Butėnienė E., 1964 – Laivių kapinyno laidosena // MADA. Vilnius, 1964. T. 1(16), p. 83–99.
- Dakanis B., 1984 – Klaišių (Triukinų) plokštinio kapinyno žvalgomieji tyrinėjimai // ATL 1982 ir 1983 metais. Vilnius, 1984, p. 72–74.
- Danilaitė E., 1961 – Archeologiniai tyrinėjimai Kiauleikiuose // Iš lietuvių kultūros istorijos (toliau – ILKI). Vilnius, 1961. T. 3, p. 101–124.
- Jablonskis I., 1974 – Andulių–Kretingos senkapio radiniai // ATL 1972 ir 1973 metais. Vilnius, 1974, p. 82–86.
- Jablonskis I., 1988 – Gintarų kapinynas // ATL 1986 ir 1987 metais. Vilnius, 1988, p. 74.
- Jablonskis I., 1984 – Kretingos plokštinio kapinyno tyrinėjimai // ATL 1982 ir 1983 metais. Vilnius, 1984, p. 74–76.
- Kulikauskas P., Kulikauskienė R., Tautavičius A., 1961 – Lietuvos archeologijos bruožai (toliau LAB). Vilnius, 1961, 562 p.
- Latvijas PSR Arheologija (toliau – LPA), 1974 – Rīga, 1974, 374 p.
- Lietuvos archeologijos atlasas (toliau – LAA). Vilnius, 1977. T. 3, p. 190.
- LAA, 1978 – Vilnius, 1978. T. 4, p. 160.
- Merkevičius A., 1984 – Genčių pirmasis plokštinis kapinynas // ATL 1982 ir 1983 metais. Vilnius, 1984, p. 80–83.
- Merkevičius A., 1986 – Genčių I plokštinis kapinynas // ATL 1984 ir 1985 metais. Vilnius, 1986, p. 58–61.
- Merkevičius A., 1988 – Genčių I kapinyno tyrinėjimai // ATL 1986 ir 1987 metais. Vilnius, 1988, p. 78–82.
- Nagevičius V., 1935 – Mūsų Pajūrio medžiaginė kultūra VIII–XIII amž. // Senovė. Kaunas, 1935. T. 1, p. 7–124.
- Nakaitė L., 1964 – Miniatiūrinės IX–XIII amžių įkaps Lietuvoje // MADA. Vilnius, 1964. T. 2(17), p. 53–73.
- Patkauskas S., 1975š – 1976 m. Lazdininkų senkapio (Kretingos raj.) archeologinių tyrimų ataskaita. LII. Vilnius, 1975. I dalis. F. 1, B. Nr. 453, 417.
- Patkauskas S., 1978 – Lazdininkų (Kretingos raj.) senkapio tyrinėjimai 1976 metais // ATL 1976 ir 1977 metais. Vilnius, 1978, p. 141–150.
- Puzinas J., 1938 – Naujausių proistorinių tyrinėjimų duomenys // Senovė. Kaunas, 1938. T. 4.
- Stankus J., 1984 – Antrasis plokštinis Genčių kapinynas // ATL 1982 ir 1983 metais. Vilnius, 1984, p. 90–92.
- Stankus J., 1985š – Genčių III kapinyno, Kurmaičių apyl., Kretingos raj., 1985 m. ataskaita. LII. Vilnius, 1985, F. 1, B. Nr. 1187.
- Stankus J., 1986 – Antrasis plokštinis Genčių kapinynas // ATL 1984 ir 1985 metais. Vilnius, 1986, p. 65–67.
- Stankus J., 1994 – Genčių I kapinyno tyrinėjimai 1993 metais // ATL 1992 ir 1993 metais. Vilnius, 1994, p. 163–167.
- Stankus J., 1996 – Genčių kapinyno I tyrinėjimai // ATL 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996, p. 118–122.
- Stankus J., 1998 – Tyrinėjimai Genčių kapinyno prieigose // ATL 1996 ir 1997 metais. Vilnius, 1998, p. 204–207.
- Stankus J., 1995 – Bandužių kapinynas // Lietuvos archeologija (toliau LA). Vilnius, 1995. T. 12.
- Tautavičius A., 1961*š – 1961 m. Balandžio mėnesio 12–29 d. vykdytų archeologinių kasinėjimų Palangoje,

Dariaus ir Girėno gatvėje, ataskaita. LII. Vilnius, 1961. F. 1, B. Nr. 111.

Tautavičius A., 1961bš – Palangoje, Komjaunimo gatvėje, esančio senkapio tyrinėjimų ataskaita. II dalis. Tyrinėjimai nuo 1961 m. rugsėjo 22 d. iki spalio 14 d. LII. Vilnius, 1961. F. 1, B. Nr. 112.

Tautavičius A., 1962š – Palangoje, Komjaunimo gatvėje, esančio senkapio archeologinių kasinėjimų, vykdytų 1962 m. balandžio 23 d. – birželio 13 d., ataskaita. LII. Vilnius, 1962. F. 1, B. Nr. 183.

Tautavičius A., 1963š – Palangos senkapio 1962 m. rugsėjo 14 – spalio 17 d. vykdytų kasinėjimų ataskaita. LII. Vilnius, 1963. F. 1, B. Nr. 182.

Vaitkunskienė L., 1979 – Gintališkės kapinynas // LA. Vilnius, 1979. T. 1, p. 44–75.

Varnas A., 1982 – Griežės kapinynas // ATL 1980 ir 1981 metais. Vilnius, 1982, p. 75–78.

Varnas A., 1984 – Griežės plokštūnės kapinynas // ATL 1982 ir 1983 metais. Vilnius, 1984, p. 108–111.

Volkaitė-Kulikauskienė R., 1970 – Lietuviai IX–XII amžiais. Vilnius, 1970.

Žulkus V., 1980 – Slengių senkapio (Klaipėdos raj.) radiniai // ATL 1978 ir 1979 metais. Vilnius, 1980, p. 101–103.

Žulkus V., 1988 – Palangos VIII–XIII a. kapinyno ribų patikslinimas // ATL 1986 ir 1987 metais. Vilnius, 1988, p. 123–125.

Žulkus V., 1999 – Kuršiai vakarinių baltų geležies amžiaus kultūroje ir visuomenėje (habilitacinis darbas). Vilnius, 1999.

GENČAI II CEMETERY

Jonas Stankus

Summary

Genčiai II cemetery is located in Genčiai village, Kretinga ward, Kretinga district, on the right bank of Akmena river, approximately towards north-west direction from Kretinga town and about 1–1.2 km north-west from Genčiai I cemetery. The cemetery is about 62–65 m long towards northeast – southwest direction and about 25 m wide (Fig. 1).

Burial rites

26 cremations and 6 primary burials were found in the cemetery. 1 double cremation No. 27AB also was found.

Cremations. 21 burials are of male buried individuals, 2 female and the sexual dependency of the 9 burials is unclear (Table 1). The outlines of the burial pits were seen at a 20–45 cm depth (Table 3). Part of the remains of the buried individuals and the burial items were buried in the big pits. The pits are of the form of a rectangle with the rounded corners. Their width is from 60 up to 100 cm, length – from 135 up to 270 cm (Table 2).

The pits of the male burials are mostly oriented towards northeast – southwest or south-west-north east directions, in rare occurrences southeast – northwest or northwest – southeast directions. Only the pits of 2 burials are oriented towards east – west direction (Table 1).

2 burials of female buried individuals are found. Their pits are oriented southwest – northeast direction (Table 1).

In some burials the stones of different size were found.

The burial items were seen at a depth 35–70 cm (Table 3). The burial items were put in a different way: a) in case when the remains of the buried individual and

the burial items were poured out chaotically on the bottom of the burial pit covering all its area – in the burials No. 6 (Fig. 37:2), No. 9 (Fig. 38:2), No. 10 (Fig. 39:1), No. 11 (Fig. 39:2), No. 16 (Fig. 40:4); b) in case the burial items are laid down according to all the traditions of the primary burials – in the burials No. 3 (Fig. 36:3), No. 7 (Fig. 37:3), No. 8 (Fig. 38:1), No. 12 (Fig. 39:3); c) in case when the burial items are concentrated in some one part of the burial: in the centre in the burials No. 1 (Fig. 36:1), No. 5 (Fig. 37:1), No. 22 (Fig. 42:3), No. 30 (Fig. 45:1); near some pit edge or end – in the burials No. 15 – near northern pit edge (Fig. 40:3), No. 17 – in north-east part (Fig. 41:1), No. 24 and No. 26 – south-west pit parts (Fig. 43:1, 3), No. 25 – in north-east pit part (Fig. 43:2); d) in case when in the pit the separate small pit is dug in which the cremated remains of the buried individual is poured in and the burial items are put separately outside the ranges of that small pit – the burial No. 13 (Fig. 40:1) or both the remains of the buried individual and the burial items are put in a separate pit in the burial pit – in the burials No. 2 – almost in the centre of a small pit (Fig. 36:2), No. 14 – in the north, north-west pit part (Fig. 40:2), No. 31 – in the pit centre (Fig. 45:2). The size of the extra small pits and pits in these burial pits is different: the small pit in the burial No. 2 – the small pit is of a 40x70 cm size, No. 13 – 45x80 cm size, No. 14 – 60x150 cm size, No. 31 – 70x160 cm size; e) in case when the remains of the buried individual, remains of the cremation fire and the burial items are put in the coffins – the double burial No. 27AB (Fig. 44:1). The oak hollowed-out log coffins are of an 85–99 cm width. The remains of the buried individuals

are poured in the north east part of the coffin and the burial items in the central and south-west parts of the coffin. Since the way of funeral in the described burials is different, they all have one common feature – the part of the contents of the cremation fire – coal, charred wood particles, part of the burned bones as the bed were poured on the bottoms of the burial pits with the layers 10–20 cm thick and also poured into the piled earth during filling up the pits.

The burial items found in the cremations and their condition shows that not every of them were cremated together with the buried individual and not every time.

6 primary burials are found. The outlines of the pits are not preserved, only the burial items were seen at a 20–55 cm depth (Table 3). Some stones were found near some burials. The orientation of the funeral of the buried individuals is difficult to determine because the skeletons are not preserved.

5 burials are of male buried individuals among the found primary burials.

Finds

The burials contain a few finds, the ornaments form the bigger part of them (Table 4).

Headband spirals. 3 of them were found – in a female burial No. 4 and in a trench No. 13. The diameter of the bows – 1.3–2.3 cm.

Neck-rings. 9 of them were found in the cremations. There are 2 groups:

a) the 2 neck-rings with tapered–thin terminals are found and 17 units in the male cremation. Their bows are of a semi round cross-section, wider near the centre 1.5–1.7 cm, their terminals taper up to 0.6–0.7 cm (Fig. 17:15) and 0.8–0.9 cm (Fig. 17:13). The bows are not ornamented.

b) 10 plaited neck-rings and their fragments were found (Table 4). The bows of the neck-rings are plaited from 2 or 3 bronze wires. The diameter is 0.4–1.5 cm, terminals are broken off so it is unclear with what kind of ornament the terminals were.

Beads. 6 of it were found in the cremations (Table 4). These are the following:

a) amber beads found in the cremations No. 25 (two) and No. 27A (two). 3 out of these beads are double truncated cone shaped (Fig. 26:6, 7; Fig. 28:3). The height of them is from 0.8 up to 1 cm, diameter from 1.9 up to 2 cm.

b) the triple bronze bead has been found in the burial No. 16 (Fig. 16:3). Its length is 2.1 cm, diameter – 1 cm.

c) fragments of the blue glass small bead were found in the cremation No. 1. It is completely cracked.

Brooches. 26 brooches and their fragments were found. Among them there were the following ones:

a) the pennanular brooches with the poppyseed-shaped terminals were found – 10 units. According to the form of bow they are divided into the separate sub-groups: 1. Brooches with the oval shaped bow. 5 were found – in the burials No. 20, 27B (two), 28 (two). Among

them only 2 brooches are well preserved (Fig. 29:5; Fig. 30:5), fragments of others (Fig. 20:2; Fig. 30:3). The bows near the centre are of 0.5–0.8 cm, and taper towards the terminals up to 0.4 cm. The bows are not ornamented. The height of heads 1–2 cm, diameter – 1–1.3 cm. The size of the well-preserved brooches is 3.2x5.6 cm; 5.8x6.1 cm. 2. The 3 brooches with the circular cross section bow were found in the burials No. 22, 25, 30 (Fig. 22:4; Fig. 26:9; Fig. 36:10). The bows near the centre are of 0.5 cm, taper towards the terminals up to 0.3–0.35 cm. The height of heads 1.2–1.4 cm, diameter – approximately 1 cm. Their sizes are 4.3x4.3; 3.9x5; 6.6x6.7 cm. 3. The brooch with the semi circular cross section bow has been found in the burial No. 27A. The bow near the centre is 0.4 cm wide and in the terminals – 0.3 cm. The height of the heads is 1.4–1.5 cm, diameter – 0.8–1 cm. The size of the brooch is 4x4.5 cm (Fig. 28:1). 4. The brooch with moulded bow has been found in the cremation No. 6. The bow near the centre is 1 cm thick, tapers towards the terminals. The height of the heads is 1.6 cm, diameter – 1.4 cm. The size of the brooch is 3.9x6 cm (Fig. 6:3).

b) Pennanular brooch with the cylindrical terminals. They are divided into 2 sub-groups: 1. 2 brooches with the circular cross section have been found in the burial No. 20 (Fig. 20:1) and in the burial No. 30 (Fig. 32:11). Their bows are 0.4–0.5 cm thick, diameter of the cylinders is 0.6–0.7 cm. The size of the brooches is respectively 4.5x5 and 5x5 cm. 2. The 2 brooches with the moulded bow have been found in the burial No. 29 (Fig. 31:4) and in the burial No. 30 (Fig. 32:2). The bows near the centre are of a diameter of 0.4 cm. The size of the brooches is 3.9x4.8 cm and 7.9x5.3 cm.

c) Pennanular brooch with the angular heads are 7. They are divided into the following: 1. The fragment of the brooch with the square head has been found in the burial No. 19 (Fig. 19:1). The bow is of a circular cross section, its diameter near the centre is 0.5 cm, slightly tapers towards the head. The head's size is 0.7x0.7 cm. 2. The 2 brooches with the quadrangular heads and with the tapered sides were found in the burials No. 21 and 30. The bow of the brooch from the burial No. 21 is oval shaped, its diameter is 0.6 cm, tapers towards the heads. The size of heads is 0.6x0.7 cm. The bow of the brooch from the burial No. 30 is of a semi circular cross section, has the diameter near the centre 0.8 cm and tapers towards the terminals up to 0.5 cm. The height of the heads is approximately 2 cm, their size is 1.2x1.2 cm. The size of the first brooch is 6x6.2 cm (Fig. 21:2), the size of the second one – 6x6.1 cm (Fig. 32:1). 3. The 4 brooches with the star-shaped heads were found in the burials No. 10 (fragments), 17 (fragments), 25 and 30. Their bows are of a circular cross section. The bows near the centre are wider, reach 1.1–1.3 cm. They taper towards the terminals up to 0.4–1 cm (Fig. 10:6; Fig. 17:16; Fig. 26:4; Fig. 32:5). Height of the brooches heads is from 1.2 up to 2.1 cm. The size of the well-preserved brooches is 5x6.5 cm, 6.9x8.1 cm.

d) Brooch with flaring terminals has been found in the burial No. 10. The bow is of a circular cross section, diameter near the centre is 0.7 cm, in the terminals – 1.1 and 1.2 cm. Its size is 5.3x5.5 cm (Fig. 10:7).

e) The ladder fragment of the brooch has been found in the burial No.25. The surface of the brooch is plated by the unknown metal plate (Fig. 26:11). The brooch found in the burial No.4 is not identified (Fig. 5:1).

Bronze cruciform has been found in a trench No. 14. In the terminals of the cruciform and near the beginning of the needle the silver plates are attached to. In the centre of the plates the glass or enamel eyes were attached to. The length of the cruciform is 4.3 cm, length of the needle – 17.2 cm. The total length of the pin is 25.5 cm (Fig. 35:1).

Bracelets. 50 units were found, among them even 12 fragments. They are divided into the following groups:

a) 18 bracelets with the zoomorphic terminals were found, 2 fragments among them. According to the bow form they are divided into some sub-groups: 1. The bracelets with the pressed muzzles with the semi circular cross section bow were found in the burials No. 6 (Fig. 6:4), No. 20 (Fig. 20:3), No. 22 (Fig. 22:5), No. 25 (Fig. 26:5). The surface of the bows is decorated with the cross cut ravines. The sizes of the bracelets are respectively the following: 6.8x9.3; 5.5x7.3; 4.9x6.1; 4.8x8 cm. The bracelet from the burial No. 14 (Fig. 14:2) is also attributable to this sub-group. 2. The 8 bracelets with the flattened triangle muzzles with the semi circular cross section bows are found in the burials No. 9 (Fig. 9:6), No. 12 (Fig. 12:1 – fragment), and with the rectangular cross section bows in the burials No. 27A (Fig. 28:4 – fragments), No. 30 (Fig. 32:6–9). Their surface is with the longitudinal cut ravines and protuberances among them and eyes. The width of the bows is 1.6–2.2 cm. The size of the bracelets is 5.6x7.7 (burial No. 9), 5.2x7.6; 5.7x7.6; 5.6x8.2 cm (burial No. 30). 3. The 3 bracelets with tapered muzzles with the rectangular cross section bows were found in the burials No. 9 (Fig. 9:7), No. 27B (Fig. 29: 4), No. 29 (Fig. 31:3). The bows near the centre are wider, reach 1–1.4 cm, and in the terminals 0.5–0.8 cm. Their surface is decorated with the longitudinal cut ravines and cross cuts. The size of the bracelets 5.5x8.5; 5.7x7.6; 4.5x5.6 cm. 4. The bracelets with the high muzzles. 2 of such were found in the burial No. 19 (Fig. 19:2, 3). The bows are tapered, with the cross section and rectangular rounded corners on top, 0.4–0.6 cm width. The terminals are tapered up to 0.4–0.5 cm. Their bows are decorated with the cross cut ravines. The size of the bracelets is 5.2x7.8 and 5x7.9 cm.

b) The spiral bracelet was found in the burial No. 7. It consists of 12 spirals. The side bows taper towards the terminals (Fig. 7:4). The length of the bracelet is 7.6 cm and it is 6.4 cm wide.

c) Sash-like bracelets. In total 30 such bracelets were found. They are the following: 1. The fragment of the bracelet of the same width, with rectangular cross section

bow has been found in the burial No. 3. The bow is 1.1 cm wide (Fig. 4:1). The surface is decorated with the longitudinal cut ravens. Fragment is 6.6 cm long.

In the trench No. 13 the bow was found with the semi circular cross section (Fig. 34:3). The bow is 1.5 cm wide. Its size is 5.5x7.2 cm.

2. The bracelets with the tapered terminals: 28 such bracelets were found. They are divided into the following: 2.1. Bracelets with the semi circular cross section bow. They are 7 – in the burials No. 18 (Fig. 18:1), No. 22 (Fig. 22:6), No. 23 (Fig. 24:1, 2), No. 25 (Fig. 26:8, 10), trench No. 13 (Fig. 34:2). The width of bows near the centre is 0.7–0.8–0.9–1.4 cm and in the terminals – 0.5–0.8 cm. Their size is 4.4x6.2 cm (burial No. 22), 5.9x6.4 and 6x8.5 cm (burial No. 23), 4.1x5.4 and 4.5x5.6 cm (burial No. 25). The one that found in the burial No. 18 is deformed. 2.2. The 2 bracelets with the circular cross section bow were found in the burials No. 1 (fragments in Fig. 3) and No. 20 (Fig. 20:4). The rough size of the bracelets from the burial No. 1 is 3x5.5 cm. 2.3. The 5 bracelets of like the high triangular cross section bow were found in the burials No. 9 (Fig. 9:4), No. 10 (Fig. 10:8 an fragment in Fig. 10:1), No. 16 (Fig. 16:1), No. 17 (Fig. 17:2). The width of the bows is 0.9–1.7 cm, with the terminals tapered up to 0.5–0.9 cm. The bows are not ornamented. The size of the bracelets is the following: 3.5x7.2; 3.9x7; 5x7.1; 4.1x7.3 cm. 2.4. The 3 bracelets with the rectangular cross section were found in the burials No. 9 (fragment in Fig. 9:5), No. 10 (fragment in Fig. 10:3), No. 16 (fragment in Fig. 16:2). The width of their bows is 0.8–1 cm. The bracelets are not ornamented. 2.5. The 11 bracelets with the square cross section bow were found in the burial No. 17 (Fig. 17:1; 3–5, 6–12). The bows are ornamented with the longitudinal cut ravens, eyes, and dots and cross cut ravens. The bows are 0.6–0.9 cm wide. The size of the bracelets is 6.3x7.4; 6.5x7; 6x7.2; 5.9x7.8; 6.9x8.6 and 6.9x6.9 cm.

d) The bracelet with thickened terminals was found in the burial No. 18 (Fig. 18:2). The bow is of a circular cross section, is 0.5 cm wide near the centre and in the terminals 0.7 cm thick. It is not ornamented. The size of the bracelet is 4x7.5 cm.

Rings. They are spiral and are divided into the following: 1. The 2 rings of the circular cross section were found in a burial No. 24 (Fig. 25:2) and in the trench No. 14 (Fig. 35:2). The bows are bent from the bronze wire of a 0.1–0.2 cm thick. The diameter of the small rings is 2.2–2.6 cm. 2. The 3 rings of the semi circular cross section bow were found in the burials No. 6 (Fig. 6:1), No. 7 (Fig. 7:2), No. 31 (Fig. 33:2). The bows are bent from the 0.3–0.4 cm wide bronze sashes. The diameter of the small rings is 2.2–2.9 cm. 3. The ring bent from the bronze wire of the triangle cross section was found in the burial No. 6 (Fig. 6:2). It consists from the 3 bows. The middle one is wider and has the clearly seen protuberant longitudinal edge in the middle. Its diameter is 2.2 cm.

Small axes. 2 of them were found in the burials No. 3 (Fig. 4:2) and 24 (Fig. 25:3). The diameter of the first one is 0.6–0.7 cm, the diameter of the second one is 1.5 cm.

Working and household tools, weapons

Knives. 12 of them were found in the burials No. 6 (Fig. 6:7), No. 7 (Fig. 7:3), No. 9 (Fig. 9:10), No. 22 (two – Fig. 22:7, 8), No. 27B (Fig. 29:8), No. 28 (two – Fig. 30:6, 7), No. 29 – Fig. No. 31:6. 1 knife was found by chance in the trench No. 16 (Fig. 35:8). Many of them have the straight blades, the length of them varies from 8.5 up to 17.8 cm, width – from 1.1 cm up to 1.9 cm. The blade of the knife from the burial No. 25 is slightly curved, approximately 21 cm long and 2.2 cm wide.

Scythes. 4 fragments of the scythes were found in 4 men burials No. 9 (Fig. 9:1), No. 11 (Fig. 11:1), No. 14 (Fig. 14:1), No. 25 (Fig. 26:1). The length of the preserved blades appropriately 27; 20; 26; 21 cm. their width is from 2.2 cm up to 1.9 cm.

Miniature axes. 3 of them were found in 3 men burials No. 9 (Fig. 9:9), No. 15 (Fig. 15); No. 21 (Fig. 21:4). They all are socketed. The total length of them is 6.5; 6; 10.4 cm.

Gouges-hoes. 2 of them were found in the following burials: female burial No. 27A (Fig. 28:5) and male burial No. 28 (Fig. 30:8). The gouges are hafted. The width of their blades is 3.5 and 3 cm.

Household items

Mountings. They were found in the burials No. 22 and No. 28. The first one is like the mounting of the knife case mounting (Fig. 22:2). The ones that found in the burial No. 28 (Fig. 30:4) perhaps are the mountings of a belt.

The fragments of the mountings of the bronze drinking horn were found in the burial No. 21 (Fig. 21:1). Their diameter is 0.5–0.7 cm.

Loops. The 3 loops were found in the burials No. 23 (Fig. 24:5), No. 27B (Fig. 29:7), No. 30 (fragment – Fig. 30:3). The loops are bent from the circular cross section bronze wires of 0.2–0.4 cm thick. Their size is 3x3.3 and 2.6x2.6 cm.

Buckles. 5 buckles were found in the burial No. 7 (Fig. 7:1). Its width 2.4 cm, length – 3 cm. The bow is of a circular cross section of that one found in the burial No. 8 (Fig. 8:1), 0.6 cm, thick, diameter 5 cm. The one from the burial no 19 (Fig. 19:4): the size of the buckle is the following: width 3.5 cm, length – 5.1 cm. The buckle in the burial No. 22 (Fig. 22:1): width 3.4; length 4.2 cm. The buckle in the burial No. 27B (Fig. 29:6): length 2.3; width 1.3–1.7 cm. All buckles are from bronze, found in the male burials.

Spurs. The 3 spurs were found. In the burial No. 12 the fragments of the bronze spur were found – 2 parts of the moulded bow of a diameter of 0.5 cm (Fig. 12:3). In the burial No. 17 the bow of the fragment of the spur is also moulded, of a diameter of 0.5 cm (Fig. 17:14). The bow of the spur found in the burial No. 21 is of a semi circular cross section (Fig. 21:3). The 1 cm long spike is

preserved. All the spurs are made from bronze and found in the male burials.

Potsherd. In the burial No. 30 2 potsherd were found, they are fragments of a neck, shoulders and body. The surface in the area of a neck and body is ornamented with the pressed sashes and in the area of a neck also with the hooks (Fig. 32:13, 14).

Weapons

Battle-axe. The 1 battle-axe with a wide blade and a blunt end with the fan like blades was found in a male burial No. 22. Its blades are thin and wide. The length of the axe is approximately 18 cm (Fig. 23).

Spearheads. 27 spearheads were found in 11 male burials and the ones were found by chance in 3 investigated trenches. They are, as mentioned earlier, badly destroyed by the corrosion. Only 17 spearheads out of a total number of 27 are preserved better. They are divided in the following kind of spearheads: a) 3 iron socketed spearheads with the osier leave shaped blades were found in the burials: No. 23 (Fig. 24:4); No. 31 (Fig. 33:1), in a trench No. 16 (Fig. 35:3). The length of these spearheads varies from 16–24 cm, length of the sockets – 7–9 cm, length of blades – 13.5–20 cm. b) sash-like iron spearheads. 13 of them were found in the burials No. 11 (Fig. 11:3, 4); No. 13 (Fig. 13:2); No. 23 (Fig. 24:3); No. 28 (Fig. 30:1); No. 29 (Fig. 31:5); in a trench No. 13 (Fig. 34:4–7). The total length of them 18–31 cm. c) 3 spearheads with the short lanceolate and long socket were found in the burials No. 6 (Fig. 6:6); No. 14 (Fig. 14:3, 4). The total length of these spearheads varies between 15–23 cm, socket is 9–13 cm long, lanceolate – 6–8 cm. d) the 2 spearheads with a pronounced midrib and short socket were found in the burial No. 20 (Fig. 20:5) and in the trench No. 17 (Fig. 35:7). The length of them 15.5–21 cm, length of the sockets 6–8 cm, length of the blades 9–13 cm. e) the spearhead with the profiled blade was found in the burial No. 13 (Fig. 13:1). Its length is 39 cm, length of the socket approximately 13 cm, blade is 26 cm long. f) the spearhead squeezed near the socket was found in the burial No. 27B (Fig. 29:1). Near the junction of the socket and the blade the protruded edge begins which extends along the blade.

Chronological and ethnical subordination

After examination of the funeral customs and the found material (burial items) of this cemetery one can follow the chronology and ethnic subordination of this cemetery. The funeral customs of the buried individuals are dual: the burials are both of primary and cremation character.

The primary burials. 6 primary burials were found. The outlines of the primary burial pits are not preserved. According to the burial items found in these burials the part of the burials seem to be oriented towards south east–north-west direction or north west-south east direction (burials No. 18, 19), in the burials No. 20, 29 the buried

individuals seem to be buried towards south-west direction. The primary burials are oriented the similar way in the Genčai I, Laiviai, Lazdininkai and Palanga cemeteries.

The primary burials contain a few burial items (Table 4). The ornaments found in burial items allow us to date the primary burials to the 9th–11th or even 12th centuries.

26 cremations were found. The outlines of the pits of many of them are clear. The major orientation of the pits of the burials is towards south west-north east or north east-south west direction – 8 burials, towards south east–north west or north west–south east direction – burials. The pits of the burials are 60–100 cm wide and 135–270 cm long. The same orientation is of the cremations, size of the pits, burial rites in other cemeteries of this region – Genčai I, Klaišiai, Laiviai, Lazdininkai and Palanga.

The cremations contain more burial items than the primary burials. They are the following: plaited neck-rings, pennanular brooches: with the poppyseed shaped, cylindrical, angular, star-shaped and flaring terminals; bracelets: with zoomorphic, sash-like and square cross section and tapered terminals (Table 4).

These ornaments allow us to date the cremations to the 10th–13th centuries.

According to the burial rites and burial items the cemetery is attributed to the 9th–13th centuries in which the members of the Mėguva Curonian community were buried.

THE LIST OF TABLES

Table 1. Orientation of the pits of the burials and the sex of the buried individuals.

Table 2. Size of the pits of the burials.

Table 3. Depth of the outlines of the pits of the burials and the finding of the burial items.

Table 4. Location of the finds in the burials.

THE LIST OF ILLUSTRATIONS

Fig. 1. Situation plan of Genčai II cemetery.

Fig. 1 – inset. Situation of Genčai village cemetery.

Fig. 2. Situation plan of trenches and burials.

Fig. 3–33. Finds from the burials No. 1, 3–4, 6–26, 27A–B, 28–31.

Fig. 34–35. Finds from the trenches No. 13, 14–1, 2; 16–3, 8; 17–4–7.

Fig. 36. Plans and sections of the burials No. 1–4. 1. Black carbonic soil; 2. Coal; 3. Calcium bones; 4. Stones (the same in the plans of other burials).

Fig. 37–45. Plans and sections of the burials No. 5–6, 8–26, 27AB–29, 30–31.

Translated from Lithuanian by Rasa Tolvaišaitė

ПОГРЕБАЛЬНЫЙ ПАМЯТНИК ГЕНЧАЙ II

Йонас Станкус

Резюме

Погребальный памятник Генчай II находится в деревне Генчай Кретингского р-на на берегу реки Акмяне, в 10–15 км на северо-восток от города Кретинга и около 1–1,2 км на северо-восток от погребального памятника Генчай I. Могильник приблизительно 62–65 м длиной в направлении СВ–ЮЗ и 25 м шириной (рис. 1).

Способ захоронения

В могильнике найдено 26 погребений с трупосожжением и только 6 с трупоположением. Обнаружено одно двойное погребение с трупосожжением № 27AB.

Погребения с трупосожжением. Найдено 21 мужское захоронение и 2 женских. Половую принадлежность захороненных в 9 погребениях установить не удалось (таблица 1). Контуры могильных ям обозначились на глубине 20–45 см (таблица 3). У части умерших останки и погребальный инвентарь захоронены в больших ямах. Ямы прямоугольной формы с закругленными краями. Их ширина от 60 до 100 см, длина – от 135 см до 270 см (таблица 2).

Мужские захоронения чаще всего ориентированы СВ–ЮЗ или ЮЗ–СВ, реже ЮВ–СЗ или СЗ–ЮВ. Только две могилы ориентированы В–З (таблица 1).

Найдены два женских погребения с трупосожжением. Ямы ориентированы ЮЗ–СВ (таблица 1). В некоторых могилах обнаружены камни разного размера.

Погребальный инвентарь был обнаружен на глубине 35–70 см (таблица 3). Он укладывался разными способами: а) останки умершего и погребальный инвентарь разбрасывались по всей площади ямы – в могилах № 6 (рис. 37:2), № 9 (рис. 38:2), № 10 (рис. 39:1), № 11 (рис. 39:2), № 16 (рис. 40:4); б) погребальный инвентарь складывался на дно могилы по традиции погребений с трупоположением – в могилах № 3 (рис. 36:3), № 7 (рис. 37:3), № 8 (рис. 38:1), № 12 (рис. 39:3); в) погребальный инвентарь сконцентрирован в одном месте: в центре могилы № 1 (рис. 36:1), № 5 (рис. 37:1), № 22 (рис. 42:3), № 30 (рис. 45:1); ближе к какому-либо краю могилы или к концу – № 15 – у С края могилы (рис. 40:3), № 17 – в СВ части ямы (рис. 41:1), № 24 и № 26 – в ВЗ части

(рис. 43:1, 3), № 25 – в СВ части (рис. 43:2); d) на дне некоторых ям выкопаны отдельные ямки, куда складывали останки кремнированного умершего, а погребальный инвентарь сложен за пределами ямки – могила № 13 (рис. 40:1), либо останки и инвентарь сложены в отдельную ямку в могильной яме – могила № 2 – почти в самом центре ямки (рис. 36:2), № 14 – в С, СЗ конце (рис. 40:2), № 31 – в центре (рис. 45:2). В этих погребениях размер дополнительно выкопанных ямок различный: в могиле № 2 ямка 40х70 см, № 13 – 45х80 см, № 14 – 60х150 см, № 31 – 70х160 см; e) останки умершего, остатки погребального костра и инвентарь сложены в гроб – двойная могила № 27АВ (рис. 44:1). Гробы выдолблены из дуба, шириной 85–99 см. В них останки ссыпаны в СВ части гроба, а инвентарь в центре и ЮЗ части. Несмотря на то, что способ захоронения в могилах различный, общее для всех погребений то, что часть остатков погребального костра – уголь, гарь, часть обгоревших костей, была рассыпана по дну могильных ям словно “постель”, слоем 10–20 см толщиной, и засыпалась в наполнение могил в ходе закапывания. Найденный в захоронениях с трупосожжением погребальный инвентарь и его состояние показывают, что инвентарь не весь и не всегда сжигался вместе с умершим.

Погребения с труположением. Обнаружено 6 могил. Контуры не сохранились, погребальный инвентарь оказался только на глубине 20–55 см (таблица 3). Возле некоторых могил найдены камни. Ориентацию захоронений умерших установить проблематично, так как скелеты не сохранились. В числе погребений с труположением 5 мужских захоронений.

Находки

В погребениях находок было немного, большую часть составляют украшения (таблица 4).

Спираль височных колец. Найдены 3 единицы в женской могиле № 4 и перемычке № 13. Диаметр дужки 1,3–2,3 см.

Шейные гривны. Найдено 9 единиц в погребениях с трупосожжением. Подразделяются на 2 группы: а) *шейные гривны с заостряющимися–утончающимися* концами – 2 единицы, в мужском погребении с трупосожжением № 17. Дужки полукруглого поперечного сечения, у середины утолщаются до 1,5–1,7 см, к концам сужаются до 0,6–0,7 см (рис. 17:15) и 0,8–0,9 см (рис. 17:13). Дужки не орнаментированы. б) *Витых* шейных гривен и их фрагментов найдено 10 (таблица 4). Дужки шейных гривен свиты из 2 или 3 бронзовых проволочек. Диаметр 0,4–1,5 см, концы обломаны, поэтому не ясно, как они заканчивались.

Бусины. Обнаружено 6 бусин, в погребениях с трупосожжением (таблица 4). А именно: а) янтарные бусины найдены в погребениях с трупосожжением № 25 (две) и № 27А (две); 3 из этих бусинок в форме двойного усеченного конуса (рис. 26:6, 7; рис. 28:3). Высота от 0,8 до 1 см, диаметр от 1,9 до 2 см. б) Тройная бронзовая бусина найдена в могиле № 16 (рис. 16:3). Длина 2,1 см, диаметр 1 см; в) Фрагмент бусины из синего стекла найден в погребении с трупосожжением № 1. Она полностью потрескана.

Фибулы. Найдено 26 фибул и их фрагментов. В их числе:

а) Большинство найденных *подковообразных фибул* относится к типу с головками в виде маковых коробочек – 10 экз. По форме дужки они подразделяются на подгруппы: 1. *Фибулы с овальной дужкой.* Найдено 5 единиц – в могилах № 20, 27В (две), 28 (две). Только две фибулы целые, остальные – фрагменты (рис. 20:2, 29:3, 30:3). Дужки у середины 0,5–0,8 см, к концам сужаются до 0,4 см. Дужки не орнаментированы. Высота головок 1–2 см, диаметр 1–1,3 см. Размер целых фибул 3,2х5,6 см, 5,8х6,1 см. 2. *Фибулы с дужкой круглого поперечного сечения.* Найдено 3 – в погребениях № 22, 25, 30 (рис. 22:4, 26:9, 36:10). Дужки у середины около 0,5 см, к концам сужаются до 0,3–0,35 см. Высота головок 1,2–1,4 см, диаметр около 1 см. Размер 4,3х4,3; 3,9х5; 6,6х7 см. 3. *Фибула с дужкой полукруглого поперечного сечения* найдена в могиле № 27А. Дужка у середины 0,4 см шириной, к концам – 0,3 см. Высота головок 1,4–1,5 см, диаметр 0,8–1 см. Размер фибулы 4х4,5 см (рис. 28:1). 4. *Фибула с тордированной дужкой* найдена в погребении с трупосожжением № 6. Дужка у середины около 1 см толщиной, к концам сужается. Высота головок 1,6 см, диаметр – 1,4 см. Размер фибулы 3,9х6 см (рис. 6:3).

б) *Подковообразные* фибулы с цилиндрическими концами. Подразделяются на две подгруппы. 1. *Фибулы с дужкой круглого поперечного сечения.* 1) Найдено 2 экземпляра в могиле № 20 (рис. 20:1) и могиле № 30 (рис. 32:11). Дужки толщиной 0,4–0,5 см, диаметр цилиндров 0,6–0,7 см. Размер фибул соответственно 4,5х5 и 5х5 см. 2) *Фибулы с тордированной дужкой.* Найдено 2 ед. – в могиле № 29 (рис. 31:4) и могиле № 30 (рис. 32:2). Дужки у середины диаметром 0,4 см. Размер фибул 3,9х4,8 см и 7,9х5,3 см.

с) *Подковообразные фибулы с граничными пуговками на концах.* Найдено 7 ед. Они подразделяются: 1. *Фибула с четырехугольной головкой*, фрагмент обнаружен в могиле № 19 (рис. 19:1). Дужка круглого поперечного сечения, у середины 0,5 см в диаметре, к головкам

незначительно сужается. Размер головки 0,7х0,7 см.

2. Фибулы с четырехугольными головками со скошенными краями. Найдены 2 ед. – в могиле № 21 и № 30. Дужка фибулы из могилы № 21 овальной формы, диаметром 0,6 см, к головкам сужается. Размер головок 0,6х0,7 см. Дужка фибулы из могилы № 30 полукруглого поперечного сечения, к середине диаметром 0,8 см, к концам сужается до 0,5 см. Высота головок около 2 см, их размер 1,2х1,2 см. Размер первой фибулы – 6х6,2 см (рис. 21:2), второй – 6х6,1 см (рис. 32:1).

3. Фибулы со звездообразными головками. Найдено 4 экземпляра – в могиле № 10 (фрагмент), № 17 (фрагмент), № 25 и № 30. Дужки полукруглого поперечного сечения. К середине утолщаются, достигают 1,1–1,3 см. К концам сужаются до 0,4–1 см (рис. 10:6, 17:16, 26:4, 32:5). Высота головок от 1,2 до 2,1 см. Размер целых фибул – 5х6,5; 6,9х8,1 см.

д) Фибула с утолщенными концами найдена в могиле № 10. Дужка круглого поперечного сечения, у середины диаметром 0,7 см, к концам 1,1 и 1,2 см. Размер 5,3х5,5 см (рис. 10:7).

е) Фрагмент перекладчатой фибулы найден в могиле № 25. Поверхность фибулы покрыта пластинкой из не установленного металла. Фибула, найденная в могиле № 4, не идентифицирована (рис. 5:1).

Булавка. Бронзовая крестовидная булавка найдена в перемычке № 14. На концах крестовин и у начала иголки прикреплены серебряные пластинки. Они орнаментированы выпуклыми насечками с поперечными зарубками. В центре пластинок были прикреплены глазки из стекла или эмали. Длина крестовин 4,3 см, иголки 17,2 см. Общая длина булавки 25,5 см (рис. 35:1).

Браслеты. Их найдено 50 единиц. В том числе 12 фрагментов. Подразделяются на следующие группы:

а) Браслеты с зооморфными мотивами. Найдено 18, из них 2 фрагмента. По форме дужки они подразделяются на ряд подгрупп: **1. Браслеты со сжатыми мордочками и дужками полукруглого поперечного сечения.** Найдено 5 ед. – в могилах № 6 (рис. 6:4), № 20 (рис. 20:3), № 22 (рис. 22:5), № 25 (рис. 26:5). Поверхность дужки украшена продольными канавками, выпуклостями, точками, глазками. Концы заканчиваются поперечными канавками. Размер браслетов соответственно 6,8х9,3, 5,5х7,3, 4,9х6,1, 4,8х8 см. С оговорками, в эту группу причисляется и браслет из могилы № 14 (рис. 14:2). **2. Браслеты со сплюснутыми треугольными мордочками и дужками полукруглого поперечного сечения.** Найдено 8 экз. – в могилах № 9 (рис. 9:6), № 12 (рис. 12:1 – фрагмент), и прямоуголь-

ного поперечного сечения в могилах № 27А (рис. 28:4 – фрагмент), № 30 (рис. 32:6–9). Их поверхность украшена продольными канавками и выпуклостями между ними, глазками. Ширина дужки 1,6–2,2 см. Размер браслетов 5,6х7,7 см (могила № 9), 5,2х7,6, 5х7,6, 5,6х8,2 см (могила № 30). **3. Браслеты с утончающимися мордочками и дужками квадратного поперечного сечения.** Найдено 3 ед. – в погребениях № 9 (рис. 9:7), № 27В (рис. 29:4), № 29 (рис. 31:3). Дужки к середине утолщаются, достигают 1–1,4 см, на концах 0,5–0,8 см. Поверхность украшена продольными канавками, поперечными насечками. Размер браслетов: 5,5х8,5, 5,7х7,6, 5,6х7,9, 4,5х5,6 см. **4. Браслеты с узкими высокими мордочками.** Найдены 2 единицы в могиле № 19 (рис. 19:2, 3). Дужки узкие, в сечении квадратные с закругленными вверху углами, шириной 0,4–0,6 см. Концы сужены до 0,4–0,5 см. Дужки украшены поперечными канавками. Размер браслетов: 5,2х7,8 и 5х7,9 см.

б) Спиральный браслет. Найден в могиле № 7. Состоит из 12 спиралей. Крайние дужки к концам сужаются (рис. 7:4). Длина браслета 7,6 см, диаметр 6,4 см.

с) Ленточные браслеты. Найдено 30 единиц. Среди них: **1.** Фрагмент браслета с дужками квадратного поперечного сечения *одинаковой ширины* найден в погребении № 3. Ширина дужки 1,1 см (рис. 4:1). Поверхность украшена продольными канавками. Длина фрагмента 6,6 см. В перемычке № 13 найдена дужка полукруглого поперечного сечения (рис. 34:3). Ширина дужки 1,5 см. Размер 5,5х7,2 см. **2. Браслеты с утончающимися концами.** Их обнаружено 28. К ним причисляются: **2.1.** Браслеты с дужкой полукруглого поперечного сечения. Их найдено 7 экз. – в могилах № 18 (рис. 18:1), № 22 (рис. 22:6), № 23 (рис. 24:1, 2), № 25 (рис. 26:8, 10), в перемычке № 13 (рис. 34:2). Ширина дужки у середины 0,7–0,8–0,9–1,4 см, у концов 0,5–0,8 см. Их размер 4,4х6,2 см (могила № 22), 5,9х6,4 и 6х8,5 см (могила № 23), 4,1х5,4 и 4,5х5,6 см (могила № 25). Браслет, найденный в могиле № 18, деформирован. **2.2.** Браслеты с дужкой круглого поперечного сечения. Найдены 2 единицы – в могилах № 1 (рис. 3 – фрагмент), и № 20 (рис. 20:4). Приблизительный размер браслета из могилы № 1 3х5,5 см. **2.3.** Браслеты с дужкой остроконечного треугольника в поперечном сечении. Найдены 5 экз. – в могилах № 9 (рис. 9:4), № 10 (рис. 10:8 и фрагмент – рис. 10:1), № 16 (рис. 16:1), № 17 (рис. 17:2). Ширина дужки 0,9–1,7 см, к концам сужается до 0,5–0,9 см. Дужки неорнаментированные. Размер браслетов: 3,5х7,2; 3,9х7; 5х7,1; 4,1х7,3 см. **2.4.** Браслеты с дужкой прямоугольного поперечного сечения. Найдено 3 экз. – в погребениях № 9 (фрагмент – рис. 9:5), № 10 (фрагмент – рис. 10:3), № 16 (фрагмент –

рис. 16:2). Ширина дужек 0,8–1 см. Браслеты неорнаментированные. 2.5. Браслеты с дужками четырехугольного поперечного сечения. Найдено 11 ед. в погребениях № 17 (рис. 17:1, 3–5, 6–12). Дужки орнаментированы продольными канавками, глазками, точками и поперечными канавками. Ширина дужек 0,6–0,9 см. Размер браслетов: 6,3x7,4; 6,5x7; 6x7,2; 5,9x7,8; 6,9x8,6 и 6,9x6,9 см.

d) Браслет с широкими концами. Найден в могиле № 18 (рис. 18:2). Дужка круглого поперечного сечения, у середины ширина 0,5 см, к концам 0,7 см. Неорнаментирован. Размер браслета 4x7,5 см.

Перстни. Спиралевидные. К ним относятся: 1. *Перстни с дужкой круглого поперечного сечения.* Найдены 2 ед. в могиле № 24 (рис. 25:2) и перемычке № 14 (рис. 35:2). Дужки согнуты из бронзовой проволоки толщиной 0,1–0,2 см. Диаметр спиралей 2,2–2,6 см. 2. *Перстни с дужкой полукруглого поперечного сечения.* Найдено 3 экз. – в погребениях № 6 (рис. 6:1), № 7 (рис. 7:2), № 31 (рис. 33:2). Дужки согнуты из бронзовых ленточек толщиной 0,3–0,4 см. Диаметр колечек 2,2–2,9 см. 3. *Перстень, согнутый из бронзовой проволоки треугольного поперечного сечения,* найден в могиле № 6 (рис. 6:2). Состоит из трех дужек. Средняя дужка несколько шире, с отчетливым продольным кантом посередине. Диаметр 2,2 см.

Спирали. Найдены 2 ед. – в могилах № 3 (рис. 4:2) и № 24 (рис. 25:3). Диаметр первой 0,6–0,7 см, диаметр другой 1,5 см.

ОРУДИЯ ТРУДА, ПРЕДМЕТЫ БЫТА, ОРУЖИЕ

Орудия труда

Ножи. Найдено 12 – в могилах № 6 (рис. 6:7), № 7 (рис. 7:3), № 9 (рис. 9:10), № 22 (два) (рис. 22:7, 8), № 27В (рис. 29:8), № 28 (два) (рис. 30:6,7), № 29 (рис. 31:6). Один нож обнаружен случайно в перемычке № 16 (рис. 35:8). У большинства прямые клинки, их длина колеблется от 8,5 до 17,8 см, ширина – от 1,1 до 1,9 см. Клинок ножа из могилы № 25 незначительно изогнут, длина около 21 см и ширина 2,2 см.

Косы. 4 фрагмента кос найдены в 4 мужских захоронениях № 9 (рис. 9:1), № 11 (рис. 11:1), № 14 (рис. 14:1), № 25 (рис. 26:1). Длина сохранившихся клинков соответственно 27, 20, 26, 21 см. Ширина от 2,2 см до 1,9 см.

Миниатюрные топоры. Найдены 3 единицы в мужских захоронениях № 9 (рис. 9:9), № 15 (рис. 15), № 21 (рис. 21:4). Втульчатые. Общая длина 6,5; 6; 10,4 см.

Добила / мотыги. Найдены 2 ед. в женском погребении № 27А и мужском № 28 (рис. 30:8). Добила втульчатые. Ширина лезвия 3,5 и 3 см.

Предметы быта

Оковки. Найдены в могилах № 22 и № 28. Первая находка похожа на оковку ножен ножа (рис. 22:2). Находка из могилы № 28 похожа на оковки ремня.

Фрагменты *бронзовых оковок питьевого рога* найдены в могиле № 21 (рис. 21:1). Диаметр 0,5–0,7 см.

Звенья. Найдено 3 экз. в могиле № 23 (рис. 24:5), № 27В (рис. 29:7), № 30 (фрагмент, рис. 30:3). Звенья согнуты из бронзовой проволоки круглого поперечного сечения толщиной 0,2–0,4 см. Размер 3x3,3 и 2,6x2,6 см.

Пряжки. Найдено 5 экз. В погребении № 7 (рис. 7:1). Ширина 2,4 см, длина 3 см. Дужка пряжки, обнаруженной в могиле № 8, круглого поперечного сечения толщиной 0,6 см, диаметром 5 см. Размеры пряжки из могилы № 19: ширина 3,5 см, длина 5,1 см. Размеры пряжки из могилы № 22: ширина 3,4 см, длина 4,2 см. Размеры пряжки, найденной в могиле № 27В (рис. 29:6): длина 2,3 см, ширина 1,3–1,7 см. Все пряжки сделаны из бронзы и обнаружены в мужских захоронениях.

Шпоры. Найдено 3 экз. Фрагменты бронзовых шпор найдены в могиле № 12 – две детали тордированных дужек диаметром 0,5 см (рис. 12:3). Фрагмент шпоры, найденный в могиле № 17, также тордированный, диаметром 0,5 см (рис. 17:14). Фрагмент дужки шпоры, найденный в погребении № 21, полукруглого поперечного сечения (рис. 21:3). Сохранившийся шип длиной приблизительно 1 см. Все шпоры сделаны из бронзы и обнаружены в мужских захоронениях.

Осколки горшков. Найдено 2 осколка горшков в могиле № 30, это фрагменты горлышка, плечика и боков горшка. В области горлышка и боков поверхность украшена вдавленными полосками, а у горлышка и “крючками” (рис. 32:13, 14).

Оружие

Боевые топоры. Найден один широколезвийный проушный топор с веерными лезвиями в мужском погребении № 22. Лезвия тонкие и широкие. Длина топора 18 см (рис. 23).

Наконечники копий. Обнаружено 27 наконечников в 11 мужских погребениях и случайно в трех исследованных перемычках. Они сильно подверглись коррозии. Из 27 наконечников копий относительно хорошо сохранились только 17. Их можно подразделить на группы:

а) Железные *втульчатые наконечники с пером в форме нового листа* найдены в 3 могилах – № 23 (рис. 24:4), № 31 (рис. 33:1), в перемычке № 16 (рис. 35:3). Длина данных наконечников копий колеблется в пределах 16–24 см, длина втулки 7–9 см, длина пера 13,5–20 см.

б) Железные *пластинчатые втульчатые* наконечники копий. Они встречаются чаще всего – 13 экземпляров в могилах № 11 (рис. 11:3, 4), № 13 (рис. 13:2), № 23 (рис. 24:3), № 28 (рис. 30:1), № 29 (рис. 31:5), в перемычке № 13 (рис. 34:4–7). Общая длина 18–31 см.

с) Наконечники *с коротким пером в форме лаврового листа и длинной втулкой*. Найдены 3 ед. в погребениях № 6 (рис. 6:6), № 14 (рис. 14:3, 4). Общая длина данных наконечников колеблется в пределах 15–23 см, длина втулки 9–13 см, длина пера 6–8 см.

д) Наконечники *с ромбовидным пером и короткой втулкой*. Найдены 2 единицы в могиле № 20 (рис. 20:5) и перемычке № 17 (рис. 35:7). Их длина 15,5–21 см, длина втулки 6–8 см, длина пера 9–13 см.

е) Наконечник *с профилированным пером*. Найден в могиле № 13 (рис. 13:1). Его длина 39 см, длина втулки около 13 см, пера – 26 см.

ф) Наконечник *с зажатым у втулки пером* найден в могиле № 27В (рис. 29:1). У слияния втулки и пера начинается приподнятая бровка, направленная вдоль пера.

ХРОНОЛОГИЯ И ЭТНИЧЕСКАЯ ПРИНАДЛЕЖНОСТЬ

При обзоре погребальных традиций и найденного материала (погребального инвентаря), можно проследить хронологию и этническую принадлежность данного могильника. Традиция захоронения в этом погребальном памятнике двояка: с трупосожжением и с трупоположением.

Погребения с трупоположением. Обнаружено 6 захоронений данного типа. Контуры погребальных ям не сохранились. По найденному в могилах погребальному инвентарю ориентацию захоронений можно определить как ЮВ–СЗ и СЗ–ЮВ (могилы № 18 и № 19), в могилах № 20, № 29 умершие, предположительно, похоронены в направлении ЮЗ. Аналогично ориентированы погребения могильников Генчай I, Лайвйай, Лаздининкай, Паланга.

В погребениях с трупоположением инвентаря немного (таблица 4). Обнаруженные в них предметы – украшения – позволяют датировать погребения с трупоположением IX–XI вв. и даже XII в.

Погребений с трупосожжением обнаружено 26. У большинства могильных ям четкие контуры. Превалирующая ориентация захоронений ЮЗ–СВ или СВ–ЮЗ – 8 могил, ЮВ–СЗ или СВ–ЮЗ – захоронений. Могильные ямы шириной от 60 до 100 см, длиной от 135 до 270 см. Аналогичная ориентация, размеры могильных ям и способ захоронения и в других погребальных памятниках этого региона – Генчай I, Клайшйай, Лайвйай, Лаздининкай, Паланга.

Погребальный инвентарь в захоронениях с трупосожжением встречается чаще, чем в могилах с трупоположением. Среди них: витые шейные гривны; подковообразные фибулы: с маковыми, цилиндрическими, гранеными, звездообразными, утолщенными концами; браслеты: зооморфные, пластинчатые с четырехугольным поперечным сечением и утончающимися концами (таблица 4). Эти украшения позволяют относить погребения с трупосожжением к IX–XIII вв.

По способу захоронения и найденному инвентарю погребальный памятник датируется IX–XIII вв. В нем похоронены члены общины куршов на земле Мегувы.

СПИСОК ТАБЛИЦ

Таблица 1. Ориентация могильных ям и половая принадлежность похороненных.

Таблица 2. Размеры могильных ям.

Таблица 3. Контуры могильных ям и глубина, на которой обнаружен инвентарь.

Таблица 4. Расположение находок в погребениях.

СПИСОК ИЛЛЮСТРАЦИЙ

Рис. 1. План расположения могильника Генчай II.
Рис. 1. – Вклейка. Расположение могильника д. Генчай.

Рис. 2. План расположения могил и перемычек.

Рис. 3. Находка из погребения № 1.

Рис. 4. Находки из погребения № 3.

Рис. 5. Находки из погребения № 4.

Рис. 6. Находки из погребения № 6.

Рис. 7. Находки из погребения № 7.

Рис. 8. Находки из погребения № 8.

Рис. 9. Находки из погребения № 9.

Рис. 10. Находки из погребения № 10.

Рис. 11. Находки из погребения № 11.

Рис. 12. Находки из погребения № 12.

Рис. 13. Находки из погребения № 13.

Рис. 14. Находки из погребения № 14.

Рис. 15. Находка из погребения № 15.

Рис. 16. Находки из погребения № 16.

Рис. 17. Находки из погребения № 17.

Рис. 18. Находки из погребения № 18.

Рис. 19. Находки из погребения № 19.

Рис. 20. Находки из погребения № 20.

Рис. 21. Находки из погребения № 21.

Рис. 22. Находки из погребения № 22.

Рис. 23. Находка из погребения № 22.

Рис. 24. Находки из погребения № 23.

Рис. 25. Находки из погребения № 24.

- Рис. 26. Находки из погребения № 25.
Рис. 27. Находки из погребения № 26.
Рис. 28. Находки из погребения № 27А.
Рис. 29. Находки из погребения № 27В.
Рис. 30. Находки из погребения № 28.
Рис. 31. Находки из погребения № 29.
Рис. 32. Находки из погребения № 30.
Рис. 33. Находки из погребения № 31.
Рис. 34. Находки из перемычки № 13.
Рис. 35. Находки из перемычки № 14 – 1, 2; из перемычки № 16 – 3, 8; из перемычки № 17 – 4–7.
Рис. 36. Планы и срезы погребений № 1–4. 1 –

черная углистая земля; 2 – уголь; 3 – кальцинированные косточки; 4 – камни (аналогично и для планов других погребений).

- Рис. 37. Планы и срезы погребений № 5, 6.
Рис. 38. Планы и срезы погребений № 8, 9.
Рис. 39. Планы и срезы погребений № 10–12.
Рис. 40. Планы и срезы погребений № 13–16.
Рис. 41. Планы и срезы погребений № 17–19.
Рис. 42. Планы и срезы погребений № 20–23.
Рис. 43. Планы и срезы погребений № 24–26.
Рис. 44. Планы и срезы погребений № 27А–29.
Рис. 45. Планы и срезы погребений № 30, 31.

Перевод с литовского Ольги Антоновой

Dr. Jonas Stankus
Lietuvos istorijos institutas,
Kražių g. 5, LT-2001, Vilnius, tel. 61 49 35.